

SAFERWORLD
PREVENTING VIOLENT CONFLICT. BUILDING SAFER LIVES

လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှု ဖော်ဆောင်ခြင်း လက်စွဲ

၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ

လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှု ဖော်ဆောင်ခြင်း လက်စွဲ

SAFERWORLD

၂၀၁၇၊ အောက်တိုဘာလ

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ယခုအစီရင်ခံစာမှာ Ramesh Nidhi Bista အား အောက်မေ့သတိရခြင်း အတွက် ဖြစ်ပါသည်။

ယခု လက်စွဲအား Larry Attree၊ Rob Parker၊ Madeline Church၊ Catherine Flew၊ Hesta Groenewald၊ Graham Mathias၊ Gary White၊ Nino Vadakaria၊ Natia Nadiradze၊ Ferdinand Nikolla၊ James Ndung'u၊ Katie Morris၊ Hannah Wright၊ Tim Midgley၊ Simon Moore၊ Elizabeth Bourne နှင့် Jatinder Padda တို့မှ ပံ့ပိုးသော အဖိုးတန်သည့် အချက်အလက်များဖြင့် Will Bennett က ရေးသား ပြုစုထားပါသည်။ ပုံစံဒီဇိုင်းပြုလုပ်သူမှာ Jane Stevenson ဖြစ်ပါသည်။

ယခု စာအုပ်အတွက်သော်လည်းကောင်း တောင်ဆူဒန်နိုင်ငံ၊ ယီမင်နိုင်ငံနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နိုင်ငံတို့တွင် မိမိတို့၏ ရပ်ရွာလုံခြုံမှု ပဏာမ လုပ်ဆောင်မှုများအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ငွေကြေး အရ ထောက်ပံ့မှုပြုခဲ့သည့် နယ်သာလန်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနအား Saferworld အဖွဲ့က ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

ယခု စာအုပ်အား Saferworld Myanmar Program ၏ တောင်းဆိုမှုဖြင့် Freddy V. Syon က အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ဘာသာပြန်ဆို ပေးထားပါသည်။ ဘာသာပြန်ဆိုမှုအား စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် တည်းဖြတ်ခြင်းအား စောလင်းချယ်မှ တာဝန်ယူလုပ်ဆောင်ပါသည်။ ဒါ့အပြင် ယခုလက်စွဲအား Myanmar Institute for Peace and Security Studies မှ ဒေါ်ခင်မမမျိုး မှ ပြန်လည်ဆန်းစစ်ခြင်း ပြုလုပ်ပေးရာ ယခုလက်စွဲအား ဘာသာပြန်ခြင်းလုပ်ငန်းအတွက် များစွာ အထောက်အကူ ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်း နေရာအနှံ့ လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုနှင့် လုံခြုံမှုကဏ္ဍ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ (Community Security & Security Sector Governance) လုပ်ငန်းများ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု အနေဖြင့် စီစဉ်ပြုစုသော ယခု ဘာသာပြန် လက်စွဲစာအုပ်အတွက် အထောက်အကူပေးခဲ့သည့် Peace Support Fund (PSF) အား Saferworld အဖွဲ့က ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ဖော်ပြလိုပါသည်။ PSF အဖွဲ့အား ငွေကြေးထောက်ပံ့ပေးထားသော United Kingdom ၏ နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးမှုဌာန၊ Australia ၏ နိုင်ငံခြားရေးရာနှင့် ကုန်သွယ်စီးပွားဌာနနှင့် ဆွီဒင်နိုင်ငံအစိုးရတို့ အားလည်း အထူးကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ ယခုစာအုပ်တွင် ပါဝင်သော အကြောင်းအရာများမှာ ရေးသားပြုစုသူတို့၏ လုံးဝတာဝန်သာဖြစ်ပြီး PSF သို့မဟုတ် ယင်း၏ အလှူရှင်များ သို့မဟုတ် နယ်သာလန်နိုင်ငံ အစိုးရ၏ အမြင်များအား ထင်ဟပ်ထားခြင်းမဟုတ်ပါ။

© ၂၀၁၇ မေလ Saferworld အဖွဲ့ မူပိုင်စာအုပ် - ယခုစာအုပ်တွင်းရှိ မည်သည့် အစိတ်အပိုင်း ကို မဆို အသိပေးခြင်း တစ်စုံတစ်ရာမရှိပဲ နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် မိတ္တူပွားခြင်း၊ ထပ်ဆင့်ဖြန့်ချိမှု မူပိုင် သိမ်းထားခြင်းအား ခွင့်မပြုပါ။ စာအုပ်တွင်း ပါဝင်သော အချက်အလက်များအား အသုံးပြုခြင်းနှင့် ပြန့်ပွားစေခြင်းအား Saferworld အဖွဲ့က အားပေးကြိုဆိုပါသည်။

မာတိကာ

စကားရိုး	က
၁။ ဤလက်စွဲ၏ နိဒါန်းနှင့် ရည်ရွယ်ချက်	၁
၂။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း၊ ယင်းက အဘယ်ကြောင့် အရေးကြီးသနည်း	၄
၂-၁။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အား လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုအဖြစ်ရှုမြင်ခြင်း	၉
၂-၂။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အား လက်ဝင်အကျိုးကျေးဇူးအဖြစ်ရှုမြင်ခြင်း	၉
၂-၃။ အားလုံးသော အဆင့်အလွှာတိုင်းတွင် အပြောင်းအလဲ ရရှိအောင်လုပ်ခြင်း	၁၀
၂-၄။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နောက်ကွယ်ရှိ အဓိက နည်းလမ်းနည်းနာများနှင့် စံတန်ဖိုးများ	၁၀
၂-၅။ လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် အလုပ်လုပ်ခြင်း	၁၄
၃။ စီမံကိန်း ဒီဇိုင်းနှင့် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း	၁၇
၃-၁။ ပဋိပက္ခနှင့် နောက်ခံအခြေအနေတို့အား ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်း	၁၉
၃-၂။ စီမံကိန်းအတွင်းနိုင်ငံခြားသော အပြောင်းအလဲအတွက် သီအိုရီအယူအဆများ (Theory of Change) ပြုစုခြင်း	၂၃
၄။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အား စတင်ခြင်း	၂၆
၄-၁။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရမည့်နေရာအား ရွေးချယ်ခြင်း (သင့်တော်မှုရှိသော လူမှုဝန်းကျင်များနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်တို့အား ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ခြင်း)	၂၇
၄-၂။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နည်းလမ်းများအား အသုံးပြုဆောင်ရွက်နိုင်ရန် မိတ်ဖက်များအား ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ဒေသတွင်း စွမ်းဆောင်ရည်အား တည်ဆောက်ပေးခြင်း	၂၉
၄-၃။ လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ် လုပ်ငန်းအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းခြင်း	၃၃
၄-၄။ အဓိကပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ဆက်ဆံရေးများ ထူထောင်ခြင်း	၃၆
၅။ လုပ်ငန်းအစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်း (Action Planning)	၃၉
၅-၁။ ဒေသတွင်းရှိ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ အခက်အခဲပြဿနာများနှင့် လိုအပ်ချက်များကို ဖော်ထုတ်၍ ဦးစားပေးအဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း	၄၀
၅-၂။ အခက်အခဲပြဿနာများအား ပိုင်းခြားလေ့လာ၍ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်စီစဉ်ခြင်း (လုပ်ငန်းအစီအစဉ်တစ်ခု ရေးဆွဲခြင်း)	၄၄
၅-၃။ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း	၄၇
၆။ အဆင့်အလွှာအမျိုးအမျိုးအတွင်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့်အပြောင်း အလဲများအတွက် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း	၅၁
၆-၁။ အမျိုးသားအဆင့် မူဝါဒနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအား လွှမ်းမိုးမှုပြုခြင်း	၅၁
၆-၂။ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုပြုခြင်း (Advocacy)	၅၄
၇။ စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း၊ အကဲဖြတ်သုံးသပ်ခြင်း နှင့် သင်ယူခြင်း (အပြောင်းအလဲအား နားလည်သိရှိအောင်လုပ်ခြင်းနှင့် တိုင်းတာခြင်း)	၅၈
၇-၁။ မတူညီသော အဆင့်များအတွင်းရှိ အပြောင်းအလဲအား တိုင်းတာခြင်း	၅၉
၇-၂။ အပြောင်းအလဲများအပေါ် လေ့လာစောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် တိုင်းတာရာတွင် အသုံးပြုသည့် နည်းစနစ်ပုံစံများ (Tools)	၆၄
၇-၃။ လေ့လာသင်ယူခြင်းနှင့် တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ပြုလုပ်ခြင်း	၆၈
နောက်ဆက်တွဲ (က): ထပ်ဆင့်သုတေသနပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သော နယ်ပယ်များ	၆၉
နောက်ဆက်တွဲ (ခ): အခြားဖတ်ရှုစရာ အရင်းအမြစ်များနှင့် ကျမ်းကိုးစာရင်း	၇၁

စကားချိုး

လူသားများအား ဗဟိုချက်မတွင် အမြဲထားရှိသင့်သည်ဟု Saferworld အဖွဲ့က ယုံကြည်ပါသည်ဟုဆိုရာတွင် ဆက်နွယ်လျက်ရှိသည့် တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှု၊ လုံခြုံမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှု ဆိုင်ရာတို့အား တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်မှုများပြုရာတွင် လူသားများအား ဗဟိုချက်မတွင် အမြဲထားရှိသင့်သည်ဟု ဖြစ်ပါသည်။ သို့ပါသော်လည်း လုံခြုံမှုအား နိုင်ငံတော်ကိစ္စရပ် တစ်ခုအဖြစ် အဓိကအားဖြင့် ရှုမြင်နေကြဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကြောင့် မလုံခြုံမှုဆိုသည်မှာ အကာအကွယ် ကင်းမဲ့နေခြင်း၊ နစ်နာမှုဖြေရှင်းရန် လမ်းကြောင်းများကင်းမဲ့နေခြင်း၊ အရင်းအမြစ်များအား မျှမျှတတ ရယူသုံးစွဲခွင့် ကင်းမဲ့နေခြင်း၊ အခွင့်အရေး ကင်းမဲ့နေခြင်း စသည်တို့ဖြင့် ရောပြွမ်းနေသည့် ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျ ကြုံတွေ့နေရသောအရာ ဖြစ်သည်ဆိုသည့် အမှန်တရားနှင့် လွဲချော်နေပေတော့သည်။ ယင်း မလုံခြုံမှုတို့သည် ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အတားအဆီးများဖြစ်ပြီး လူတို့ လုံခြုံ၊ စိတ်ချမ်းသာ၍ ဂုဏ်သိက္ခာရှိသော ဘဝများ ရရှိခြင်းအတွက် အဟန့်အတားဖြစ်စေသည့် မငြိမ်မသက်မှု ဖြစ်စဉ် သံသရာ အတွင်း ကျရောက်စေပါသည်။

ဤလက်စွဲတွင် အဆိုပါ မလုံခြုံမှုများအား တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းရန် ချည်းကပ်ပုံအား မိတ်ဆက်ပေးထား ပါသည်။ ယင်း ချည်းကပ်ပုံအား “လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်” အဖြစ် ရည်ညွှန်း ထားရှိပါသည်။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] သည် လူသားများအား လုံခြုံမှုပေးသည့်အပြင် နေရာအနှံ့ တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်များအတွက် ပံ့ပိုးမှု ဖြစ်စေသည့် အစွမ်းထက်သော ချည်းကပ်ပုံနည်းလမ်းပင်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံများတို့နှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ အကြားရှိ ဆက်ဆံရေး အားကောင်းစေရန်နှင့် လူသားတို့ လုံခြုံမှုအား ပိုမိုရရှိခံစားနိုင်စေရန် နှစ်မြှုပ်လုပ်ကိုင်မှုများအပေါ် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆောင်ရွက်သည့် အသိုင်းအဝိုင်းက အောင်မြင်စေလိုသည်ဆိုလျှင် ယခု [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] သည် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့များ၏ မူဝါဒများနှင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များကို ပံ့ပိုးပေးသည့် အဓိက ချည်းကပ်ပုံစနစ် တစ်ခုဖြစ်လာ သင့်ပါသည်။

ယခုတင်ပြထားသည့် ချည်းကပ်ပုံသည် သဘောတရားပိုင်းနှင့် လက်တွေ့ပိုင်းတို့ပါဝင်သော မူဘောင် တစ်ခုအား ပံ့ပိုးပေးမည်ဖြစ်သည်။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု တိုးတက်စေရန် အတွက် ဒေသဆိုင်ရာ နိုင်ငံသားများနှင့် လုံခြုံမှု ပံ့ပိုးသူများ အကြားတွင် အပြုသဘောဆောင်သော ဆက်ဆံရေးများ ပိုမိုရရှိလာစေရန် ယင်းမူဘောင်အားဖြင့် အလှူရှင်များ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့များနှင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်သူ (program managers) များကအထောက်အကူ ပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။¹

1 UNDP (2009) 'Community security and social cohesion', p.2 www.undp.org/content/dam/thailand/docs/CommSecandSocialCohesion.pdf

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] က သမားရိုးကျစနစ်နှင့် မူသေမဟုတ်သော စနစ်များ နှစ်ခုလုံးအား အသုံးပြုပြီး လုံခြုံမှုအပေါ် ဒေသခံတို့ သိမြင်နားလည်ထားမှုများကို ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ဒေသအခြေအနေနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းရန် အားပေးပြီး ယင်းပုံစံ နှစ်မျိုးအကြား ပေါင်းကူးသဖွယ် ပြုမူလေ့ရှိပါသည်။ နိုင်ငံအစိုးရသည်သာ အုပ်ချုပ်ခွင့်ရထားပြီး အခြားသော ဩဇာရှိပုဂ္ဂိုလ်များအား ထည့်သွင်းထားခြင်းမပြုသည့် စနစ်ပုံစံအား ဦးစွာ စတင် လုပ်ကိုင်ခြင်းမှာ လက်တွေ့မကျကြောင်း အထောက်အထားများက ဖော်ပြနေပါသည်။ ယင်းအစား တရားဥပဒေအပေါ် သို့မဟုတ် ဒေသတွင်း စည်းမျဉ်းများအပေါ်တွင်သာ တည်မှီနေခြင်း မဟုတ်ပဲ ဒေသခံများ၏ သိမြင်နားလည်မှုနှင့် ဦးစားပေးထားသည့်အရာများ အပေါ်တွင်လည်း အခြေခံသည့် တရားနည်းလမ်းကျမှု ပေးစွမ်းသော ရှိပြီးသားစွမ်းရည်များနှင့် အရင်းအမြစ်တို့အပေါ်တွင်မူတည်ကာ ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်သည့် အကူးအပြောင်းကာလ လုပ်ငန်းများအပေါ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် လိုအပ်ပါသည်။

အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် နည်းစနစ်ပိုင်းဆိုင်ရာတို့ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ရန် လိုအပ်သည်ကို [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] မှ နိုင်ငံအစိုးရသဘောပေါက်ထားပါသော်လည်း လုံခြုံမှုသည် နိုင်ငံက ဆောင်ရွက်ရန်သာ ဖြစ်သည်ဆိုသော အယူအဆကိုတော့ ငြင်းဆိုပါသည်။ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ဦးစားပေးကိစ္စများကို ဖော်ပြပြောဆိုနိုင်ရန်သော်လည်းကောင်း၊ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း တို့တွင် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်နိုင်ရန်သော်လည်းကောင်း လူထုတွင် အခွင့်အရေးနှင့် အခွင့်အလမ်း ရှိနေပါသည်။ အပြောင်းအလဲ ဖြစ်စေမည့် ဒေသတွင်း စွမ်းရည်များ အပေါ်တွင် အခြေခံသည့် အားလုံးပါဝင် ပတ်သက်နိုင်သော၊ မျှတသော၊ တုံ့ပြန်မှု ကောင်းသော၊ တာဝန်ခံမှုရှိသော လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်း စနစ်ယန္တရားများအား အထောက်အကူပေးသည့် လမ်းကြောင်းပေါ်သို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဦးတည်ရာကို လောလောဆယ်တွင် ဦးလှည့်ထားသင့်ပါသည်။

ယင်းအတွက် လိုအပ်သည်မှာ နိုင်ငံအပေါ် (သို့) လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း အစား ၎င်းတို့အကြား ထိတွေ့ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် ယုံကြည်မှုများ တိုးပွားလာစေရန် ကြိုးပမ်းမှုများကို ပြောင်းလဲလုပ်ဆောင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း လုပ်ငန်းတို့အတွက် လက်ရှိ ရှိပြီးသား အလွတ်သဘော စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှုများအပေါ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများလိုအပ်မည်ဖြစ်သည့်အပြင် နယ်မြေခံလူထုနှင့် နိုင်ငံရှိ အထက်တန်းလွှာပုဂ္ဂိုလ်များအား စိတ်အားထက်သန်စေသည့် အကျိုးစီးပွားနှင့် ဆွဲဆောင်မှု အမြောက်အများ အပေါ်တွင်လည်း ပိုမိုကွဲပြားသေချာစွာ သဘောပေါက်နားလည်ခြင်းကိုလည်း လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။²

အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့် နောက်ကွယ်ရှိ ယုတ္တိတန်သော ခြေလှမ်းများကို ပုံဖော်ပေးရန် ယခုလက်စွဲ စာအုပ်က ကြိုးပမ်းထားပါသည်။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] သည် ပြောင်းသာပြင်သာရှိသော ချည်းကပ်ပုံ နည်းလမ်း တစ်ခုဖြစ်ကြောင်းနှင့် နည်းစနစ်ပုံစံ တစ်မျိုး တည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် နောက်ခံအခြေအနေ အရပ်အရပ် အားလုံးအတွက် အသုံးတည့်မည် မဟုတ်ကြောင်းတို့ကို အသိအမှတ်ပြုထားပါသည်။ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှု နှင့် အကျေအလည် ဆွေးနွေးခြင်းတို့အား တရားနည်းလမ်းကျမှုလမ်းစဉ်၏ ဗဟိုအစိတ်အပိုင်းအဖြစ် Saferworld အဖွဲ့က အလေးထားပြီး၊ အန္တရာယ်ရှိသည်၊ မတည်မငြိမ်ဖြစ်စေနိုင်သည်ဟု သဘောမထားပါ။ လူမှုဝန်းကျင်များအား ဖယ်ကျဉ်ထားသည်ဟု မခံစားရစေရန် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ရမည့် လုံခြုံမှု ကိစ္စအတွက် အကျေအလည် ဆွေးနွေးငြင်းခုံမှုများအတွင်း ၎င်းတို့အားပါဝင်စေခြင်းမှာ အရေးကြီးပါသည်။

Paul Murphy
Executive Director

2 IDS (2010) 'An upside down view of governance'.

ဤလက်စွဲ၏ နိဒါန်းနှင့် ရည်ရွယ်ချက်

ဤလက်စွဲအုပ်စုအတွင်း အားထုတ်ထားမှုများမှာ -

- လုံခြုံမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နယ်ပယ်တစ်လျှောက် [လူမှုပန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ချည်းကပ်ပုံများ၏ အကျိုးကျေးဇူးရှိပုံများကို ရှင်းလင်း စွာဖော်ပြပေးရာတွင် Saferworld အဖွဲ့၏ အတွေ့အကြုံနှင့် သုသေသနဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို အသုံးပြုထားခြင်း
- ဒေသတွင်းအခြေအနေအပေါ်မူတည်ပြီး ရှုပ်ထွေးမှုရှိသော လုပ်ငန်းသဘော သဘာဝတို့အား အပြည့်အဝ ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ [လူမှုပန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဖော်ဆောင်ခြင်း အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းအား ပံ့ပိုးကူညီသည့် အဓိကဝိသေသလက္ခဏာများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များအား ဖော်ပြထားခြင်း
- [လူမှုပန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဖော်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အပြောင်းအလဲများနှင့် သက်ရောက်မှု များအား မည်သို့ တိုင်းတာအကဲဖြတ်နိုင်မည်ကို ဆွေးနွေးထားခြင်း
- ထပ်ဆင့်သုတေသနပြုလုပ်ရန်လိုအပ်သော ကွက်လပ်များကို သိရှိ ဖော်ထုတ်ရန် တို့ဖြစ်ပါသည်။

လုံခြုံမှုသည် လူသားအားလုံးအတွက် အကျိုးခံစားခွင့်တစ်ခုဖြစ်ပြီး လူသားတို့သာသာ ပြောမှုအတွက် အဓိကအခြေခံ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ လူတို့အတွက် လုံခြုံမှုမရရှိသော အခြေအနေတွင် ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် မတရားမှုများက ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ရောက်ရှိလာတက်ကြပါသည်။ မကြာသေးခင်နှစ်များ အတောအတွင်း အစီရင်ခံစာများနှင့် မူဝါဒပိုင်း ဆိုင်ရာ ပဏာမကြီးပမ်းမှုများက ထိုအချက်အတွက် ခိုင်မာသည့် အထောက်အထားတို့ ဖြစ်လာပြီး ယင်း ပြောဆိုချက်များအား ထောက်ခံပေးရုံသာမက၊ လူသားဗဟိုပြုသည့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ အယူအဆအား အားပေးမြှင့်တင်ပေးရန် လိုအပ်နေသေးကြောင်းကိုလည်း အတည်ပြုပေးပါသည်။³ လုံခြုံမှုသည် အဘယ်သို့အဓိပ္ပာယ်ရှိကြောင်း နိုင်ငံအသီးသီးမှ လူများအား Saferworld အဖွဲ့က မေးမြန်းကြည့်ရာတွင်၊ ဖြေကြားမှုများမှာ အမြဲတမ်း တစ်မျိုးတစ်ဘာသာစီ ဖြစ်နေကာ မေးခွန်းအပေါ်မူတည်၍ သက်ဆိုင်ရာ ဒေသအခြေအနေအလိုက် ကွဲပြားစွာ ဖြေဆိုနေကြပါသည်။

3 See: World Bank (2011) World Development Report; UNDP (1994) Human Development Report; International Dialogue on Peacebuilding and Statebuilding (2011) 'New Deal for Engagement in Fragile States'; High Level Panel of Eminent Persons on the Post-2015 Development Agenda (2013) 'A New Global Partnership'; Narayan D et al, World bank, December 1999 'Can anyone hear us?'; CDA Collaborative Learning Projects (November 2012) 'Time to Listen: Hearing People on the Receiving End of International Aid'.

"အလုပ်အကိုင်များမရှိခြင်းက ကျွန်တော့်အတွက် မလုံခြုံမှုကို ခံစားရစေပါတယ်။ ကျွန်တော် ဘယ်လောက်ပဲ ကြိုးစားခဲ့ပါစေ အလုပ်တစ်ခုမှ မရခဲ့ဘူး။ ဒါကြောင့် တိုက်ခိုက်ရေးစစ်သားများ စုဆောင်းနေတဲ့ ဘယ်အဖွဲ့မှာ မဆို ပါဝင်ဖို့ Ivory Coast မှတစ်ဆင့်သွားခဲ့တယ်။"

ယခင်တိုက်ခိုက်ရေးစစ်သားဟောင်း၊ Sierra Leone နိုင်ငံ

"ဟိုးအရင်တုန်းက ပင်ငွေနည်းနည်းနဲ့တောင် နေလို့ စားလို့ လောက်တယ်။ အခုတော့ ဈေးနှုန်းတွေက မြင့်တက်လာပြီး စုစုဆောင်းဖို့ အင်မတန်ခက်လာတယ်။ ငတ်ပြီးသေလားတောင် ထင်နေရတယ်။ ဒါတွေက ကျွန်မအတွက် မလုံခြုံမှုဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။"

Kewat အမျိုးသမီး၊ Morang ခရိုင်၊ နီပေါနိုင်ငံ

"ရေနဲ့ စိုက်ပျိုးမွေးမြူနိုင်တဲ့မြေ အပြိုင်လုယက်ကြတာဟာ မလုံခြုံမှု တည်မြဲနေခြင်းရဲ့ တရားခံတစ်ခုပါပဲ။" ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူ၊ Warrup ပြည်နယ်၊ တောင်ဆူဒန်နိုင်ငံ

"အလုပ်သွားနေတုန်း ကလေးတွေဘေးကင်းဖို့က ကျွန်မအတွက် အစိုးရိမ်ရဆုံးပါပဲ။" ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူ၊ Kamrangirchar, ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ

လုံခြုံမှုသည် များစွာသော ပြဿနာအမျိုးမျိုးဖြစ်သော စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ နိုင်ငံရေး အစရှိသည်တို့ဖြင့် ဆက်နွယ်လျက်ရှိသည်ဟု ယူဆကြပါသည်။ သို့ဖြစ်သော်လည်း ကျွန်တော်တို့နှင့် အတူအလုပ်များ လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသူများတွင် တူညီသည့် စိတ်အား ထက်သန်မှု တစ်ခုရှိနေပါသည်။ ယင်းမှာ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများအား မည်ကဲ့သို့ ဖြေရှင်းမည်ဆိုသည့်အပေါ်တွင် ၎င်းတို့၏ အမြင်များအား နားလည်သိရှိစေလိုခြင်းနှင့် လုံခြုံမှုအား ၎င်းတို့ ဖြစ်စေလိုသည့် အတိုင်း ထောက်ပံ့ကူညီပေးနိုင်ရန်နှင့် အစပြုလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် အာဏာပိုင်များ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အတူတကွဆောင်ရွက်ရန် ၎င်းတို့က အသင့်ဖြစ်နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယခုလက်စွဲတွင် ယင်းကဲ့သို့သော အမြင်များနှင့် အဆင်သင့်ဖြစ်မှုများအတွက် အလိုက်သင့် ဖြစ်စေရန် ချည်းကပ်ပုံ နည်းလမ်းတစ်ခုအား မိတ်ဆက်ပေးထားပါသည်။ ယင်းနည်းလမ်းအား "လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်"ဟု ရည်ညွှန်းထားပါသည်။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]သည် လူသားများအား လုံခြုံမှုပေးသည့်အပြင် နေရာအနှံ့ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်များအတွက် ပံ့ပိုးမှုဖြစ်စေသည့် အစွမ်းထက်သော ချည်းကပ်ပုံနည်းလမ်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ အဖွဲ့အစည်းများတွင် လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးခြင်းအတွက် လူမှုဝန်းကျင်အား အလေးပေးသည့် လုပ်ဆောင်ပုံနည်းလမ်းများအားပုံစံပြုရေးဆွဲခြင်းနှင့်ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ခြင်းများတွင်နှစ်အတော်များများ အတွေ့အကြုံရှိကြသော်လည်း အချို့သောအဖွဲ့များအတွက် ယခုနည်းလမ်းက စဉ်းစားတွေးခေါ်ပုံ နည်းလမ်းအသစ် ဖြစ်နေပါသည်။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နည်းလမ်း၏ အဓိက အားသာချက်မှာ ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ဖြစ်ပြီး အခြေအနေအရပ်ရပ်နှင့် သဟဇာတဖြစ်စေရန် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောင်ရွက် လုပ်ကိုင်နိုင်မည့် အချက်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်သော်လည်း အဖွဲ့အစည်းများ အတွက် ယင်းပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ရှိမှုအား အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုနိုင်ရန် မတူညီသည့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှုနှင့် လမ်းညွှန်မှုတို့ရှိနိုင်ပါသည်။

ပဋိပက္ခနှင့် မလုံခြုံမှုတို့ရှိနေသည့် ကွဲပြားသော နောက်ခံအခြေအနေ အမျိုးမျိုးတွင် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နည်းလမ်းများအား Saferworld အဖွဲ့က အသုံးပြုလျက်ရှိသည်မှာ (၁၀) နှစ်ကျော် ကြာမြင့်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအချိန်များတွင် မိမိတို့၏ နည်းစနစ်များနှင့် ရလဒ်များ ပိုမို ကောင်းမွန်လာစေရန် အတွက် လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ခြင်းများမှ ရရှိလာသော လေ့လာအကဲဖြတ်မှုများနှင့် လုပ်ငန်းပေးသင်ခန်းစာများအား အသုံးပြုပြီး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ အား ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရန် မွမ်းမံပြင်ဆင်လာခဲ့ပါသည်။

ယခုလက်စွဲ၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဖော်ဆောင်ခြင်း လုပ်ငန်းများအား ပံ့ပိုးပေးသည့် အခြေခံသဘောတရားများအား ရှင်းပြပေးရန်နှင့် Saferworld အဖွဲ့နှင့် အခြားသော အေဂျင်စီအချို့တို့၏ လုပ်ငန်းများအတွက် အကြံပြုချက်များအပေါ် အခြေခံကာ လက်တွေ့ ကျသော နည်းလမ်းများအား အကြံပြုဆွေးနွေးသွားရန် ဖြစ်ပါသည်။ လက်တွေ့ လိုက်နာ ဆောင်ရွက်သူများ အထူးသဖြင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သူများ (program managers) အနေဖြင့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဖော်ဆောင်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ် အဆင့်များဖြစ်သည့် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ လေ့လာအကဲဖြတ်ခြင်း၊ တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ခြင်း လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရာတွင် အကူအညီပေးရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ယင်းသည် Saferworld အဖွဲ့၏ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဖော်ဆောင်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းရည်ရွယ်ချက်များဖော်ပြပေးကာ၊ ၎င်းလုပ်ငန်းများသည် အဘယ့်ကြောင့် အရေးကြီးကြောင်းရှင်းလင်းဖော်ပြပေးခြင်းနှင့် အတူ လေ့လာရန်နှင့် လက်တွေ့ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် လမ်းညွှန်ပေးပါသည်။ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း (Advocacy)၊ စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်ပေးခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာအကဲဖြတ်ခြင်း (M&E) တို့ ပါဝင်သော သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်များအတွက် နည်းစနစ်များ (Tools) နှင့် လမ်းညွှန်အကြံပြုချက်များအား အလျင်းသင့် သလို ညွှန်းဆိုကိုးကား အကြံပြုဆွေးနွေးထားပါသည်။

ယခု လက်စွဲစာအုပ်သည် Saferworld အဖွဲ့အား ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် အခြေအနေများ အတွင်း လုပ်ဆောင်နိုင်ခွင့်နှင့် အတူ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]နှင့် ပဋိပက္ခတားဆီးရေး၊ ငြိမ်းချမ်းမှု တည်ဆောက်ရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးကဏ္ဍများ အကြားရှိ မူဝါဒဆိုင်ရာ အချိတ်အဆက်များအား ပုံဖော်ပေးထားပါသည်။ ဒါ့အပြင် အခြားသောအဖွဲ့များနှင့် အေဂျင်စီများက အသုံးပြုသော အလားသဏ္ဍာန်တူသည့် သို့မဟုတ် အပြန်အလှန် အထောက်အပံ့ပြုနိုင်သည့် ချည်းကပ်ပုံနည်းလမ်း ဥပမာများအားလည်း ဖော်ပြပေးထားပါသည်။

သို့သော်လည်း ယခုလက်စွဲစာအုပ်သည် အားလုံးပြီးပြည့်စုံသည့် စာအုပ်တော့မဟုတ်ပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အခြေအနေ အခင်းအကျင်းတိုင်းသည် ရှုပ်ထွေးပြီး ပြောင်းလဲလျက် ရှိသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတွက်အကြောင့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းများအတွက် အခြေအနေ အရပ်အရပ်အပေါ် အခြေခံကာ ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ဖြစ်သည့် နည်းလမ်းများအပေါ် အားပေး ထောက်ခံထားပါသည်။ လုံခြုံမှုအား တည်ဆောက်မှုပြုရာတွင် မလွဲမရှောင်သာ ဖြစ်ပြီး ကြိုတင် မခန့်မှန်းနိုင်ပဲ ကြုံတွေ့လာရမည့် စိန်ခေါ်မှုများအား [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] က အသင့်တော်ဆုံးနည်းလမ်းဖြင့် ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ နေရာဒေသတစ်ခုချင်းစီ အတွက် ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည့် ပဋိပက္ခနှင့် အခြေအနေ အရပ်အရပ်အပေါ် အခြေခံကာ ပြုလုပ် ထားသည့် နက်ရှိုင်းသည့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လေ့လာမှုကသာ လက်တွေ့ကျပြီး အကျိုးထိရောက်မှုရှိသော တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းမှုများအား အတိအကျ ဖော်ပြပေးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤလက်စွဲတွင် ပါရှိသော လမ်းညွှန် အကြံပြုချက်များသည် မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် လက်တွေ့ လိုက်နာဆောင်ရွက်သူများက ချမှတ်ရမည့် အချို့သောဆုံးဖြတ်ချက်များအား မီးမောင်းထိုး ပြသပေးပြီး၊ အဓိကလေ့လာရမည့် အချက်များပါဝင်သည့် ဖြစ်စဉ်အခြေပြုသုံးသပ်ချက်များအား အခြေခံ၍ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရန် အကူအညီ ဖြစ်စေမည့် စနစ်များအား အကြံပြုပေးထားပါသည်။

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း၊ အဘယ်ကြောင့် အရေးကြီးသနည်း

- [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]ဆိုသည်မှာ ငြိမ်းချမ်းမှု၊ လုံခြုံမှု သို့မဟုတ် ဖွံ့ဖြိုးမှု စသည်တို့နည်းပါးခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် မလုံခြုံမှုအား ဖြစ်စေသော အကြောင်းအရင်းများကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရာတွင် လူသားဗဟိုပြု လုပ်ဆောင်ရန်ဖြစ်ပါသည်။
- လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများမှ ရပ်ရွာလူထု၊ အာဏာပိုင်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းဌာနများ၏ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စိုးရိမ်မှုများအား အတူတကွဖော်ထုတ်နိုင်ရန်နှင့် ၎င်းစိုးရိမ်မှုများအား စုပေါင်း၍ စီစဉ်ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ပံ့ပိုးလုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းတို့မှ ၎င်းတို့၏ အမှုအကျင့်များနှင့် ၎င်းတို့အကြားရှိ ဆက်ဆံရေးများအား တိုးတက်ကောင်းမွန် လာစေရန် ယင်းက တိတိလင်းလင်း ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။
- ရပ်ရွာများမှ ၎င်းတို့၏ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များအား ကိုယ်တိုင်ရှင်းလင်းစွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆို နိုင်မှုအား အားပေးသော စနစ်ယန္တရားများသည် ဒေသတွင်းနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည် အပါအဝင် အဆိုပါ လိုအပ်ချက်များအား ဖြည့်ဆည်းလိုသည့် ဆန္ဒရှိခြင်းတို့နှင့် ပေါင်းစပ်လျက် ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]၏ လက်ငင်းအကျိုး ဖြစ်ထွန်းမှုအား ရရှိပါသည်။
- လူတို့၏ အမှန်တကယ်လိုအပ်ချက်များအား ဖော်ထုတ် ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သည့် လုပ်ငန်းများကို စီစဉ်ရေးဆွဲရန်နှင့် လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ရပ်ရွာ၏ အပြည့်အဝပါဝင်မှုနှင့် ပါဝင် လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ခြင်းများအပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာဒေသအခြေအနေနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ တန်ဖိုးထားမှုများအား အလေးပေးသော စနစ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။
- ယင်းသည် ရပ်ရွာ၏ လုံခြုံမှုအား ပံ့ပိုးဖော်ဆောင်ပေးသူများမှ တာဝန်ယူ/ခံမှု ပိုမို အားကောင်းလာ စေရန် တွန်းအားပေးနိုင်မည့် လူထု၏ စွမ်းရည်အား မြှင့်တင်ပေးသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

မူဝါဒအဆင့်တွင် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] သည် လူသားဖွံ့ဖြိုးရေး အစီရင်ခံစာ (HDR) ၁၉၉၄ တွင် ဖော်ပြထားသည့် လူသားလုံခြုံမှုအား တိုင်းတာမှု (၇)ချက်ထဲမှ တစ်ချက်အဖြစ် ဖော်ပြခံ ခဲ့ရပါသည်။⁴

⁴ Human Development Report (1994) p.34. The report defines community security as primarily addressing protection against the breakdown of communities (such as clubs, tribes or extended families) that provide members with a reassuring sense of identity and a shared value system. The HDR saw the protection of ethnic minorities and indigenous groups as a central focus.

လူသားများအား ဗဟိုပြုထားရှိသည့် လုံခြုံမှုစနစ်အား ပြန်လည်အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ပေးရန် HDR က တောင်းဆိုခဲ့ပါသည်။ နောက်ပိုင်းနှစ်များတွင် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်ချက်များအတွက် ဖွံ့ဖြိုးဆဲဖြစ်သော လူသားဗဟိုပြုနည်းလမ်းအား အများလက်ခံမှု တိုးပွားလာပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် ပြုလုပ်သော ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအစည်းအဝေးတွင် “ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ လုံခြုံမှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေးတို့သည် ဆက်နွယ်လျက် အချင်းချင်း ပံ့ပိုးထောက်ပံ့ပြုပေးထားသည်” ဆိုသည်ကို အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြပါသည်။^၁ ယင်းကဲ့သို့သော စာရွက်စာတမ်းများ အရသော် လည်းကောင်း၊ လက်တွေ့ မြေပြင်တွင် ကနဦးလုပ်ကိုင်မှုများအရ သော်လည်းကောင်း၊ လုံခြုံမှုတည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုများအတွက်အဖွဲ့အစည်းများမှတို့ပြန်ဖြေရှင်းမှုများ ပိုမိုအားကောင်းလာစေရန်မှာ ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာအဆင့် ကြိုးပမ်းမှုများတွင် ရပ်ရွာဒေသ အဆင့်လုံခြုံမှုအား ပိုမိုအားကောင်းစေသည့် လုပ်ဆောင်ပုံနည်းလမ်းများအား အဓိက အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက် လာသင့်ပါသည်။

သို့သော် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဆိုသည့် စကားရပ်အား တွင်ကျယ်စွာ အသုံးပြုခြင်း မရှိသေးသလို နေရာအနှံ့သိရှိနားလည်မှုအားနည်းနေပါသေးသည်။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]၊ ရပ်ရွာအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးစနစ်၊ ရပ်ရွာအခြေပြုလုံခြုံမှုစနစ်၊ ပြည်သူ့ဗဟိုပြုရလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် အခြားသော စာသားအခေါ်အဝေါ်များကို အပြန်အလှန်အသုံးပြုလျက်ရှိကြပါသည်။ ပဋိပက္ခကာကွယ်တားဆီးရန်၊ ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့် လုံခြုံမှုတည်ဆောက်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများအတွက် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] က မည်ကဲ့သို့ အံ့ပင်ခွင်ကျဖြစ်သည်ဆိုသည်မှာ ရေရာခြင်းမရှိသေးပါ။ ယင်းသည် လက်ငင်းအတွက် ပြီးပြည့်စုံမှုလား သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုလား။ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများအား သို့မဟုတ် ထို ပြဿနာအကြောင်းအရင်းခံ အမျိုးမျိုးအား ယင်းက ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်းရှိပါသလား။ ယင်းက အပြုအမူများနှင့် ဆက်ဆံရေးများကို ပြောင်းလဲရန် ရည်ရွယ်ပါသလား သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသို့ ဦးတည်ထားပါသလား။

ကျွန်တော်တို့ အမြင်တွင် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] က အသုံးပြုပုံအပေါ် မူတည်လျက် အဆိုပါအကြောင်းအရာများ အားလုံးကို လွှမ်းမိုးကာ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သည့် စွမ်းရည်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းအတွက် ကျွန်တော်တို့ အသုံးပြုသည့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်မှာ -

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဟူသည်မှာ မလုံခြုံမှုအား ရင်ဆိုင်နိုင်စေရန် လူသားလုံခြုံမှု၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် နိုင်ငံတော် တည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ စံနှုန်းများအား ပေါင်းစည်းပေးသည့် လူသားဗဟိုပြုသော ချည်းကပ်ပုံ နည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ မလုံခြုံမှု၏ မြစ်ဖျားခံရာ အကြောင်းအရင်းများအား စုပေါင်းဖော်ထုတ်၍ ယင်းတို့အား ပူးပေါင်းရင်ဆိုင် ဖြေရှင်းသည့် နည်းလမ်းများအား ရေးဆွဲရာတွင် လုံခြုံမှုလိုအပ်သူနှင့် ဖြည့်ဆည်းပေးသူ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်လုံးမှဖြစ်သည့် နယ်ပယ်စုံမှ နိုင်ငံအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအား အတူတကွ ပါဝင်စေခြင်းအားဖြင့်သာ ယင်းစနစ်အား ဆောင်ရွက်၍ရပါသည်။ မိမိတို့ အသီးသီး၏ မလုံခြုံမှုအရင်းအမြစ်များအား ရင်ဆိုင်ရန် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများ၊ နယ်မြေခံအာဏာပိုင်များနှင့် လုံခြုံမှုပံ့ပိုးပေးသူများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် စိတ်အားထက်သန်မှုတို့အား ယခုချည်းကပ်ပုံနည်းလမ်းက တည်ဆောက်ပေးမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပိုမိုနဲ့စပ်ကျယ်ပြန့်သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် ပြည်သူ့အား ပိုမိုလေးထားသည့် မူဝါဒများအား အစပြုဖြစ်ထွန်းစေမည့် အခင်းအကျင်း တစ်ရပ်အား အမျိုးသားအဆင့် (National Level) နှင့် အမျိုးသားအဆင့်ခွဲအဆင့် (Sub-national Level) တို့တွင် ယင်းက ဖြစ်ပေါ်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] သည် နယ်ပယ်ကဏ္ဍစုံမှ အဖွဲ့အစည်းများအား အတူတကွ စုစည်းစေခြင်းအားဖြင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းသည့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ တိုးတက်မှုအားရရှိရန် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် လုပ်ငန်းဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများ အကြား အပြန်အလှန် အကျိုးဖြစ်သော မိတ်ဖက်ဆောင်ရွက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ အဘယ်

၁ UN General Assembly (2005) World Summit Outcome, p.2.

ကြောင့် ဆိုသော် ယင်းတို့မှာ ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်း၏ သတ်မှတ်ချက်ဖြင့် သွားမည်ဖြစ်ကာ တိုးတက်မှုများထဲတွင် အခြေခံအသက်မွေးမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကိစ္စသည် ရဲလုပ်ငန်းများ ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရေး၊ တိုးတက်သည့် အခြေခံအဆောက်အဦး သို့မဟုတ် အကျိုးတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ပိုမိုဖြစ်ထွန်းရေး ကိစ္စများအထိ အကျိုးဝင်ပါမည်။ ထို့အတွက် ကြောင့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အား ဆောင်ရွက်ပုံနှင့် ရလဒ်များသည် နောက်ခံအခြေအနေ တစ်ရပ်ချင်းစီ၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် ရရှိနိုင်သည့်အရင်းအမြစ်များအပေါ်တွင် သော်လည်းကောင်း ရပ်ရွာများအတွင်း တွေ့ကြုံနေရသော ဘေးကင်းလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ယေဘုယျအခြေအနေအပေါ်တွင် သော်လည်းကောင်း မူတည်နေပါသည်။

ကင်ညာနိုင်ငံရှိ Isiolo မြို့အနီးမှ Emeret ရွာတွင် Turkana လူမျိုးအကြီးအကဲ ဖြစ်သော ဒေါ်ဂရေစ်က အမျိုးသမီးများနှင့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စများ ဆွေးနွေးနေပုံ။
© ABRAHAM ALI/SAFERWORLD

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အား ဖွံ့ဖြိုးမှု၊ လုံခြုံမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းမှုတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ပံ့ပိုးမှုဖြစ်စေခြင်း

"လုံခြုံမှုဆိုသည့် အယူအဆအား ကျဉ်းမြောင်းစွာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့် နားလည်ထားခဲ့ကြသည်မှာ ကြာပြီဖြစ်ကာ၊ ပြင်ပရန်မှ ကင်းသည့် နယ်မြေလုံခြုံမှု အဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒများတွင် အမျိုးသားအကျိုးစီးပွားများအား အကာအကွယ်ပေးခြင်း အဖြစ်သော်လည်းကောင်းဖြစ်ပြီး... လုံခြုံမှု ဟုဆိုရာတွင် လူသားများ အတွက်ထက် နိုင်ငံအတွက် ဖြစ်နေကာ [...] နေ့စဉ်နှင့်အမျှ လုံခြုံမှုအားရှာဖွေနေကြသော သာမန်ပြည်သူများ၏ သဘာဝကျသော စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ ဖြစ်သည် ဆိုခြင်းမှာ မေ့လျော့ခံနေရပါသည်။ ယနေ့လူအများအတွက်တော့ မလုံခြုံဖြစ်သည့် ခံစားချက်မှာ ကမ္ဘာ့ကပ်ဘေးအတွက် ကြောက်ရွံ့စိုးရိမ်ရမှုထက်နေ့စဉ် ဘဝအတွက် ပူပန်မှုမှဖြစ်တည်လာသည်က ပို၍များပါသည်။ အလုပ်အာမခံချက်၊ ဝင်ငွေအာမခံချက်၊ ကျန်းမာရေး အာမခံချက်၊ ပတ်ဝန်းကျင်လုံခြုံမှု၊ ရာဇဝတ်မှုများကင်းရှင်းမှုစသည့် လူသားများ လုံခြုံမှုရှိရေးအတွက် ပူပန်မှုများသည် တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပါသည်။ ယင်းသည် အံ့အားသင့်စရာ မဖြစ်သင့်ပေ။ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအား တည်ထောင်သူများသည် လူတို့လုံခြုံမှုနှင့် နယ်မြေလုံခြုံမှုတို့အပေါ် တူညီသည့် အလေးထားမှု ထားရှိပါသည်။"

UNDP, လူသားဖွံ့ဖြိုးမှု အစီရင်ခံစာ (၁၉၉၄), စာမျက်နှာ ၂၂

နိုင်ငံတကာ မူဝါဒဆိုင်ရာမူဘောင်များနှင့် သဘောတူညီချက်များသည် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံမှုရှိခြင်းတို့အား လူတို့ပိုမိုတွေ့ကြုံခံစားလာစေရန် နိုင်ငံနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအကြား ဆက်ဆံရေးအပေါ် အလေးထားအာရုံစိုက်ခြင်း၏ အရေးကြီးပုံအား သိမြင်နားလည်ထားပါသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၏ ကမ္ဘာ့ဖွံ့ဖြိုးမှု အစီရင်ခံစာတွင် လုံခြုံမှု၊ တရားရေးနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုတို့ ဆောင်ကျဉ်းပေးရန် တာဝန်အပ်နှင်းခံထားရသည့် အဖွဲ့အစည်းများအပေါ် နိုင်ငံသားတို့က စိတ်ချယုံကြည်မှု

ပြန်လည်ရရှိစေရေး အတွက် လုပ်ဆောင်ရန် တိုက်တွန်းအားပေးထားပါသည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် အတည်ပြုခဲ့သည့် OECD ၏ တတိယမြောက် Fragile State Principle တွင် နိုင်ငံတို့၏ တရားနည်းလမ်းကျမှု၊ တာဝန်ခံမှု၊ အင်အားစွမ်းရည်တို့အား တည်ဆောက်မှုများမှ တစ်ဆင့် နိုင်ငံနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအကြားအပြုသဘောဆောင်သော ဆက်ဆံရေးထူထောင်ခြင်းအား အထောက်အကူ ပေးအပ်နိုင်ရန် လိုအပ်ကြောင်း အခိုင်အမာပြောဆိုထားပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၊ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် (သို့) ဘက်ပေါင်းစုံပါဝင်သော မိတ်ဖက်အဖွဲ့များနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကိုယ်စားလှယ်များက (၃)နှစ် အကြာတွင် လက်မှတ် ရေးထိုးလိုက်ကြသည့် ဒေလီကြေညာချက်ကလည်း စွမ်းရည်မြင့်မားမှု၊ တာဝန်ခံမှု၊ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မှုတို့ရှိသည့်နိုင်ငံများ ထူထောင်ခြင်းအား ကူညီပေးရာတွင် နိုင်ငံနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်း အကြားရှိ ဆက်ဆံရေး၏ အရေးပါမှုအား အလားတူစွာပင် အသိအမှတ်ပြုပါသည်။ နိုင်ငံနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအကြားရှိ ဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ စီမံချက်သည် UK ၏ နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန (DFID)၊ ဥရောပသမဂ္ဂ (EU)၊ အမေရိကန်နိုင်ငံ (US) ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံထူထောင်ခြင်း မဟာဗျူဟာများ စသည်တို့ အတွင်းတွင်လည်း အရေးပါထင်ရှားသည့်နေရာများ ရယူထားပါသည်။^၆

နိုင်ငံနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများအကြား ဆက်ဆံရေးတွင် ရေရှည်တည်မြဲသည့် အပြောင်းအလဲ ရရှိရေး အလေးပေးအာရုံစိုက်ရန် လိုအပ်ချက်အပေါ် ကြိုးစားဆောင်ရွက်ရမည်ဟု အသိအမှတ်ပြုထားသည် ဆိုသော်လည်း လုံခြုံမှုနှင့် တရားရေးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် နိုင်ငံတကာ အကူအညီများသည် ဗဟိုအစိုးရအဆင့်တွင် နည်းပညာပိုင်းနှင့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများ အပေါ်တွင်သာ ဆက်လက်အလေးပေး အာရုံစိုက်လာခဲ့ပါသည်။ မူဝါဒများအရ တရားဝင်အဖွဲ့အစည်းဌာနများအား ပြုစုပျိုးထောင်ရန် အရေးပါမှုအား အသိအမှတ်ပြုထားသော်လည်း ပြောင်းလဲနေသော အခြေအနေများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိသော လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ ဖြစ်ရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ လုံခြုံမှုနှင့် တရားရေးတို့အတွက် ပံ့ပိုးမှု လုပ်ငန်းများသည် တရားဝင်ဖြစ်သောလုံခြုံမှုနှင့်တရားရေးဆိုင်ရာပံ့ပိုးသူများအားစွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ပေးရန် ပုံမှန်အားဖြင့် လုပ်ဆောင်ကြပြီး၊ ပိုမို ထိရောက်၍ တုံ့ပြန်မှု အားကောင်းသော ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် အားပေးမြှင့်တင်ပေးပါသည်။ ယင်းအထောက်အပံ့ အစီအစဉ်များသည် နိုင်ငံ၊ အစိုးရ၏တရားဝင်မှုအား ပံ့ပိုးပြီး တစ်နိုင်ငံလုံးအနေဖြင့် တည်ငြိမ်မှုပိုမိုရရှိလာစေရန် ပုံမှန်အားဖြင့် မျှော်လင့်ထားသော်လည်း၊ လက်တွေ့တွင် မြောက်များစွာသော အထောက်အပံ့အစီအစဉ်များသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းများ ဆက်လက် လုပ်ဆောင်ရာတွင် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အခန်းကဏ္ဍအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် ပျက်ကွက်နေကြပါသေးသည်။

လုံခြုံမှုနှင့် တရားရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းဌာနများအတွက် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးရုံထက် ကျော်လွန်၍ ရေရှည်အတွက်ပုံရည်ရွယ်ကာ ပိုမိုခက်ခဲပြီး နိုင်ငံရေးအရ ရှုပ်ထွေးသော လုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများက မိမိတို့ လိုလားပြီး လိုအပ်နေသည့် လုံခြုံမှုနှင့် တရားရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများကို ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ပံ့ပိုးပေး ယူနိုင်ရန် အားပေးမှုပြုသော လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များမှာ အလွန် အလွန် နည်းပါးပါသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံသည်သာ လုံခြုံမှုနှင့် တရားရေးဆိုင်ရာတို့အပေါ် အခွင့် အာဏာသုံးစွဲနိုင်သည် သို့မဟုတ် သုံးစွဲသင့်သည် ဆိုသည့် အယူအဆသည် အခွင့်အာဏာအား အပြိုင်လုယူကြစေခြင်းနှင့် အာဏာပိုင်ဆိုင်မှုအား အစိတ်စိတ်ကွဲပြားစေခြင်း၊ ထို့ပြင်တရားဝင်ဖြစ်သော နည်းလမ်းများ အားလည်း အပြိုင်အဆိုင်များ ဖြစ်လာစေခြင်းစသည့် အခြေအနေများအဖြစ်သို့ ရှုပ်ထွေးသွားစေပါသည်။^၇ ထို့ကြောင့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] တွင် ဖြည့်ဆည်းရမည့် အရေးပါသည့် ဟာကွက်တစ်ကွက် ရှိနေပါသည်။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] က လုံခြုံမှုအားနည်းမှုများအား

6 Stabilisation Unit (2014), Policing the Context – Principles and guidance to inform international policing assistance, http://issat.dcaf.ch/content/download/44111/682626/file/Stabilisation%20Unit_Policing%20the%20Context%20What%20Works-%20March%202014.pdf

7 For example, the World Development Report (2011) points out that “Government capacity is central, but technical competence alone is insufficient: institutions and programs must be accountable to their citizens if they are to acquire legitimacy.”

8 OECD (2010) The State’s Legitimacy in Fragile Situations: Unpacking Complexity.

ဖြေရှင်းရန် ရေတိုနှင့် ရေရှည်နည်းလမ်းများအတွက် အကူအညီ ဖြစ်စေပါသည်။ သို့သော် အရေးကြီးသည်မှာ ထိုသို့ အကူအညီဖြစ်ရန် တရားဝင်မှု မြင့်တက်လာစေရန်၊ လူထု၏ ယုံကြည်စိတ်ချမှု ရရှိရေး နှင့် နိုင်ငံနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအကြား တိုးတက်ကောင်းမွန်သည့် ဆက်ဆံရေး ရရှိနိုင်ရေးတို့အတွက် ရေရှည်ရည်မှန်းချက်များအား ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိ လုံခြုံမှုမရှိသည့်နေရာများနှင့် လူမှုရေးအကွဲအပြဲတို့ ဖြစ်ပွားရာနေရာများတွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမှာ အလွန်ပင် တိုက်စားခံထားရပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးမှုအား ပျက်ပြားစေသည့်လုံခြုံမှု ဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်ချက်များ၏ နောက်ကွယ်တွင် မလုံခြုံမှုကို လူတို့အား ခံစားရစေသည့် ရှုပ်ထွေး လှသော အကြောင်းတရားများစွာ ရှိနေနိုင်ပါသည်။ ယင်းတို့သည် လူမှုရေးဖယ်ကျဉ်မှု၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှု၊ အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်မှု၊ ရာဇဝတ်မှု၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ ချို့တဲ့မှု သို့မဟုတ် အရင်းအမြစ်များအား အပြိုင်လှယက်မှု စသဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိနိုင်ကာ တစ်ခုချင်းစီသည် ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အတားအဆီးဖြစ်ပြီး အကြမ်းဖက်မှုကို ဦးတည်သော ပဋိပက္ခများအထိ ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။^၉ ရပ်ရွာနေပြည်သူများနှင့် နယ်မြေလုံခြုံမှုအား ဆောင်ရွက်ပေးသူများအကြား အကျိုးထိရောက်မှုရှိပြီး အပြန်အလှန် ယုံကြည်မှုရှိသော ဆက်ဆံရေး များ ပိုမိုခိုင်မာ အားကောင်းလာစေခြင်းဖြင့် ဘေးကင်းလျက်ရှိသည့် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများသည် အလားအလာ ရှိသော ပဋိပက္ခတွန်းအားပေး အခြေအနေများအား သိရှိဖော်ထုတ်နိုင်ကာ၊ ၎င်းတို့အား စီမံခြင်းနှင့် လျော့ချခြင်းတို့အား ထိရောက်စွာ လုပ်ဆောင်သွားနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

မလုံခြုံမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် ကျယ်ပြန့် လှသော အခြေအနေအကြောင်းရင်းခံများအား ဖော်ထုတ်ပြီး ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှု ပြုခြင်းဖြင့် လုံခြုံမှု၊ ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုတို့အကြား ရှင်းလင်းပြီး ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ဖြစ်သော အပြန်အလှန် ထောက်ပံ့မှုပြုသည့် ချည်းကပ်ပုံ နည်းလမ်းများဖြင့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]က ချိတ်ဆက်ပေးပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုအားပေးပြီး စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်တင်ပေးသော ချည်းကပ်ပုံနည်းလမ်းမှ တစ်ဆင့် လူသားတို့အတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သော လုံခြုံမှုအား ရရှိရန်မျှော်မှန်းချက်အား မည်ကဲ့သို့ လက်တွေ့လုပ်နိုင်ကြောင်း ဖော်ပြပေးပါသည်။

အချုပ်ဆိုရလျှင် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]သည် ငြိမ်းချမ်းမှု၊ လုံခြုံမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုတို့ ပိုမိုတိုးတက် ကောင်းမွန်လာစေရန်အတွက် အရေးကြီးသည့် နည်းစနစ်တစ်ခုအား ပံ့ပိုးပေးပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများသည် ၎င်းတို့၏ အမှန်တကယ် လိုအပ်ချက်များနှင့် ဦးစားပေးမှုအား ဖြည့်ဆည်းပံ့ပိုးနိုင်သော လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များအား ကိုယ်တိုင် ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ကာ အကောင်အထည် ဖော်နိုင်ခွင့်ကို ရရှိသည့်အတွက် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းနည်းလမ်းသည် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းတို့မှ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်ချက်များအတွက် မိမိတို့ ကိုယ်တိုင်ဖော်ထုတ်ဖန်တီးမှု၊ သက်ဆိုင်သူများနှင့် အတူတကွ လက်တွဲဆောင်ရွက်နိုင်မှုများ အပြင် ကြိုတင်ကာကွယ်နိုင်သော ဖြေရှင်းမှုနည်းလမ်းများအား ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် အကူအညီပေးစွမ်း ပါသည်။ ယင်းစိန်ခေါ်ချက်များတွင် -

- နိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံသားများအကြား အားပျော့သော/အားနည်းသော ဆက်ဆံရေး
- နိုင်ငံအပေါ် ဗဟိုပြုမှု လွန်ကဲနေသော လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်မှုပုံစံများနှင့် အမြင်များ
- အဖွဲ့အစည်းဌာနဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်တို့ မရှိခြင်း
- လုံခြုံမှုကဏ္ဍနှင့် တရားရေးကဏ္ဍတို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် စစ်မှန်သော တာဝန်ခံမှုနှင့် နိုင်ငံရေး အကျိုးကျေးဇူးများဖြစ်ထွန်းစေရန် စိန်ခေါ်မှုများရှိနေခြင်း
- လုံခြုံမှု၊ တရားရေးတို့နှင့် ပါတ်သက်သော အရေးကိစ္စများအတွက် ပြည်သူများ၏ တက်ကြွစွာ ပါဝင်မှုနှင့် လူထုအကြား စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုများ မရှိခြင်း
- ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းတစ်ခုအတွင်းနှင့် ၎င်းတို့ တစ်ခုနှင့် တစ်ခုအကြားတွင် တင်းမာမှုများရှိနေခြင်း။

^၉ Collier P, et al (2003) Breaking the Conflict Trap: Civil War and Development Policy (Oxford University Press, World Bank: Washington, DC).

ယင်းတို့တွင် အထူးသဖြင့် အပယ်ခံလူနည်းစုအုပ်စုများပါဝင်နေခြင်း

- လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးမှုများအတွက် ထိရောက်သည့် ပုံစံနမူနာများ မရှိခြင်း၊ တရားဥပဒေ စိုးမိုးမှု အားနည်းခြင်းအပါအဝင် အောက်ခြေနယ်မြေအဆင့်တွင် တရားရေးအား လက်လှမ်းမီနိုင်မှု အားနည်းခြင်း
- ဝင်ငွေရရှိနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းကောင်းများနှင့် ကောင်းမွန်သည့် အသက်မွေးမှုပုံစံများ မရှိခြင်း
- ကျား-မ တန်းတူညီမျှမှု မရှိခြင်းနှင့် ယင်းကြောင့် ကျား-မ အခြေခံသည့် အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ကျား-မ ရေးရာနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပဋိပက္ခအခြေအနေများ ပေါ်ပေါက်စေနိုင်ခြင်း
- ယခင် စစ်သည်ဟောင်းများအား ရပ်ရွာအသိုက်အဝန်းအတွင်းသို့ ပြန်လည်ပေါင်းစည်းပေးရန် လိုအပ်နေခြင်း
- ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုအား လျော့ချရန် လိုအပ်ခြင်း သို့မဟုတ် စံတန်ဖိုးများနှင့် တာဝန်ခံမှုတို့အား ထိန်းသိမ်း လိုက်နာကာ လုံခြုံမှုနှင့် တရားရေးတို့အား ပိုမိုဖြန့်ကျက် လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ခြင်း
- ဖြစ်လာနိုင်သည့် တင်းမာမှုများ၊ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်ချက်များအား ကြိုတင်မျှော်မှန်းထားပြီး ယင်းတို့အတွက် အပြုသဘောဆောင်သော ကြိုတင်ကွာကွယ်မှုများအား ဆောင်ရွက်ခြင်း

၂-၁ [လူမှုဝန်းကျင် လုံခြုံမှုစနစ်] အား လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု အဖြစ် ရှုမြင်ခြင်း

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] သည် လုံခြုံမှုအပေါ် သိရှိနားလည်ရန်နှင့် ပံ့ပိုးဆောင်ရွက် ပေးရန် ရပ်ရွာအသိုက်အဝန်းမှ ဦးဆောင်လှုပ်ရှားသည့် ပုံစံအား တွန်းအားပေးမှု အပေါ် အလေးထားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ရပ်ရွာအသိုက်အဝန်းများ၊ အာဏာပိုင်များ၊ အဖွဲ့အစည်းဌာနများ စသည်တို့၏ ပြုမူလုပ်ကိုင်ပုံနှင့် ယင်းတို့အချင်းချင်း အကြားရှိ ဆက်ဆံရေး တို့အား ပိုမိုတိုးတက် ကောင်းမွန်လာစေရန် ခိုင်မာသည့် အလေးထားမှု ယင်းတွင်ရှိပါသည်။ လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အားလုံးပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သော ဆန်းစစ်မှုနှင့် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းတို့ ပါဝင်ပြီး၊ လုံခြုံမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ တိုးတက်မှု အလုံးစုံအတွက် ရပ်ရွာ၏ကိုယ်ပိုင် ဆုံးဖြတ်ချက် ဖြင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အားပေးလုပ်ဆောင်ပါသည်။ လုပ်ငန်းစဉ်က ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုမှသည် လူမှုရေး ဖယ်ကျဉ်မှု လျော့ပါးစေခြင်း၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအကြား တိုးတက်သည့်ဆက်ဆံရေးရှိလာစေခြင်း၊ သို့မဟုတ် ခိုင်မာသည့် ဒီမိုကရေစီ နည်းကျ အုပ်ချုပ်မှု စသည်တို့အထိ ဦးတည်သွားနိုင်ပါသည်။^{၁၀} အဓိကသော့ချက်မှာ အခက်အခဲပြဿနာများအား ဦးတည်ကာ လုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့် ဖြေရှင်းသည့်အတွက် ရလဒ် ထွက်ပေါ်လာစေမည် ဖြစ်ကာ ပိုမိုလုံခြုံ သည့် ပတ်ဝန်းကျင် တစ်ခု ဖြစ်လာစေမည်ဖြစ်သည်။

၂-၂ [လူမှုဝန်းကျင် လုံခြုံမှုစနစ်] အား လက်ငင်းအကျိုး ကျေးဇူးအဖြစ် ရှုမြင်ခြင်း

လုံခြုံမှုဆိုသည်မှာ ထူးထူးခြားခြားအရာတစ်ခု မဟုတ်ပဲ မိမိတို့ပုံမှန်တွေ့ကြုံခံစားနေရသည့် အရာတစ်ခုသာဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကာကွယ်မှု ရရှိထားပြီး လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း တန်ဖိုးထား ခြင်းခံရသည်ဟု လူတို့ခံစားရသည့် လက်ငင်း အကျိုးကျေးဇူးအဖြစ် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အား မြင်နိုင်ပါသည်။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ် အဆင့်ဆင့်သည် လုပ်ငန်း လည်ပတ်မှု ရှိသောအခါ သို့မဟုတ် ရပ်ရွာများမှ ၎င်းတို့၏ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များအား ကိုယ်တိုင်ရှင်းလင်းစွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုနိုင်စေသည့် စနစ်ယန္တရားများသည် ဒေသတွင်း နှင့် အဖွဲ့ အစည်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည် အပါအဝင်၊ အဆိုပါလိုအပ်ချက်များအား ဖြည့်ဆည်းလိုသည့် ဆန္ဒရှိ ခြင်းတို့နှင့် ပေါင်း စပ်လျက်ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ ယင်းလက်ငင်း အကျိုးကျေးဇူးအား ရရှိပါသည်။

10 UNDP (2009) Community Security and Social Cohesion www.undp.org/content/dam/thailand/docs/CommSecandSocialCohesion.pdf p.17.

၂-၃ အားလုံးသော အဆင့်အလွှာတိုင်းတွင် အပြောင်းအလဲ ရရှိအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်း

စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းအားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ဆုံဖြတ်ချက်ချခြင်း လုပ်ငန်းစဉ် အဆင့်ဆင့်တို့တွင် အပေါ်ပိုင်းအဆင့်ရှိ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများအား ပါဝင်စေခြင်းအားဖြင့် သော်လည်းကောင်း အောက်ခြေအဆင့်ရှိ တိုးတက်မှုများအား အမျိုးသားအဆင့် (National Level) နှင့် အမျိုးသားအဆင့်ခွဲအဆင့် (Sub-national Level) ထိ ချိတ်ဆက်ပေးရန် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]၏ ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းများက ကြီးပမ်းလုပ်ဆောင်စေပါသည်။ ထို့ကြောင့် အောက်ခြေအဆင့်တွင် ရရှိသည့် အောင်မြင်မှု ပုံစံများအား နိုင်ငံတွင်းရှိ အခြားနယ်မြေဒေသများ အတွင်းတွင် သော်လည်းကောင်း၊ မူဝါဒအဆင့်အတွင်းတွင် သော်လည်းကောင်း အသုံးပြုမှုသေချာစေရန် ၎င်းကရည်ရွယ်ပါသည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]က အောက်ခြေအဆင့်အား ပါဝင်လာစေရန်သာ လုပ်ဆောင်သော အောက်ခြေမှ အထက်သို့ တက်သည့်စနစ် (bottom-up) ပုံစံတစ်ခုသက်သက် မဟုတ်ပါ။ ၎င်းသည်ပိုမို ကျယ်ပြန့်စွာ ပါဝင်နိုင်မှုအား အားပေးသည့် ယန္တရားတစ်ခုဖြစ်ပြီး အဆင့်တိုင်းရှိ အခက်အခဲများအား ရင်ဆိုင်နိုင်သော စွမ်းဆောင်ရည်များအား ပေါင်းစည်းပေးရန်ဖြစ်ပါသည်။

၂-၄ [လူမှုဝန်းကျင် လုံခြုံမှုစနစ်] နောက်ကွယ်ရှိ အဓိက ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းများနှင့် စံတန်ဖိုးများ

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းများသည် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ ကြိုတင်တွေးဆမှု၊ ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ရှိမှု၊ ရှိပြီးသား လုံခြုံမှုဆိုင်ရာစနစ်များအပေါ် အားဖြည့်ပေးမှု၊ ပဋိပက္ခနှင့် ကျား-မ ပိုင်းဆိုင်ရာတို့အပေါ် အလေးထားမှုတို့ဖြစ်ပြီး အဆင့်ဆင့်တိုင်းအတွက် အသုံးဝင်သည့် အရာများဖြစ်ပါသည်။ ယင်းနည်းလမ်းများအား ထောက်ပံ့ပေးထားသည့် စံတန်ဖိုးများမှာ အားလုံးပါဝင်နိုင်မှု၊ တာဝန်ခံခြင်းရှိမှု၊ တာဝန်ခွဲဝေပေးမှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ တရားမျှတမှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်မှု၊ ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်မှုနှင့် ယုံကြည်ကိုးစားမှုတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

လူသားတို့ လုံခြုံစွာ နေထိုင်ရမှုနှင့် ဆိုင်သော ရေရှည်တည်တံ့သည့် တိုးတက်မှုများကို နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် အဖွဲ့အစည်းဌာနဆိုင်ရာတို့အား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းတစ်မျိုး တည်းဖြင့် မရရှိနိုင်ဟူသည့် ယေဘုယျအမြင်အား အထက်ပါတန်ဖိုးများ အစုအပေါင်းကို ထောက်ရှုခြင်းအားဖြင့် သိနိုင်ပါသည်။ အဓိက ဆက်ဆံရေးများကို သော်လည်းကောင်း မလုံခြုံမှုအား ဖြစ်စေပြီး လုံခြုံမှုအတွက် ကြီးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများကို အားပျောစေမည့် အပြုအမူများကို သော်လည်းကောင်း ပြောင်းလဲစစ်ခြင်းတို့ ပါဝင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းတို့အကြား အပြန်အလှန်အကျိုးဖြစ်ထွန်းသည့် မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းမှုများ လိုအပ်လာမည်ဖြစ်ပါသည်။

အဆိုပါ မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းမှုများသည် လွယ်ကူစွာ မဖြစ်လာနိုင်ပါ။ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများသည် အမြဲပင် သီးခြား ခွဲခွာထားရပြီး၊ လုံခြုံမှုအား တိုးတက်စေရန် မဆိုထားနှင့် 'လုံခြုံမှု' ဆိုသည့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှု အပေါ်တွင် ပင်လျင် သဘောတူညီမှု ရရှိရန် ခက်ခဲလှပေသည်။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နည်းလမ်းများသည် မတူညီကြသည့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများအကြား ဘုံသဘောတူညီမှုများ ရရှိစေရန် မည်သည့်ဘက်မှ ဘက်လိုက်မှုမရှိပဲ အားပေးမှုပြုပါသည်။ ထို့အပြင် ရာဇဝတ်မှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုတို့သည် လူတို့၏ ကျမ်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများ စသည့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော လူသားလုံခြုံမှုပြဿနာများနှင့် နီးကပ်စွာဆက်နွယ် လျက်ရှိသည်ဆိုသည့် ပိုမို ကြီးလေးသည့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စိုးရိမ်ဖွယ်ရာများအပေါ်တွင်လည်း အမြဲ သတိရှိစေပါသည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် လုံခြုံမှုအပေါ် ကျစ်လစ်စွာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှုနှင့် ကျယ်ပြန့်စွာအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်မှု နှစ်မျိုးလုံးအား [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ၏ ပဏာမလုပ်ငန်းများအတွင်း သက်ဆိုင်ရာ ဒေသအခြေအနေများ အပေါ် မူတည်၍ အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းမှုအတွက် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]အား ရှိပြီးသား စွမ်းရည်အင်အားများနှင့် အရင်းအမြစ်တို့အပေါ်တွင် အခြေခံ တည်ဆောက်ထားသင့်ပြီး အားလုံးပါဝင်မှုအား သေချာစေရ ပါမည်။ လုံခြုံမှုအတွက် ပူးပေါင်းဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များ ရေးဆွဲခြင်းနှင့် လက်တွေ့ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့တွင် ရပ်ရွာအတွင်းရှိ လူတိုင်းအား အထောက်အကူဖြစ်စေမည့် အဖိုးတန် အရင်းအမြစ်တို့ပိုင်ဆိုင်ထားသော အရေးပါသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များအဖြစ် ယူဆထားရပါမည်။

ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားသည့် ရလဒ်များအပေါ်ထက် စံတန်ဖိုးများနှင့် ချည်းကပ်ပုံ နည်းလမ်းများ အပေါ်တွင် အားဖြည့်ထားမှုကြောင့် ရပ်ရွာတစ်ခုစီ၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် ရှိထား သည့် အရင်းအမြစ်များ အပေါ်မူတည်၍ ကျယ်ပြန့်သည့်ပဋိပက္ခနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး စိန်ခေါ်မှုများအား ရင်ဆိုင်နိုင်ရန် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]သည် ပြောင်းသာလွဲသာရှိပါသည်။

ပဋိပက္ခသတိရှိမှုနှင့် လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်¹¹

ပဋိပက္ခသတိရှိမှု ဆိုသည်မှာ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုသည် -

- ၎င်း လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေသည့် နေရာ၏ နောက်ခံအခြေအနေအား နားလည်သိရှိခြင်း
- ၎င်း၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဒေသ၏ နောက်ခံအခြေအနေတို့အကြား မည်သို့ အပြန်အလှန်အကျိုး သက်ရောက်နေသည်ကို နားလည်သိရှိခြင်း
- ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများအား ရှောင်ရှားပြီး ကောင်းကျိုးသက်ရောက်မှုများ တိုးပွားစေရန် ယင်းအပြန် အလှန် အကျိုးသက်ရောက်မှုများအပေါ် နားလည် သဘောပေါက်ထားမှုများအတိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။

ပဋိပက္ခသတိရှိမှုသည် အဘယ်ကြောင့်အရေးကြီးရပါသနည်း။

ပဋိပက္ခသတိရှိမှုမှာ အရေးကြီးပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းက ဖွံ့ဖြိုးမှု၊ လူသားချင်းစာနာမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းမှု တည်ဆောက်ရေးတို့ အတွက် ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်သူများမှ အောက်ပါတို့အား လုပ်ဆောင် နိုင်ရန် လမ်းဖွင့်ပေးသည့်အတွက်ဖြစ်ပါသည် -

- လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကြောင့် ငုပ်ရှိုးနေသော တင်းမာမှုများအား ပို၍ မဆိုးသွားစေရန်၊ အကောင်း ထက် အဆိုးဘက်သို့ မပြုလုပ်မိစေရန်
- တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှု အတွက် အထောက်အကူပြုပြီး ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ ပိုမိုအောင်မြင်စေခြင်းအား အကူအညီပြုရန်
- လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ ပို၍ တည်တံ့စေရန်နှင့် ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်နိုင်ရေး အကူအညီပေးရန်
- ပဋိပက္ခ/အကြမ်းဖက်မှု ကြောင့် စီမံကိန်းနှင့် ရုံးများ ပိတ်ပြစ်ခြင်း အလားအလာတို့အား လျော့ချရန်
- ဝန်ထမ်းများနှင့် လုပ်ငန်းမှ အကျိုးခံစားရသည့် သူများအတွက် ကျရောက်နိုင်မည့် အန္တရာယ်အား လျော့ချရန်
- အကြမ်းဖက်မှုများ လျော့ချနိုင်ရန် ပဋိပက္ခဖြစ်စေသော ဖြစ်မြစ်များအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းအား အလေးပေးအာရုံစိုက်ရန်

11 Saferworld et al, (2004) Conflict-Sensitive Approaches to Development, Humanitarian Assistance and Peacebuilding: A Resource Pack www.conflictsensitivity.org/node/8

ကျား-မ ရေးရာ သတိရှိမှုနှင့် လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်¹²

ကျား-မ ရေးရာ သတိရှိမှုအား လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် ကျား-မ အနွယ်ဝင်အားလုံး၏ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များအား ပြည့်မီအောင် အသေအချာ ပြုလုပ်နိုင်ခြင်းကြောင့် ကျား-မ ရေးရာ သတိရှိမှုသည် ဆိုးကြီးမပြုပဲ တည်ငြိမ်မှုနှင့် လုံခြုံမှုကို မြှင့်တင်ပေးသော အဓိက အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ချည်းကပ်ပုံနည်းလမ်းများသည် ဒေသတွင်းရှိ ကျား-မဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက် များကို အတိအကျ နားလည်သိရှိမှုအပေါ်တွင် အခြေခံထားသင့်ပါသည်။ သို့သော် ကျား-မဆိုင်ရာ စံနှုန်းများ အား တရားဝင် မမှတ်ယူသင့်ပါ။ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်သော၊ ကြည့်သင့်သောအရာ အဖြစ် ယူမှတ်နိုင်ပေသည်။ ပဋိပက္ခသတိရှိမှုကိုသို့ပင် ကျား-မ ရေးရာ သတိရှိမှုအား အနိမ့်ဆုံး လုပ်ဆောင်ရမည့် အနေအထား သို့မဟုတ် ကျယ်ပြန့်စွာလုပ်ဆောင်ရမည့် အနေအထားအဖြစ်သော်လည်းကောင်း နားလည်နိုင်ပါသည်။ အနိမ့်ဆုံး လုပ်ဆောင်ရမည့် အနေအထားမှာ ကျား-မ သာတူညီမျှမှု မရှိခြင်းများအား အမြစ်တွယ်စေခြင်း နှင့် ပို၍ဆိုးရွားစေခြင်းများအား ရှောင်ရှားနိုင်ရန် လိုအပ်သော ကျား-မ ရေးရာ သတိရှိမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်း အဆင့်များ အားလုံးကို လုပ်ငန်းအစီအစဉ်စက်ဝန်း၏ အဆင့်တိုင်းတွင် လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဖော်ဆောင်သည့် စီမံကိန်းများအနေဖြင့် အလျင်းသင့်သလို ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများတွင် ကျား-မ တန်းတူညီမျှရေးအား တက်ကြွစွာ အားပေးလှုံ့ဆော်မှုများ လုပ်ဆောင်သွားသင့်ပါသည်။ လက်တွေ့တွင် ကျား-မ စံသတ်မှတ်ချက်များအား ထည့်သွင်း စဉ်းစားမှု မပြုသည့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ဆောင်ပုံများသည် တန်းတူမညီမျှခြင်းတို့အား သွယ်ဝိုက်သော နည်းဖြင့် အားပေးအားမြှောက်ပြုခြင်း ဖြစ်နိုင်ရာ - ထို့ကြောင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ် တစ်လျှောက်လုံးတွင် ကျား-မ တန်းတူညီမျှရေးအား တက်ကြွစွာ အားပေးရန် ကျယ်ပြန့်သော ချည်းကပ်ပုံနည်းလမ်းအား ရွေးချယ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ကျား-မ ရေးရာသတိရှိခြင်း ဆိုသည်မှာ -

- လုပ်ငန်းစဉ်၏ အဆင့်များအားလုံးတွင် နောက်ခံအမျိုးမျိုးရှိသော ကျား-မ အနွယ်ဝင်အားလုံးဖြစ်သည့် လူသားတို့အားလုံး တန်းတူညီမျှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအား ပံ့ပိုးလုပ်ဆောင်ပြီး၊ အများပါဝင် ဆောင်ရွက်မှုအတွက် အဟန့်အတားဖြစ်နေသော အထူးသဖြင့် ကျား-မဖြစ်တည်မှု ဆိုင်ရာ အတားအဆီး များအား ဦးတည် ဖြေရှင်းခြင်း
- အမျိုးသမီးများ၊ အမျိုးသားများနှင့် အခြားသော ကျား-မ အမျိုးအစား လူနည်းစုတို့၏ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများ ဖော်ထုတ်၍ တန်းတူအလေးပေးမှုအား သေချာအောင်စီမံဆောင်ရွက်ခြင်း
- ကျား-မ အရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ယဉ်ကျေးမှုအရ တားမြစ်ထားသည်တို့နှင့် ဆက်နွယ်သည့် အရာများ အပါအဝင် အကဲဆတ်သည့် ကိစ္စများအား ဆွေးနွေးမှု ပြုလုပ်နိုင်ပြီး ကျား-မ အနွယ်ဝင်များအားလုံးက အတူတကွ ခံစားနိုင်သော ဘေးကင်းသည့် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခု ဖန်တီးရန် ရည်ရွယ်ခြင်း
- ကျား-မ အရေးနှင့် ဆိုင်သော သဘောထားအမြင်များနှင့် အပြုအမူများသည် လူတို့၏ လုံခြုံမှုအား မည်သို့ ထိခိုက်စေသည် (သို့) တိုးတက်ကောင်းမွန်နိုင်စေသည်တို့ကို ပိုင်ခြားလေ့လာခြင်းနှင့် အလေးပေး ထားခြင်း
- နယ်မြေအာဏာပိုင်များ၊ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်သူများနှင့် ရပ်ရွာတွင်းရှိသော ကျား-မ အနွယ်ဝင် အားလုံးတို့၏ အကြားတွင် အပြန်အလှန် လေးစားမှုနှင့် အကျိုးရှိသည့် ဆက်ဆံရေးများရှိရန်အတွက် အားပေးတိုက်တွန်းခြင်း

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] စက်ဝန်း၏ အဆင့်တိုင်းတွင် ကျား-မ ရေးရာ သတိရှိစေရန် မည်သို့ သေချာ စေနိုင်မည်ဆိုသည့် အကြံပြု ဆွေးနွေးချက်များအား ယခုစာအုပ် ဝလယ်ဆုံး တစ်လျှောက်တွင် ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ သို့သော် အခြေအနေအားလုံးနှင့် ကိုက်ညီနိုင်မည့် သီးသန့်နည်းလမ်းမရှိပါ - နယ်မြေ ဒေသအတွင်း ကနဦး ကျား-မ ရေးရာ စိစစ်လေ့လာချက်အပေါ်တွင် အခြေခံ၍ စီမံကိန်း အစီအစဉ်များကို စိစစ်ရေးဆွဲသင့်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် လိုအပ်လျှင်လိုအပ်သလို ပြင်ဆင်ဖြည့်ဆွဲကွဲသွားသင့်ပါသည်။

12 Conflict Sensitivity Consortium (2012) Conflict Sensitivity: How To Guide www.conflictsensitivity.org/sites/default/files/1/66o2_HowToGuide_CSF_WEB_3.pdf

လူ့အခွင့်အရေးအား အခြေခံသည့် ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်း¹³

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များသည် လူ့အခွင့်အရေး စံသတ်မှတ်ချက်များအပေါ်တွင် အခြေခံသင့်ပြီး ယင်းအခွင့်အရေးများအား လက်တွေ့ကျသော နည်းလမ်းများဖြင့် ဖြည့်ဆည်းပေးသင့်ပါသည်။ သို့သော် အခွင့်အရေးများအား ဖြည့်ဆည်းမှုအပေါ် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] က အကူအညီ ဖြစ်စေသင့်သော်လည်း လူ့အခွင့်အရေးကိစ္စများအား ရှင်းလင်းစွာ ပြောဆိုခြင်းပြုမည် မပြုမည်ဆိုသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ ဒေသ၏ နောက်ခံအခြေအနေတစ်ခုအတွင်းရှိ ပါဝင်ပတ်သက်သူများမှ မည်သို့ အကျိုးခံစားရမည်ဆိုသည့် အပေါ်တွင် မူတည်နေရာ - လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းစွာ ကိုးကားလုပ်ဆောင်ခြင်းသည် သဘောထားကွဲလွဲခြင်း သို့မဟုတ် အကျိုးယုတ်ခြင်းများ ဖြစ်လာခဲ့လျှင် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ရည်ရွယ်ချက်များအား နောက်ခံအခြေအနေတစ်ရပ်အတွင်း အားလုံး သဘောတူနိုင်မည့် အခြားအသုံးအနှုန်းများနှင့် အယူအဆများအား အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေးအပေါ် အခြေခံသည့် ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းတစ်ခုတွင် အောက်ပါအချက်များ ပါဝင်ပါသည် -

- ၁. နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး စံချိန်စံညွှန်းများအား အသုံးပြုခြင်း
- ၂. ဦးတည်အုပ်စုများအား စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း
- ၃. ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုအတွက် အားပေးခြင်း
- ၄. ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိစေရန် သေချာစေခြင်း
- ၅. အခြေခံအခွင့်အရေးအပေါ် တွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများအား တာဝန်ယူတာဝန်ခံစေခြင်း

လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်အား ဖော်ဆောင်ရန် အဓိက ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းများ¹⁴

- ၁. နယ်မြေဒေသနှင့် အံဝင်မှုရှိစေရန်နှင့် ဒေသ၏ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းဖြစ်စေရန် အားလုံးပါဝင်မှုဖြင့် အစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်သုံးသပ်ခြင်း၊ လုပ်ငန်းစဉ် အဆင့်အဆင့်တွင် သက်ဆိုင်ရာ ပါဝင်ပတ်သက်သူများအား လက်တွေ့အားဖြင့် ဖြစ်နိုင်သလောက် များများ ပါဝင်စေခြင်း
- ၂. လုပ်ငန်းတစ်ခုခြင်းစီအား သက်ဆိုင်ရာ ဒေသ၏ နောက်ခံအခြေအနေအလိုက် စီစဉ်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းအတွက် လိုအပ်သည်မှာ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဖော်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းစဉ် တစ်လျှောက်လုံးတွင် ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ရှိပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေး ဆောင်ရွက်နိုင်သော ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းများ ရှိရန်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်စက်ဝန်း၏ အစပိုင်းတွင် နောက်ခံအခြေအနေများနှင့် ပဋိပက္ခများအား ကနဦး ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်းမှ တစ်ဆင့် ဒေသအဆင့်၊ အမျိုးသားအဆင့်ခွဲ အဆင့်နှင့် အမျိုးသားအဆင့်တို့ ပူးပေါင်းပြီး မလုံခြုံမှုများအား တုံ့ပြန် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့်နည်းလမ်းများ ဖော်ထုတ်ရေးဆွဲခြင်းဖြင့် အစပြုပါမည်။
- ၃. ရပ်ရွာလူထုအား ၎င်းတို့၏ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စိုးရိမ်မှုများအား ထုတ်ဖော်ပြောဆိုနိုင်သည့် စနစ်ယန္တရားကို ပံ့ပိုးဖော်ဆောင်ပေးခြင်းနှင့် ဖော်ပြပါ လိုအပ်ချက်များအား ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုး ဆောင်ရွက်ပေးသူများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်အား မြှင့်တင်ပေးခြင်း စသည့် လုပ်ငန်းနှစ်မျိုးစလုံး အပေါ်တွင် ညီမျှစွာ အလေးထားအာရုံစိုက်ထားခြင်း။
- ၄. အထူးသဖြင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် လူမှုအရင်းအနှီးအား တည်ဆောက်ခြင်း အပါအဝင်ဖြစ်သော ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်သည့် အခြေခံဖွဲ့စည်းမှု ပုံစံများနှင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်း
- ၅. လုပ်ငန်းအစီအစဉ် စက်ဝန်း၏ အဆင့်တိုင်းတွင် ကျား-မ ရေးရာ သတိရှိမှုနှင့် ပဋိပက္ခ သတိရှိမှုတို့အား ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း
- ၆. လူသားလုံခြုံမှု (Human Security) အား ဆောင်ကျဉ်းပေးရန် ကျယ်ပြန့်သည့် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများနှင့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အား ပေါင်းစည်းမှု ရှိစေရန် လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် လုံခြုံရေးကဏ္ဍပြင်ပြောင်းလဲမှု (သို့မဟုတ်) တရားစီရေးရေးဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲမှုနှင့် အခြားသော အစပျိုးလုပ်ဆောင်သူများနှင့် စုပေါင်းညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုများ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။
- ၇. လုပ်ငန်းအစီအစဉ်သည် ယုတ္တိတန်ဖိုး ရေရှည်ဖြစ်ရန်နှင့် လုံလောက်သည့် အရင်းအမြစ်များဖြင့် ပံ့ပိုးပေးမှုတို့ကို လိုအပ်ပါသည်။

¹³ www.ohchr.org/Documents/Publications/FAQen.pdf
¹⁴ Adapted in part from Saferworld (2004) Police Reform through Community Based Policing, Philosophy and guidelines for implementation p.9.

၂-၅ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက် ပေးသူများနှင့် အလုပ်လုပ်ခြင်း

ရဲများနှင့် သော်လည်းကောင်း အခြားသော လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် သော်လည်းကောင်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းမှာ စိန်ခေါ်မှုဖြစ်နိုင်သော်လည်း ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခြင်း မရှိလျှင် လုံခြုံမှုအတွက် ကြာရှည်ခံမည့် တိုးတက်မှုများ မရရှိနိုင်ပေ။ အချို့သော အခြေအနေများတွင် ရပ်ရွာများ၏ အပြုအမူများသည် လုံခြုံမှုအတွက် အတားအဆီး ဖြစ်သည်ဟု ရပ်ရွာ ကိုယ်တိုင်က မြင်ကောင်းမြင်နိုင်ပါသည်။ 'လုံခြုံမှု' ဆိုသည့်အသုံးအနှုန်းသည်ပင် ထိလွယ်ရှလွယ်ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်နိုင်ရာ အကြောင်းမှာ ရံဖန်ရံခါ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများ အနေဖြင့် ထိုအသုံးအနှုန်းမှာ ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းအား ဝင်ရောက် စွက်ဖက်မှုဟု ခံစားကြသည့်အတွက် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ယင်းစကားလုံးက နိုင်ငံအား ကာကွယ်ခြင်းနှင့် အဓိပ္ပာယ် ဆင်တူနေရာ ဘေးကင်းမှုအား ဆောင်ကျဉ်းပေးသည် ဆိုသည့်အစား လုံခြုံမှုအတွက် အထက်အဆင့်မှချမှတ် လုပ်ဆောင်သည့် ပုံစံဖြစ်လာပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော အနေအထားများတွင် ပိုမိုအလယ်အလတ် ကျသည့် - ဥပမာ [လူမှုဝန်းကျင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး] သို့မဟုတ် တူညီသောပြဿနာ အပေါ်တွင် မတူညီသည့် ဝင်ရောက်မှုပုံစံဖြင့် လုပ်ဆောင်ခြင်း - သာဓကအဖြစ် ရပ်ရွာအခြေပြု ရဲလုပ်ငန်းစဉ် (CBP) သည် ထိခိုက်လွယ်သည့် အသုံးအနှုန်းဖြစ်သည့် လုံခြုံမှုဆိုသည့် စကားလုံးအား ရှောင်ရှားနိုင်ပြီး သဘောတူညီမှုရရှိရန် တွန်းအားဖြစ်စေပါသည်။ ၎င်းမှာ CBP က [လူမှုဝန်းကျင် လုံခြုံမှုစနစ်] နှင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည်ဟု မဆိုလိုသော်လည်း ၎င်းသည် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] တွင်ပါဝင်သော လွန်စွာတူညီသည့် စံတန်းဖိုးများအတိုင်း လုံခြုံမှုအား ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသည့် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ (CBP နှင့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နှစ်မျိုးလုံးသည် ရပ်ရွာ အသိုင်းအဝိုင်းများအား ဗဟိုပြုကာ လုံခြုံမှုနှင့် ဘေးကင်းမှုတို့အား တိုးမြှင့်ကောင်းမွန်စေရန်အတွက် မိတ်ဖက် ပူးပေါင်းမှုများအား အားပေးထောက်ပံ့ပါသည်။)

ထိလွယ်ရှလွယ် ကိစ္စများအပေါ်တွင် မိတ်ဖက်ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဂရုပြု၍ ပြုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် သော်လည်းကောင်း လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများ (သမားရိုးကျ တရားဝင်အဖွဲ့နှင့် အခြားသောအဖွဲ့) အား [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း ပါဝင်စေခြင်းအားဖြင့် သော်လည်းကောင်း ရပ်ရွာလူထုက ၎င်းတို့၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများအား တိုက်ရိုက် ပြောဆိုခွင့်ရနိုင်ပြီး ရဲနှင့် အခြားသော လုံခြုံမှုဆိုင်ရာပံ့ပိုးဆောင်ရွက် ပေးနိုင်သူများ၏ နည်းဗျူဟာနှင့် ပြုမူလုပ်ဆောင်မှုတို့အပေါ် လွှမ်းမိုးမှုပြုနိုင်ရန် အတွက် ၎င်းတို့နှင့် စတင်ကာ အလုပ်လုပ်လာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ရဲများ၊ အခြားသောလုံခြုံမှုပံ့ပိုးဆောင်ရွက် ပေးသူများနှင့် နယ်မြေခံ အာဏာပိုင်တို့နှင့် ကနဦး အဆင့်တွင် စောစီးစွာ ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းသည်လည်း အရေးကြီးရာဝယ် ၎င်းတို့ကို လုပ်ငန်းစဉ်မှ ဖယ်ကျဉ်မခံ ရစေရန်အတွက်နှင့် အောင်မြင်မှု လမ်းကြောင်း အပေါ်တွင် ၎င်းတို့က ကန့်လန့်ဝတ်အနေအထား မဖြစ်သွားစေရန်အတွက်ဖြစ်ပါသည်။¹⁵

လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများ၏ အပြုအမူများကို ပြောင်းလဲရန် ရည်ရွယ် လုပ်ဆောင်မှု အဆင့်(၃)ဆင့်လို အပ်ပါသည် - တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းစီ၊ အဖွဲ့အစည်းဌာန အလိုက်နှင့် လူ့ဘောင်တစ်ရပ်လုံးအဆင့်¹⁶ ဟူ၍ဖြစ်ရာ အကြောင်းမှာ တစ်ဦးချင်းစီ အဆင့်တွင် အပြောင်းအလဲ ဖြစ်ပေါ်လျှင်ပင် ယင်း ပြောင်းလဲရရှိလာသည့် စံတန်းဖိုးများကို သွတ်သွင်းနိုင်မည့် သင့်တော်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအားလည်း တည်ထောင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုနည်းတူစွာပင် ရဲများနှင့် အခြားသော လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများ၏ အမူအကျင့်များကို ပြောင်းလဲခြင်း သည်ပင်လျှင် မလုံလောက်သေးပါ။ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများ၏ အပြုအမူများ အပြုသဘောဆောင် ပြောင်းလဲလာခြင်းဖြင့် ရပ်ရွာက လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများ အပေါ် ယုံကြည်ကိုးစားမှုရှိလာစေရန် လုပ်ငန်းစဉ်အနေဖြင့် ဦးတည် လုပ်ဆောင်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ရဲများသည်သာ လုံခြုံမှုနှင့် တည်ငြိမ်မှုအတွက် အလုံးစုံ တာဝန်ရှိသော ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများ ဖြစ်သည် ဆိုသည့် အယူအဆထက် သာလွန်သည့် အပြန်အလှန်လေးစားမှုနှင့် ယုံကြည်မှု

¹⁵ Tilley N (1992) Safer Cities and Community Safety Strategies Crime Prevention Unit Paper 38, London, Home Office.
¹⁶ Lindholt, De Mesquita Neto, Titus and Alemika (2003) Human Rights and the Police in Transitional Countries p.22.

ထားရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ချည်းကပ်ပုံ နည်းလမ်းများသည် ဌာနဆိုင်ရာက လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးခြင်းအား လူတို့ ခံစားပိုင်ခွင့်နှင့် ပြည်သူလူထု ဘေးကင်းရှင်းရေးအတွက် မိမိတို့နိုင်ငံသားများတွင်လည်း တာဝန်ရှိသည်ဆိုသော အချက် များအား ဘက်ညီစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] က လုံခြုံမှုအား ထိန်း သိမ်းခြင်း ဆိုသည်မှာ နှစ်ဦးနှစ်ဘက်လုံးမှ တာဝန်ခွဲဝေ ယူဆောင်ခြင်းဖြစ်ရာ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် ပြည်သူတို့အကြားရှိ ချည်နှောင်မှုတစ်ခုအပေါ် အားဖြည့်ပေးပါသည်။

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ချည်းကပ်ပုံနည်းလမ်းများသည် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စများ ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် ရဲအရာရှိများ အပါအဝင် အခြားသော ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် လူထုက တွေ့ဆုံမှုပြုနိုင်ရန် ကနဦးအခွင့်အရေးအား ပေးအပ်ပါသည် (ယင်းတို့တွင် ရပ်ရွာကာကွယ်ရေး၊ ပြည်သူ့စစ်များ၊ စစ်တပ်များ၊ လက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့များ၊ နယ်ခြားစောင့်တပ်များ၊ စောင့်ကြည့်ရေး အဖွဲ့များ၊ အစရှိသဖြင့် ပါဝင်နိုင်ပါသည်)။ ရေရှည် အပြောင်းအလဲများအား ခေတ္တ ဘေးဖယ်ထားကာ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် စကားပြောဆိုခြင်း ဆိုသည့် ရိုးရှင်းသည့်လုပ်ဆောင်မှုမှ စတင်ကာ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုများအား တည်ဆောက်ခြင်းမှ တစ်ဆင့် တုံ့ပြန်ဖြေရှင်း ဆောင်ရွက်မှု ကောင်းပြီ၊ တာဝန်ခံမှုနှင့်အတူ၊ ပြည်သူများ နှင့် မိတ်ဖက်ပူးပေါင်း လုပ်ကိုင်သည့် လုံခြုံမှုဝန်ဆောင်ခြင်းများဖြင့် အကြောက်တရားမှ ကင်းလွတ်သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ ဖန်တီးသွား ရန်ဖြစ်ပါသည်။

နီပေါနိုင်ငံတွင် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းခြင်း

ကျား-မ ဖြစ်တည်မှုနှင့် လိင်အပေါ် အခြေခံ၍ အကြမ်းဖက်မှု (SGBV)၊ အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးများ အား အကြမ်းဖက်မှု (VAWG)၊ နှင့် အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှု (DV) တို့သည် အမျိုးသမီးများအတွက် မလုံခြုံမှု၏ အချို့သော အဓိကပြဿနာများအဖြစ် ယူဆကြရာတွင် ကျေးလက်ဒေသများရှိ အမျိုးသမီး (၈၀) ရာခိုင်နှုန်းမှာ ထပ်ကာထပ်ကာဖြစ်သည့် (DV)အား ကြုံတွေ့နေကြကြောင်း နီပေါတွင် ပြုလုပ်သည့် သုတေသနက ဖော်ပြပါသည်။ ပြစ်မှုများအား အဓိကအားဖြင့် တိုင်ကြားမှု မရှိသလို အပြစ်ပေး အရေးယူခြင်း လဲ မရှိရသည့် အကြောင်းအရင်းမှာ အမျိုးသမီးများသည် ရဲများထံသို့ သွားရောက်ရန် နှောင့်နှေးနေကြသည့် အတွက်ကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ အမှုများကိုကိုင်တွယ်သည့် အမျိုးသမီးရဲအရာရှိများ နည်းပါးပါသည်။ ထို့အပြင် နီပေါနိုင်ငံရှိ ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ပဋိပက္ခမှ ချန်ထားခဲ့သည့် အမွေများမှာ အချို့သော ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် ရဲများအကြား ယုံကြည်မှုမရှိခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

Saferworld အဖွဲ့ကယင်းကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရန် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဖော်ဆောင်မှု လုပ်ငန်း အစည်းအဝေးများမှ တစ်ဆင့် ရဲများနှင့် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများအတူတကွလာရောက်၍ VAWG အပေါ်ဆွေးနွေးကြရန်နှင့် အမျိုးသမီးများက လုံခြုံမှုနှင့် တရားရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုတို့ကို လက်လှမ်းမှီ နိုင်စေရန် အစီအစဉ်များ ရေးဆွဲပါသည်။ အိမ်တွင်းနှင့် ကျား-မ ဖြစ်တည်မှုအပေါ် အခြေခံသည့် အကြမ်းဖက်မှုများအား ကိုင်တွယ်ရန် အမျိုးသမီးရဲအရာရှိများအား ပိုမိုခန့်အပ်သွားရန် ရဲအဖွဲ့က သဘောတူခဲ့ပါသည်။ ရပ်ရွာရှိ လူများက ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများနှင့် VAWG နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် တရားဝင်သော အပြုအမူများနှင့် တရားမဝင်သော အပြုအမူများအပေါ်တွင် ပညာပေးရန် သဘောတူခဲ့ ကြပါသည်။ လုံခြုံရေးအပေါ် ဖြည့်ဆည်းပေးသည့်ဖက်နှင့် ရယူသုံးစွဲသည့်ဖက် နှစ်ဘက်စလုံးတွင် ထိုကဲ့သို့သော တိုးတက်မှုများက မူခင်းများအား တိုင်းကြားရန် ရဲများအပေါ် အမျိုးသမီးအတော်များများက ယုံကြည်လာခြင်းနှင့် ရပ်ရွာရှိ အချို့သော အမျိုးသားများတွင် အကြမ်းဖက်သည့် အပြုအမူ လျော့နည်းသွား ကြောင်း အမျိုးသမီးများက သက်သေခံလာသည့် ရလဒ်တို့အားဖြစ်ထွန်းစေခဲ့ပါသည်။

(အစီရင်ခံစာ၊ Saferworld အဖွဲ့ နှင့် International Alert, 2014)။

ရပ်ရွာအခြေပြု ရဲလုပ်ငန်းစဉ်

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ကဲ့သို့ပင် ရပ်ရွာအခြေပြု ရဲလုပ်ငန်းစဉ် (CBP) သည် မလုံခြုံမှုများအား ရင်ဆိုင် ကိုင်တွယ်ရန်၊ ရဲများအား ရပ်ရွာနှင့် အလုပ်လုပ်ရန် ခွင့်ပြုပေးသည့် အတွေးအခေါ်နှင့် နည်းလမ်းစနစ် နှစ်မျိုးလုံးဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသည် ရပ်ရွာနှင့် ဆက်ဆံရေးများ ထူထောင်ခြင်းနှင့် တကွ ရဲလုပ်ငန်းနည်းစနစ်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတို့အား အပြောင်းအလဲလုပ်ခြင်းတို့ အပေါ်တွင် အခြေပြုထားပါသည်။ [လူမှုဝန်းကျင် လုံခြုံမှုစနစ်] ဖော်ဆောင်ခြင်း လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များသည် ယင်းတို့၏ လုပ်ငန်းအဖွဲ့များအတွင်း လုံခြုံမှု ဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများအား ပါဝင်စေခြင်းအားဖြင့် အထက်ပါ အပြောင်းအလဲများအတွက် ဦးတည် လုပ်ဆောင်သွားနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ (အခန်း ၅ တွင် လုပ်ငန်းစီမံချက်များအကြောင်း ထပ်ဆင့် ဖတ်ရှုရန်)။

CBP ၏ အခြေခံသဘောတရားများမှာ -

- ၁. ရဲလုပ်ငန်းစဉ်အား အကြပ်ကိုင်မှုဖြင့်မဟုတ်ပဲ ဒေသခံများ၏ သဘောတူခွင့်ပြုချက်ဖြင့်လုပ်ဆောင်ခြင်း၊
- ၂. ရဲသည် ရပ်ရွာ၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ပြီး ခွဲထုတ်ထား၍မရပါ
- ၃. ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများအတွင်း လိုအပ်ချက်များအား ရဲနှင့် ရပ်ရွာအတူတကွ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖြင့် ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ရန်
- ၄. ရဲ၊ ရပ်ရွာနှင့် အခြားအေဂျင်စီအဖွဲ့များ မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှု
- ၅. ရပ်ရွာ၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီရန် ရဲလုပ်ငန်းစဉ်အား ပြုပြင်ယူခြင်း

အဆိုပါ အခြေခံသဘောတရားများအား ဖြစ်ထွန်းစေရန် တစ်ဦးတစ်ဖွဲ့ချင်း၊ အဖွဲ့အစည်းဌာနအလိုက်နှင့် လူ့ဘောင်တစ်ရပ်လုံး အဆင့်ဆင့်တွင် ညီညီညွတ်ညွတ် လုပ်ဆောင်မှုအား လိုအပ်ပါသည်။

စီမံကိန်း ဒီဇိုင်းနှင့် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း

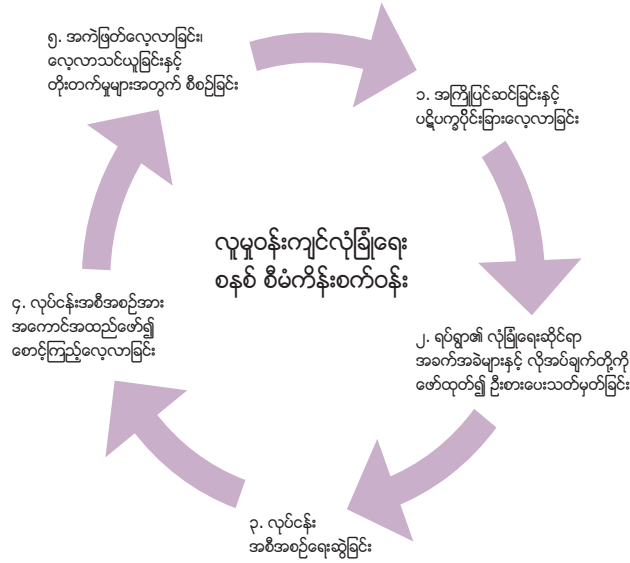
ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အချက်များ -

- ပဋိပက္ခဆန်းစစ်လေ့လာမှုအား အသေးစိတ်ပြုလုပ်ခြင်းသည် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်း အစီအစဉ်၏ ပထမခြေလှမ်းပင် ဖြစ်သည်။ ပဋိပက္ခဖြစ်စေသည့် အကြောင်းရင်းများအား ဖော်ထုတ်ရန် လိုအပ်ပြီး ၎င်းမှ ရရှိလာသော ရလဒ်များသည် သင့်တော်သည့် ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းရေးလုပ်ငန်းများ (ရပ်ရွာလုံခြုံရေးရာ လုပ်ငန်းအစီအစဉ် ချမှတ်ခြင်း ကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းများ ဖြစ်နိုင်ပါသည်) အား ပုံစံပြုရေးဆွဲခြင်းအား ပံ့ပိုးပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းသည် အစဉ် ပြောင်းလဲလျက်ရှိသည့် ပဋိပက္ခနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ သိမ်မွေ့နက်နဲမှုများ အပေါ်တွင် လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အပြောင်းလဲအလိုက် အံဝင်ခွင် ကျမှု ဆက်လက်ရှိစေရန် လုပ်ငန်းအစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်း နောက်ဆက်တွဲ အဆင့်များအတွက် လမ်းညွှန်မှု ပေးပြီး ပြောင်းလဲနေသော အခြေအနေများနှင့် အခြေအပြန်အလှန်ချိတ်ဆက် လုပ်ဆောင်ရသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။
- ပဋိပက္ခဆန်းစစ်လေ့လာမှုသည် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဖော်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများ အတွက်သော်လည်းကောင်း၊ သက်ဆိုင်ရာ ဒေသ၏ နောက်ခံအခြေအနေနှင့် သင့်လျော်မှုရှိသည့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ၊ နည်းစနစ်များမှ ပံ့ပိုးဖြစ်ပေါ်စေသော ပြောင်းလဲမှုများအတွက် သော်လည်းကောင်း စမ်းသပ်ခံနိုင်သော အယူအဆများကို အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် ဆင်ခြင်ဆုံးဖြတ်နိုင်မည့် ဆက်စပ်လွှမ်းခြုံနေသော ပြောင်းလဲမှု သီအိုရီများ (Theories of Changes) တည်ဆောက်ရန် ကူညီပါသည်။

ပဋိပက္ခနှင့် မလုံခြုံမှုတို့ ရှိနေသော ကွဲပြားသည့် နောက်ခံ အခြေအနေအမျိုးမျိုးတွင် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ချည်းကပ်ပုံနည်းလမ်းများအား Saferworld အဖွဲ့က အသုံးပြုလျက် ရှိသည်မှာ (၁၀) နှစ်ကျော် ကြာမြင့်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါ သည်။

ယင်းအချိန်များမှ လေ့လာအကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ခြင်းများနှင့် လုပ်ငန်းပေး သင်ခန်းစာများ အား စဉ်ဆက်မပြတ် အသုံးပြုကာ မိမိတို့၏ နည်းစနစ်များနှင့် ရလဒ်များ ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရန် လုပ်ဆောင်နေခဲ့ပြီး မိမိတို့၏ လုပ်ငန်းအစီအစဉ် ဒီဇိုင်းအား ပိုမိုတိုးတက် ကောင်းမွန်စေရန် ရေးဆွဲနေခဲ့ပါသည်။ လက်ရှိအချိန်တွင် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နှင့် ပတ်သက်၍ ရေတို၊ ရေရှည် နှစ်ခုလုံးအတွက် အသုံးပြု နိုင်သည့် အဆင့်(၅)ဆင့်ပါသော နည်းလမ်းအား အသုံးပြုလျက်ရှိပါသည်။

ပုံ-၁။ Saferworld အဖွဲ့၏ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဖော်ဆောင်ခြင်း လုပ်ငန်းအစီအစဉ် စက်ဝန်း

လုံခြုံမှုအား ရှုမြင်သုံးသပ်ပုံနှင့် ပံ့ပိုးရရှိမှုများတွင် အခြေခံကျသည့် ပြောင်းလဲတိုးတက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်စက်ဝန်းက အလေးပေးထားသောအရာမှာ [လူမှုဝန်းကျင် လုံခြုံမှုစနစ်] ဖော်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများသည် နှစ်အတော်အတန် အချိန်ယူပြီး စဉ်ဆက်မပြတ် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုများ လိုအပ်သည် ဟူသည့်အချက်ဖြစ်သည်။ အချိန်နှင့် အရင်းအမြစ်တို့အား ရေရှည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုရန် လိုအပ်ပြီး ရဲများနှင့် အခြားလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများက ရပ်ရွာများနှင့် ထိတွေ့လုပ်ဆောင်ခြင်းများသည် ဤစက်ဝန်းပါ အဆင့်များအတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် အထိ ယင်းစက်ဝန်းကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အဆင့်တစ်ဆင့်ချင်းစီသည် အဆိုးဘက်သို့ ဦးတည်စေသော အရာများကို လျော့ချနိုင်စေရန်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ ဒေသခံ ပြည်သူများ၏ အကျိုးကျေးဇူးအား အလေးပေးကာ ဦးတည်ဆောင်ရွက်သော လုပ်ငန်းများအဖြစ် သေချာမှုရှိရန် ပုံစံပြုထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ယခုစက်ဝန်းသည် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းအဆင့်အတွက် ဖြစ်ပြီး ခရိုင်အဆင့်နှင့် အမျိုးသားအဆင့်များတို့တွင် ဆက်စပ်လုပ်ဆောင်သော ထပ်ဆင့်လုပ်ငန်းများအား ယင်းက အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါသည်။ ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းအဆင့်၊ အမျိုးသားအဆင့်ခွဲအဆင့်၊ အမျိုးသားအဆင့်တို့အပြင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများအား စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း (Advocacy)၊ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုပြုခြင်း (Engagement) လုပ်ငန်းများသည် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် မူဝါဒများအတွက် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နည်းလမ်းများအား ချိန်ညှိလုပ်ဆောင်ရန်နှင့် ဆွဲမြဲစေရန် အရေးပါပါသည် (အခန်း ၆ တွင် ဖတ်ရှုပါ)။ တစ်ချိန်တည်းတွင် ဆောင်ရွက်ပုံနည်းလမ်းများ ရေရှည်တည်တံ့မှုရှိစေရန် လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်ဖော်ဆောင်မှုတွင် လုပ်ငန်းစက်ဝန်းရှိ အဆင့်များအလိုက် သက်ဆိုင်ရာ ဒေသခံလူမှုအဖွဲ့အစည်း(CSO) များ၏ (ထိုပြင် နယ်မြေအတွင်း လှုပ်ရှားလျက်ရှိသည့် အခြား အဖွဲ့အစည်းများ ဥပမာ ရဲများ၊ အာဏာပိုင်များနှင့် နိုင်ငံတကာအေဂျင်စီအဖွဲ့များ) စွမ်းဆောင်ရည်များ စဉ်ဆက်မပြတ် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာမှုလိုအပ်ပါသည် (အပိုဒ်ခွဲ ၄.၂ကို ကြည့်ပါ)။

အဆင့်(၅)ဆင့်ပါ စက်ဝန်း၏ အဆင့်တစ်ဆင့်ချင်းစီသည် မရှိမဖြစ်လိုအပ်ကြောင်း Saferworld အဖွဲ့မှ လက်ခံယုံကြည်ထားပါသည်။ သို့သော်လည်း အဆင့်တစ်ဆင့်ချင်းစီတွင် အသုံးပြုသော နည်းစနစ်များမှာ ပုံသေမရှိပဲ သက်ဆိုင်ရာ ဒေသ၏ နောက်ခံ အခြေအနေ အကြောင်းအရင်း¹⁷ များကိုအခြေခံ၍ ကွဲပြားနိုင်ပြီး အောက်ပါအထောက်အကူများကို ပေးပါသည် -

¹⁷ Since Saferworld's initial work in Kosovo, we have implemented unique Community Security programmes in varied contexts including Bangladesh, Kenya, Kyrgyzstan, nepal, Somalia, South Sudan, and the Caucasus, among others. The following case studies outline some of methodological specificities of each programme:
www.saferworld.org.uk/resources/view-resource/741-community-based-approaches-to-safety-and-security
www.saferworld.org.uk/resources/view-resource/562-creating-safer-communities-in-bangladesh
www.saferworld.org.uk/resources/view-resource/776-community-security-in-shida-kartli
www.saferworld.org.uk/resources/view-resource/733-empowering-conflict-affected-communities-to-respond-to-security-problems-in-south-ossetia

- ၁။ လုပ်ငန်းအစီအစဉ် (ဒီဇိုင်း)၊ လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်မှုနှင့် လေ့လာအကဲဖြတ်မှုလုပ်ငန်းများ အား ရပ်ရွာအသိုက်အဝန်းအား အတတ်နိုင်ဆုံး လွှဲအပ်ထားပါသည်။ မိတ်ဖက်အဖွဲ့များနှင့် ရပ်ရွာအသိုက်အဝန်းများက ပြောင်းလဲလာသော ပဋိပက္ခရေးရာ အနေအထားများအား ဆန်းစစ် သုံးသပ်နိုင်ပြီး လိုအပ်သလိုပြုပြင်ပြောင်းလဲဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လုပ်ငန်းအစီအစဉ် အကောင်အထည် ဖော်သူများမှ ၎င်းတို့အား နည်းပညာပိုင်း ထောက်ပံ့ပေးရန်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ စွမ်းရည်များ မြှင့်တင်ပေးရန်ဖြစ်ပါသည်။
- ၂။ အလုံးစုံ လုံခြုံမှု၊ ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရေးနှင့် အရည်အသွေးမီဝန်ဆောင်မှုများ လက်လှမ်းမီရေး စသည်တို့ ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် ရပ်ရွာများနှင့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူတို့ အကြား ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်မှုများကို အားပေးထောက်ပံ့ခြင်းအားဖြင့် လုပ်ငန်းအဆင့် တစ်ခုချင်းစီ သည် အားလုံး လွမ်းခြုံမှုရှိသော ပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ သီအိုရီ အယူအဆ (Theory of Change) အား ပြည့်မီစေမည်ဖြစ်သည် (အခန်း ၃၊ အပိုဒ်ခွဲ ၃.၂ တွင် ထပ်ဆင့်ရှင်းထားပါသည်)။

၃-၁ ပဋိပက္ခနှင့် နောက်ခံအခြေအနေတို့အား ပိုင်းခြား လေ့လာခြင်း

ပဋိပက္ခအား ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်းဆိုသည်မှာ ပဋိပက္ခတစ်ခုနောက်ကွယ်ရှိ အခြေအနေ အခင်းအကျင်း၊ အကြောင်းရင်းများ၊ ပါဝင်ပါတ်သက်သူများ၊ ၎င်းပဋိပက္ခနှင့် ပါတ်သက်နေသော အခြား အကြားအရင်းများအပါအဝင်၊ ယင်းတို့ အချင်းချင်းအကြားဆက်သွယ်ချိတ်ဆက် နေမှုများ အား စနစ်တကျလေ့လာသုံးသပ်ခြင်းဖြစ်ပါသည် (ပုံ-၂)။ စိစစ်လေ့လာမှုမှ ရရှိလာသော အချက် အလက်များသည် အကောင်အထည်ဖော်ရန် အလားအလာရှိသည့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအတွက် ဒေသဆိုင်ရာ အခြေအနေများအပေါ် လွမ်းခြုံသုံးသပ်မှုအား ပံ့ပိုးပေးပါသည်။ ယင်းမှာ လုပ်ငန်းအား ဆိုးကျိုးဘက်သို့ ဦးတည်သွားစေရန် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သော အချက်ဖြစ်ပြီး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ အား ပဋိပက္ခနှင့် ကျား-မရေးရာသတိရှိမှုဖြင့် ရေးဆွဲအကောင်အထည် ဖော်နိုင်စေရန်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုနစ်ဖော်ဆောင်ခြင်းလုပ်ငန်းများသည် သက်ဆိုင်ရာ ဒေသ၏ အခြေအနေအရပ်ရပ်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိ မရှိကို ပဋိပက္ခပိုင်းခြားလေ့လာခြင်းလုပ်ငန်းမှ အကြံပြု ပံ့ပိုးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုဖော်ဆောင်ခြင်း လုပ်ငန်းသည် နေရာဒေသတိုင်းအတွက် သင့်တော်မှုရှိနိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်းသတိပြုရပါမည်။

ပဋိပက္ခအားပိုင်းခြား လေ့လာခြင်းသည် အပြန်အလှန်အကျိုးဖြစ်စေသည့် လုပ်ငန်းစဉ် တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် နယ်မြေအတွင်း ပဋိပက္ခနှင့် ပတ်သက်လျက် ရှိသည့် အကြောင်းအရာများအား သိရှိနားလည်စေရန် လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် စီမံကိန်းစက်ဝန်း တစ်လျှောက်လုံးအတွက် အရေးကြီးလျက်ရှိပါသည်။ ပဋိပက္ခ ပိုင်းခြားလေ့လာမှုသည် လုပ်ငန်းအစီ အစဉ်ရေးဆွဲခြင်းအဆင့်တွင် သက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများအတွက် အစပြုချိတ်ဆက်ရန် ဝင်ပေါက် (Entry Points) များအား လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအဖွဲ့များမှ ဆုံးဖြတ်ရွေးချယ်နိုင်ရန် အကြံပြုပံ့ပိုးပေးမည်ဖြစ်ပါသည် (အခန်း ၄၊ ပိုဒ်ခွဲ ၄.၃ ကိုကြည့်ပါ)။ လုပ်ငန်းများ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်မှု အဆင့်တွင်လည်း လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသော လုပ်ငန်းများသည် ဒေသအခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိစေရန် ယင်းပဋိပက္ခပိုင်းခြားလေ့လာခြင်းမှ လမ်းညွှန်မှု ပြသွားမည်ဖြစ်သည် (အပိုင်း ၅ ကို ကြည့်ပါ)။ စဉ်ဆက်မပြတ်စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း၊ ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် သင်ယူလေ့လာ ခြင်း (MEL) အဆင့်တွင် ယင်းပဋိပက္ခပိုင်းခြားလေ့လာမှုသည် ရှေ့ဆက်လုပ်ဆောင်သွားမည့် အနာဂတ် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအတွက် လမ်းညွှန်မှုအားလည်း အကြံပြုပံ့ပိုးသွားမည်ဖြစ်သည်။

ပဋိပက္ခနှင့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအပေါ် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရာမှတစ်ဆင့် သက်ရောက်လာနိုင်မှုများအား လေ့လာသိရှိနိုင်ရန် အခြေခံကျသည့် M&E မူဘောင်အတွင်းတွင် အစဉ်မပြတ်စောင့်ကြည့်မှုပြုလုပ်မည့် အဓိကကျသည့်တွန်းအားများအား ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် ပဋိပက္ခပိုင်းခြားလေ့လာခြင်းအား အသုံးပြုသင့်ပါသည်။ အဆင့်တစ်ဆင့်ချင်းစီတွင် လူတို့၏ ဘေးကင်းမှုနှင့် လုံခြုံမှုအပေါ် ပဋိပက္ခ၏ သက်ရောက်မှု အဘယ်သို့ရှိကြောင်းနှင့်

ကာလကြာမြင့်စွာက သို့မဟုတ် ရုတ်တရက်ဖြစ် ပေါ်လာသော ပြဿနာများက တိမ်မြုပ်နေသည့် ပြဿနာပဋိပက္ခတွန်းအားများကို ထိုးဆွပေးခြင်းရှိနိုင်/မရှိနိုင် ဆိုသည်တို့ကို ပဋိပက္ခပိုင်းခြား လေ့လာခြင်းမှတစ်ဆင့် သေချာစွာသိရှိနိုင်ပါသည်။

ပဋိပက္ခပိုင်းခြားလေ့လာမှု ပြုလုပ်သော နည်းစနစ် အမျိုးမျိုးရှိပါသည်။ ယင်းအား ဆောင်ရွက်ခြင်း မပြုမီ မိမိတို့၏ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အတွက် လိုအပ်မည့် အချက်အလက်များအား ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ထုတ်ထားရန် အရေးကြီးပါသည်။ ဥပမာ -

- နယ်မြေဒေသတစ်ခုအတွင်း မူခင်းများနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများကို မည်သည့်အရာက ဖြစ်စေသနည်း။
- အရေးပါသည့် အရင်းအမြစ်များအား လမ်းလှမ်းမီ သုံးဆွဲနိုင်မှုသည် မတူညီသည့် လူမျိုးစုနှင့် လူတန်းစားအုပ်စုများအတွက် ကွဲပြားမှုရှိပါသလား။
- မိမိဒေသအတွက်ဆုံးဖြတ်ချက်များချခြင်းတွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်နိုင်ပါသလား။
- မည်သည့် အဖွဲ့များအချင်းအချင်းအကြားတွင် တင်းမာမှုများဖြစ်နေပါသလဲ။
- စင်ပြိုင်အုပ်စုများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အခြေခံသဘောတူညီမှုများအား ဆွေးနွေးဖော်ထုတ် နိုင်သော ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်မှုဆိုင်ရာ အခြေအနေများရှိပါသလား။

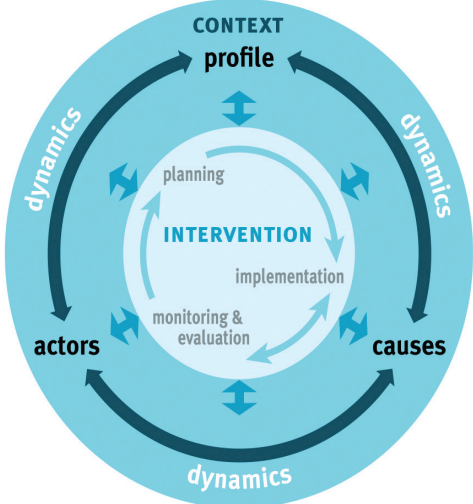
မိမိတို့လုပ်ငန်းအတွက် သတင်းအချက်အလက်များ လိုအပ်မှုအပေါ် လုပ်ငန်းဖော်ဆောင် မည့် အဖွဲ့သားများအားလုံးမှ တူညီစွာ သိရှိနားလည်မှုရှိမှသာ မိမိတို့လိုအပ်သော သတင်းအချက် အလက်အလိုက် သင့်တော်သော အချက်အလက်ကောက်ယူမှု နည်းလမ်းများအား ရွေးချယ်အသုံးပြု နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် ပဋိပက္ခ ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်းတွင် အောက်ပါအချက်များ ပါဝင်ပါသည် -

- **အခြေအနေ** အပေါ်ပိုင်းခြားလေ့လာမှု- Situation Analysis (လုံခြုံမှုဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်စေသည့် ကျား-မ ရေးရာ စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် အခြားလူမှုရေးမညီမျှမှုများအပါအဝင် သမိုင်းနောက်ခံ၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ လုံခြုံမှု၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမှုပထဝီနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာအကြောင်းအရင်းတို့ ပါဝင်သည့် ပဋိပက္ခဆိုင်ရာ အခြေအနေအရပ်ရပ်အား ခြုံငုံလေ့လာမှု)
- **ကျိုးကြောင်းဆက်နွယ်မှု** အပေါ်ပိုင်းခြားလေ့လာမှု - Causal Analysis (ပဋိပက္ခအား ဖြစ်စေရန် တွန်းအားပေးသော သို့မဟုတ် တွန်းအားဖြစ်ရန် အလားအလာရှိသည့် အခြေအနေများအား သတ်မှတ် ဖော်ထုတ်ခြင်း - ၎င်းတို့အား အခြေအနေ တစ်ရပ်၏ အကြောင်းရင်းခံများ၊ ကြားခံအကြောင်းရင်းများ၊ နှင့် အခြေအနေတစ်ရပ် ဖြစ်ပေါ်စေရန် အစပျိုးပေးသော မောင်းခလုတ် များအဖြစ် အမျိုးအစားခွဲပြီး လေ့လာလေ့ရှိရာ အဓိကအားဖြင့် ချက်ချင်းသိမြင်နိုင်ပြီး သိသာထင်ရှားလွန်းသော အကြောင်းရင်းခံများထက် ပိုမိုနက်ရှိုင်းသော အကြောင်းရင်းခံများကို သိရှိနိုင်ရန် ပိုင်းခြားလေ့လာ မှုအား သေချာစွာလုပ်ဆောင်ရပါမည်။)
- **ပါဝင်ပတ်သက်သူတို့ (သို့မဟုတ်) ပါဝင်လုပ်ဆောင်သူတို့** အပေါ်ပိုင်းခြားလေ့လာမှု Stakeholder or Actor Analysis - (ပဋိပက္ခတွင်းပါဝင်ပတ်သက်သူ သို့မဟုတ် အကျိုးသက်ရောက်မှုခံရသူများ၏ အကျိုးစီးပွားများ၊ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များ၊ ရပ်တည်မှုများ၊ စွမ်းဆောင်ရည်များနှင့် ၎င်းတို့အကြား ဆက်ဆံရေးများအား ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်း - ယင်းသို့ပိုင်းခြားလေ့လာမှုသည် အရေးကြီးသော လုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး ၎င်းမှ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံမှုတို့အတွက် အရေးပါ လွှမ်းမိုးမှုပြုနိုင်ဆုံးသော လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သူများ၊ မည်သို့သော ဆက်ဆံရေးတို့အား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန်လိုအပ်သည် နှင့် ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့် လုံခြုံမှုတို့အား မြှင့်တင်ပေးနိုင်သော လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအတွင်း ရှိပြီးသား စွမ်းရည်များကို ဖော်ထုတ်သွားနိုင်ရန် အတွက်ဖြစ်ပါသည်။)
- **ပဋိပက္ခ၏အကျိုးသက်ရောက်မှုများအပေါ်** ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်း - Conflict Dynamics Analysis (အပြောင်းအလဲအတွက် တွန်းအားများ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုအတွက် အလားအလာ

ရှိသော အခွင့်အလမ်းများနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံများအား ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်းတို့အပါအဝင် နောက်ခံ အခြေအနေအရပ်ရပ်၊ ကျိုးကြောင်း ဆက်နွယ်မှုပိုင်းခြားလေ့လာခြင်း နှင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများ အကြားရှိ အပြန်အလှန် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ အပေါ် ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်း - အကျိုးသက်ရောက် မှုများ အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲလာနိုင်မှုနှင့် မည်သို့သော အရေးပေါ် အစီအစဉ်များအား ရေးဆွဲထားရှိ ရမည်တို့ကို ပံ့ပိုးနိုင်ရန် အနာဂတ်ဖြစ်နိုင်ခြေများအား မြေပုံရေးဆွဲခြင်းများ ပါဝင်လေ့ရှိပါသည်။^{၁၈}

- **လုံခြုံမှုဆိုင်ရာဖွဲ့စည်းပုံများ** - Security Structures (လက်ရှိတွင် ဘယ်သူ/ဘယ်ဖွဲ့စည်းပုံများမှ လုံခြုံမှုအား ပံ့ပိုးပေးသလဲ၊ ဘယ်လိုပုံစံနဲ့လဲ - အဓိက အဆုံးအဖြတ်ပေးသူများက ဘယ်သူတွေလဲ။ လုံခြုံမှုအား လူတိုင်းညီမျှစွာ လက်လှမ်းမီခြင်းရှိပါသလား၊ ဘာကြောင့်လဲ၊ ဘာကြောင့် လက်လှမ်းမီမှု မရှိတာလဲ၊ လုံခြုံမှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး လူတွေရဲ့အဓိကပုဂ္ဂိုလ်များက ဘာတွေလဲ။ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်များအား လက်ရှိလုံခြုံမှုပံ့ပိုးပေးခြင်းများက ဖြည့်ဆည်းနိုင်မှုရှိပါသလား။ [လူမှုပုဂ္ဂိုလ်ကျင့်လုံခြုံမှုစနစ်] က သင့်တော်သော နည်းလမ်း ဖြစ်ပါသလား။)

(ပုံ-၂) ပဋိပက္ခ ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်းအား အဆင့်အမျိုးမျိုးတွင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး (ဥပမာ- အောက်ခြေ နယ်မြေ၊ အမျိုးသားအဆင့်ခွဲအဆင့်နှင့် အမျိုးသားအဆင့် အစရှိသဖြင့်)၊ ၎င်းအဆင့်များ အကြား ရိုတ်ဆက်မှုများ တည်ဆောက်ရန် လမ်းကြောင်းများရှာဖွေခြင်း

စာအုပ်စာတမ်းများအပေါ် သုံးသပ်မှုများ၊ ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းများ၊ ဦးတည်အုပ်စုအလိုက် ဆွေးနွေးပွဲများ၊ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများနှင့် အကဲခတ် လေ့လာမှုများနှင့် ပုံကြမ်းရေးဆွဲခြင်းစသည့် နည်းလမ်းမျိုးစုံအား အချက်အလက်များ စုဆောင်းရန်နှင့် တွေ့ရှိချက်များအား တိုင်းတာသက်မှတ်ရန် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ယင်းသို့ပြုလုပ်ခြင်း တို့အတွက် အချိန်ကြာမြင့်မည် ဖြစ်သော်လည်း လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ မချမှတ်ခင်အချိန်တွင် ယင်းတို့ကို ဦးစားပေးအဖြစ် သတ်မှတ်လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပဋိပက္ခ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ပြည့်စုံစွာ နားလည်သိရှိထားခြင်းအားဖြင့် [လူမှုပုဂ္ဂိုလ်ကျင့်လုံခြုံမှုစနစ်] အား မည်သည့်နေရာတွင် ဖော်ဆောင်ရမည်ကို ကောင်းစွာဆုံးဖြတ်နိုင်စေမည်ဖြစ်ကာ ရပ်ရွာ၏ အမှန်တကယ်လိုအပ်ချက်များအား ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည့် တာဝန်သိသော လုပ်ငန်းများအတွက် လမ်းညွှန်ပေးမည်ဖြစ်သည်။ ပိုမိုအသေးစိတ်သောပိုင်းခြားလေ့လာမှုများမှလုပ်ငန်းအစီအစဉ်ဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲမှုသီအိုရီ အယူအဆများအား ပို၍ကောင်းစွာချမှတ်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအကြောင်း အရာအားထပ်ဆင့်သိရှိလိုပါက ပဋိပက္ခဆိုင်ရာသတိရှိမှု စာစဉ်တွဲမှ ပဋိပက္ခပိုင်းခြားလေ့လာခြင်း လမ်းညွှန်စာစောင်တွင် ဆက်လက်လေ့လာနိုင်ပါသည်။^{၁၉}

¹⁸ Adapted from UnPbSO www.unpbso.org/wp-content/uploads/PBF-Note-on-conflict-analysis-FINAL.pdf
¹⁹ Saferworld, Conflict Analysis chapter in Conflict Sensitive Approaches to Development, Humanitarian Assistance and Peacebuilding www.saferworld.org.uk/downloads/pubdocs/chapter_2_266.pdf

ပဋိပက္ခပိုင်းခြားလေ့လာခြင်းဆိုင်ရာ နမူနာနည်းစနစ်များ (Methods)နှင့် ကိရိယာများ (Tools)

အောက်ပါတို့မှာ နည်းလမ်းအားလုံးဖြစ်သည်ဟု မဆိုလိုပဲ အချို့သော အကြံပြုနည်းစနစ်များနှင့် ကိရိယာများအား ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

နည်းစနစ်များ (Methods)

အလွတ်သဘော/အဓိကသတင်းရှင်နှင့် အင်တာဗျူးခြင်း (Semi-Structured/Key Informant Interviews-KII) - သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ရွာ အတွင်းရှိ လုံခြုံရေးရေးရာကိစ္စများအကြောင်း သေချာစွာသိရှိသည့် အဓိက လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများနှင့် နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်းနှင့် ပွင့်လင်းစွာ ဖြင့် မေးမြန်းသည့် အရေးအသွေးပိုင်းဆိုင်ရာ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ လုံခြုံရေးရေးရာ ပြဿနာများအပေါ် တိကျစွာ သိရှိမှုနှင့် နားလည်မှုရှိသော အဆိုပါ ဒေသခံ သိကျွမ်းသူများသည် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာပြဿနာများ၏သဘောသဘာဝအပေါ် သုံးသပ်နားလည် နိုင်စွမ်းနှင့် ဖြေရှင်းရန် နည်းလမ်းများအား အကြံပြုပေးနိုင်ပါသည်။

စာအုပ်စာတမ်းများအပေါ် သုံးသပ်လေ့လာမှုပြုခြင်း (Literature reviews) - ယခုလုပ်ငန်းအား ပိုင်ခြားလေ့လာခြင်းအဆင့်တွင် လုပ်ဆောင်ခြင်းမရှိပဲ ကျော်သွားလေ့ရှိပါသည်။ စာအုပ်စာတမ်းများ၊ သတင်းစာများ၊ ရဲအဖွဲ့အစီရင်ခံစာများ၊ NGO/Think-tank အဖွဲ့များ၏ အစီရင်ခံချက်များနှင့် ပညာရေးစာဆောင်များအား လေ့လာခြင်းသည် ပဋိပက္ခနှင့် မလုံခြုံမှုတို့အား ဖြစ်စေသည့် သမိုင်းနောက်ခံ၊ ဆက်နွယ်မှု များနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ တွန်းအားများကို လွယ်ကူစွာ သိမြင် နားလည် စေပါသည်။ ယခုလေ့လာမှုအား ကောင်းစွာပြုလုပ်ပါက အခြားသော လုပ်ငန်းများနှင့် ထပ်တူကြခြင်း အဖြစ်မှရှောင်ရှားနိုင်ပြီး နောက်ခံ အခြေအနေ တစ်ခုချင်းစီနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိသော ပဋိပက္ခဆိုင်ရာ အဓိက တွန်းအားများအား ရှာဖွေနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ကွင်းဆင်းသုသေသန မပြုလုပ်မီ စာအုပ်စာတမ်းသုံးသပ် လေ့လာမှုပြုခြင်းသည် တွေ့ရှိချက် များ၏ အရည်အသွေးနှင့် နက်နဲမှုတို့အား သိသာထင်ရှားစွာ တိုးပွားစေ ပါသည်။

ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းနှင့် ဦးတည်အုပ်စုအလိုက် ဆွေးနွေးခြင်း (Surveys and Focus Group) - ပဋိပက္ခနှင့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ အခြေအနေ အကျဉ်းအား စုံလင်စွာပါဝင်စေရန်ပံ့ပိုးသော လူ့အဖွဲ့အစည်း တစ်ရပ်လုံး အားမူတစွာကိုယ်စားပြုပုံဆောင်သည့်အမြင်များအားစုဆောင်းရာတွင် ယင်းတို့က အကူညီဖြစ်စေပါသည်။ မလုံခြုံမှု အကြောင်းပြောဆို ခြင်းသည် စိတ်ခံစားမှုပါသည့် အတွေ့အကြုံ ဖြစ်နိုင်ကာ ပဋိပက္ခ သတိရှိမှုအကြောင်း ပြောဆိုခြင်းက ပမာနဖြစ် နိုင်ပါသည်။ လူအုပ်စုများ သည် အခက်အခဲများအပေါ် ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း တိုက်ရိုက် ဆွေးနွေးရန် မဖြစ်နိုင်သည့် အခြေအနေနောက်ခံမျိုး ရှိသောအခါ ပါဝင် တက်ရောက် သူများမှ သက်ဆိုင်ရာ ခေါင်းစဉ်အပေါ်တွင် ပွင့်လင်းစွာနှင့် သက်တောင့် သက်သာဆွေးနွေးနိုင်ရန် ဦးတည်အုပ်စုအလိုက် ဆွေးနွေးခြင်းတွင် အမျိုးစားတူလူစုများအား ထည့်သွင်း ပါဝင်စေသင့်ပါသည်။ ထိုလွယ် ရလွယ် ဖြစ်မှု အလွန်မြင့်မားသော အခြေအနေများတွင် တစ်ဦးချင်းစီ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများက ပိုမိုနက်ရှိုင်းပြီး ယုံကြည်အားထားရသည့် ထိုးထွင်းသိမြင်မှုများ ရရှိနိုင်စေပါသည်။

ကိရိယာများ (Tools)

ပြဿနာ/ဖြေရှင်းနည်း သစ်ပင် (Problem/solution trees) - ပြဿနာသစ်ပင် (ဖြေရှင်းနည်းပြသစ်ပင်) ပိုင်းခြားလေ့လာမှုသည် မလုံခြုံမှု၏နောက်ကွယ်ရှိအကြောင်းတရားများနှင့်အကျိုးသက်ရောက် မှုများအား ပုံဖော်ပေးပါသည်။ ယင်းသည် ပြဿနာ၏ အရင်းအမြစ်နှင့် အနီးစပ်ဆုံးသော အကြောင်းရင်းခံများအား ဖော်ထုတ်ခြင်းမှ ပြဿနာ ၏ အကြောင်းတရားနှင့် ဦးစားပေးရမည့် အကြောင်းအရာများအား နားလည်နိုင်ရန်နှင့် အလေးပေးလုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းအစဉ် ရည်ရွယ်ချက်များအား သိရှိနိုင်ရန် ကူညီပေးပါသည်။ ပြဿနာပြ သစ်ပင်ဖြင့် ပိုင်းခြားလေ့လာမှုတွင် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စများအား အချင်းချင်း လွတ်လပ်စွာ ဝေမျှဆွေးနွေးနိုင်ရန် လူအရေအတွက် နည်းနည်းသာ ပါဝင်သော ဦးတည်အုပ်စုဆွေးနွေးပွဲများသည် အကောင်းဆုံး ဖြစ်ပါသည် (ပုံ-၃ အား ဥပမာအဖြစ် ကြည့်ပါ)။

သက်ရောက်မှုအားများကို ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်း (Force Field Analysis) - အဆိုပြုထားသည့် အပြောင်းအလဲအတွက် ဆန့်ကျင်သော အားများအပါအဝင် အမျိုးမျိုးသော သက်ရောက်မှုအားများကို စာရင်း ပြုစုခြင်း၊ ဆွေးနွေးခြင်း၊ နှင့် အကဲဖြတ်သုံး သပ်မှုပြုလုပ်ခြင်းတို့အတွက် အကူအညီဖြစ်စေသည့် နည်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ သက်ရောက်မှုအား များကို ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်းမှ တစ်ဆင့် အပြောင်းအလဲအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှု ဖြစ်စေသည့် အားများကို ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်းနှင့် အဆိုး၊ အကောင်းဖြစ်နိုင်ချေများအား ချိန်ဆခြင်းအားဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ အခြေအနေနှင့် ဆက်စပ်မှုများအား ပိုမိုရှင်းလင်းစွာ တွေ့မြင်နိုင်ရန် ကူညီပေးပါသည်။ ထို့အပြင် ဆန့်ကျင်ဘက်အားများ၏ သက်ရောက်မှု ကို လျော့ချ၍ ပံ့ပိုးကူညီမှုဖြစ်စေသည့် အားများအပေါ် အားဖြည့်ပေးရန် နည်းလမ်းများကို ရေးဆွဲနိုင်ရန်လည်း ကူညီပေးပါသည်။ အပြောင်း အလဲအား ရရှိစေရန် ကူညီသော သက်ရောက်မှုအားများကို 'မောင်းနှင်အားများ' ဟုခေါ်ပါသည်။ အပြောင်းအလဲအား ဆန့်ကျင်မှု ဖြစ်စေသော သက်ရောက်မှုအားများကို 'ချုပ်ထိန်းအားများ' ဟု ခေါ်ပါသည်။

လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူ၊ ပြဿနာနှင့် ပထဝီအနေအထားပြ မြေပုံ ရေးဆွဲခြင်း - 'ပုံကြမ်းဆွဲခြင်း' သည် လုပ်ငန်းအစဉ်နောက်ခံ အ ခြေအနေတွင်ရှိသော လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများအကြားရှိ ဆက် ဆံရေးများ (သို့) အခက်ခဲပြဿနာတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်နွယ်မှု တို့ကို မျက်စိဖြင့်မြင်တွေ့နိုင်စေသည့် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ရပ်ရွာ၏ မြေပုံအား လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ အန္တရာယ်များနှင့် စွမ်းရည်အင်အားများရှိပုံအား မီးမောင်းထိုးပြရန် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]အားဆောင်ရွက်သူများက တစ်ခါတစ်ရံရေးဆွဲကြပါသည်။ မလုံခြုံမှု၏ ပင်ရင်းရှိ လက်ရှိစွဲစည်းမှု၊ အခက်အခဲများနှင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေကြသူများအပေါ်တွင် တူညီသည့်နားလည် သိရှိမှု ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် လူအုပ်စုတစ်စုက ပြုလုပ်ရာတွင် အကူအညီဖြစ်စေရန် ပုံကြမ်းရေးဆွဲခြင်းက အသုံးဝင် ပါသည်။ ယခုအစီအစဉ်ရေးဆွဲ သည့်အဆင့်တွင် [လူမှုဝန်းကျင် လုံခြုံမှုစနစ်] အစီအစဉ်စတင်လုပ် ဆောင်ရမည့်အချက်များကို ရှင်းလင်းစေနိုင်ပြီး အစီအစဉ်အတွင်း မည်သူတို့က ပါဝင်ရန် အသင့်တော်ဆုံးဖြစ်သည် ဆိုသည့် အကြံဉာဏ်ကိုပေးပါသည်။

ပုံ-၃။ FIQ၊ Kosovo က ထုတ်ထားသည့် ပြဿနာနှင့် ဖြေရှင်းနည်းသစ်ပင် နမူနာ^{၂၀}

၃-၂ စီမံကိန်း အတွင်းနိုင်နင်းသော အပြောင်းအလဲ အတွက် သီအိုရီ အယူအဆများ ပြုစုခြင်း (Theories of Change)

Saferworld အဖွဲ့၏ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]အား ချဉ်းကပ်ပုံက နိုင်ငံများနှင့် လုပ်ငန်း အစီအစဉ်များ တစ်လျောက် အသုံးပြုလျက်ရှိသည့် အားလုံးလွှမ်းမိုးသည့် ပြောင်းလဲမှုအတွက် သီအိုရီအပေါ် အခြေခံထားခြင်း ဖြစ်ပါသည် -

ဒေသန္တရအဆင့်နှင့် အမျိုးသားအဆင့်များတွင် ပြည်သူများနှင့် လုံခြုံရေးဆောင်ရွက်ပေး သူများအကြား ယုံကြည်မှု၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် လက်တွဲလုပ်ဆောင်မှုတို့ တည်ဆောက်ရန် အခြေအနေနှင့်ကိုက်ညီသည့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နည်းလမ်းများအား အသုံးပြုပါက လူသားလုံခြုံမှု၊ တရားရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ဆိုင်ရာတို့အား ဆောင်ရွက်ဖြည့်ဆည်းပေးမှု အပေါ်တွင် ပိုမို၍ လက်လှမ်းမီအသုံးပြုနိုင်လာကြမည်ဖြစ်ပါသည်။ မလုံခြုံမှုနှင့် မတရားမှုတို့ မြစ်ဖျားခံလေ့ရှိသည့် ဇစ်မြစ်များအား ရပ်ရွာများကသတ်မှတ်ဖော်ထုတ်နိုင်ကာ ဒေသန္တရနှင့် အမျိုးသားအဆင့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် အတူ ယှဉ်တွဲ၍ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်စလုံးမှ လိုအပ်ကြသည့် အရာများ၊ အရင်းအမြစ်များနှင့် အံ့အဝင်ဆုံးဖြစ်မည့် တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းခြင်းများအား စီစဉ်နိုင်ခွင့်အား [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များက ပေးအပ်နိုင်သည့်အတွက်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် ပိုမိုဘေးကင်းပြီး ပိုမိုတရားမျှတမှုရှိသော ဖွံ့ဖြိုးရန်အလားအလာကောင်းသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် အကူအညီ ဖြစ်စေပါသည်။

ယခုသီအိုရီနောက်ကွယ်တွင် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီစဉ်တစ်ခုချင်းစီသည် ယင်းတို့ ကိုယ်ပိုင်ဖြစ်သည့် အပြောင်းအလဲအတွက် သီအိုရီကိုသီးသန့် ထားရှိကြပါသည်။

²⁰ The Forum for Civic Initiatives (FIQ) is a non-governmental organisation with a focus on the rule of law that works to increase citizen participation in decision-making processes for a peaceful and developed Balkans.

အပြောင်းအလဲအတွက် သီအိုရီတစ်ခုအား ဖန်တီးပုံ (Theory of Change)

အပြောင်းအလဲသီအိုရီများဆိုသည်မှာစဉ်မပြုထားသည့်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များအား အကျဉ်းချုံးဖော်ပြပေးကာ ရလဒ်အနေဖြင့်ရရှိရမည့် အပြောင်းအလဲများနှင့် အဘယ်ကြောင့် ဖြစ်သည်ကို ပုံဖော်ပေးထားသည့် တိုတိုသည့် ဖော်ပြချက်များပင် ဖြစ်ပါသည်။ အပြောင်းအလဲသီအိုရီအား ပြုစုရေးဆွဲခြင်းက လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အား ပုံစံပြုသူများကို ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းရည်ရွယ်ချက်နှင့် နောက်ခံအကြောင်းရင်းအား ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖြစ်စေရန် စမ်းသပ်စိန်ခေါ်မှုပေးပါသည်။ မည်သည့်အရာသည် ဆောင်ရွက်၍ဖြစ်နိုင်သည်၊ အဘယ်သို့ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်ဆိုသည့် အရေးကြီးသည် စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုအား စေ့ဆော်ပေးပါသည်။ ပုံစံပြုပြီးသွားလျှင် လက်တွေ့တွင် ရပ်တည်နိုင်ခြင်းရှိမရှိ သီအိုရီအား အချိန်နှင့်အမျှ စောင့်ကြည့်လေ့လာပြီး အကဲဖြတ်သုံးသပ် မှုပြုနိုင်ပါသည်။ Saferworld အဖွဲ့က ယခုပုံစံခွက်ကို မိမိတို့ကိုယ်ပိုင် အပြောင်းအလဲအတွက် သီအိုရီအား ဖော်ထုတ်ရာတွင် အသုံးပြုပါသည် -

အကယ်၍...ဖြစ်လျှင် (ယခုကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အမျိုးအစားများအား ပြုလုပ်သည်)

ထိုသို့ပြုလုပ်ပြီးနောက်...(ယခုကဲ့သို့သော အပြောင်းအလဲ အမျိုးအစားများအား တွေ့မြင်ရမည်)

ထိုသို့ဖြစ်ရသည်မှာ...ကြောင့် (သင်လိုလားမျှော်လင့်ထားသည့် အပြောင်းအလဲအားဆီသို့ ယခုကဲ့သို့သော လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ချက်များအားဖြင့် ရရှိသွားခြင်း၏ အကြောင်းအရင်း(များ)မှာ)

စီမံကိန်းအသေးစားများနှင့် ကြီးမားသော လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များတွင် အပြောင်းအလဲအတွက် သီအိုရီများ၊ ရှိနေနိုင်ပြီး၊ သာမန်အပြောင်းအလဲနှင့် ကြီးမားသောအပြောင်းအလဲ နှစ်မျိုးလုံးရရှိရန် နည်းလမ်းဆောင်တာများအား အမိအရရယူကာ ဖော်ပြပါတူညီသော ပုံသေနည်းလမ်းဖြင့် ပြုပြင်မွန်းမံမှုပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ အဖွဲ့အစည်းများသည် ၎င်းတို့လုပ်ဆောင် ရန်စီစဉ်ထားမှုနှင့် ၎င်းတို့၏ ကျယ်ပြန့်သည့် ပန်းတိုင်များ၊ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် မည်သို့ ချိတ်ဆက်ထားသည်ကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြရန် လွယ်ကူစွာရရှိနိုင်သော အစီရင်ခံချက်များ ရေးသား ဖော်ထုတ်ခြင်းတွင် အပြောင်းအလဲ သီအိုရီများအား နည်းလမ်းတစ်ခုအနေအဖြစ် အများအားဖြင့် အသုံးပြုပါသည်။

အဆိုပါ သီအိုရီများနှင့် ပဋိပက္ခပိုင်းခြားလေ့လာခြင်းတို့ကိုဆက်စပ်ပေးရန် အရေးကြီး ပါသည် -

[လူမှုပုဂ္ဂိုလ်ကျင့်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအတွက် အပြောင်းအလဲသီအိုရီများသည် ပဋိပက္ခနှင့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ မောင်းနှင်အားများအပေါ်တွင် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်တစ်ခုက ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်မှုများနှင့်အညီ မည်သို့ လက်တွေ့ကျကျ တုံ့ပြန် နိုင်ကြောင်းအား ရှင်းလင်းတိကျစွာ ဖော်ပြထား သင့်ပါသည်။ ပဋိပက္ခအား ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်းမှတစ်ဆင့် သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ထားသည့် အရေးကြီးဦးစားပေးမှုများ အပေါ် တွင် မဟုတ်ပဲ ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားသည့် အစပထမပိုင်းတွင် ပြုလုပ်ရန်အတွက် ဦးတည်ထား သောလုပ်ငန်းဆောင်တာများ အစုလိုက်အတွက် အပြောင်းအလဲ သီအိုရီများသည် ထိရောက်သော [လူမှုပုဂ္ဂိုလ်ကျင့်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်တစ်ခုဖြစ်လာရန် အသုံးဝင်နိုင်မည့်အခြေခံအုတ်မြစ် အား ပေးအပ် နိုင်ရန်မဖြစ်နိုင်ပေ။

Saferworld အဖွဲ့၏ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များမှ ထုတ်ယူထားသည့် အပြောင်းအလဲ သီအိုရီဆိုင်ရာ ထိန်းတန်းဥပမာအချို့အား ဇယားကွက်အတွင်းတွေ့မြင်နိုင်ပြီး ပုံသေနည်း ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် သီအိုရီများအားအသုံးပြုပုံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထပ်ဆင့်ဖတ်ရှုနိုင်စရာများအား အောက် ခြေမှတ်ချက်များတွင်တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။²¹

21 This paper has links to a number of resources discussing best practices behind theories of change: www.lse.ac.uk/internationalDevelopment/research/JSRP/downloads/JSRP1.SteinValtersPn.pdf CDA/DFID: Practical Approaches to Theories of Change in conflict, security and justice programming: www.cdacollaborative.org/publications/reflecting-on-peace-practice/rpp-guidance-materials/practicalapproaches-to-theories-of-change-in-conflict,-security-and-justice-programmes-part-i/

အပြောင်းအလဲ သီအိုရီ နမူနာများ (Example theories of change)

အကယ်၍... (If)	မည်ဖြစ်သည် (Then)	အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် (This is because)
<p>ရပ်ရွာက ၎င်းတို့၏ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စိုးရိမ်မှုများကို ဝေမျှရန်နှင့် အရင်းအမြစ်များ ပိုမိုလိုအပ်သည့်နေရာများ ဖော်ထုတ်သတ်မှတ် ရန် ရပ်ရွာနှင့် ရဲများအကြား ဆွေးနွေးမှုပြောဆိုမှုများ ပြုလုပ်ရန် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အစည်းအဝေးများကို အသုံးပြုလျှင်...</p>	<p>ရပ်ရွာအတွင်း မလုံခြုံမှု လျော့နည်းသွားမည်...</p>	<p>ရဲများက ရပ်ရွာတို့၏ လိုအပ်ချက်များအပေါ် ပိုမိုသိရှိလာမည်ဖြစ်ကာ ယင်းလိုအပ်ချက်များ အား အလေးပေးဆောင်ရွက်ရန် အရင်းအမြစ် များအား ပိုမိုထိရောက်စွာ ခွဲခြမ်းပေးလာနိုင်မည့် အတွက်ကြောင့်</p>
<p>ရပ်ရွာပိုင် CSWG အဖွဲ့များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်များအား တည်ထောင်ပေးရာတွင် အစိုးရအာဏာပိုင်များ အထူးသဖြင့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာဌာနများ နှင့် မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းကာ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ အခက်အခဲပြဿနာများကို ဖော်ထုတ်၍ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်လျှင်</p>	<p>လူထုအတွင် ဘေးကင်းမှုတိုးပွားလာခြင်းကို တွေ့ရမည်...</p>	<p>ယုံကြည်မှုအပါအဝင် အစိုးရဌာနများနှင့် ရပ်ရွာတို့အကြားတွင် အသီးသီးကိုယ်စီရှိကြသည့် အခန်းကဏ္ဍများနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများအပေါ် နားလည်မှုတိုးပွားလာမည်ဖြစ်ပြီး၊ လုံခြုံမှု အရေးကိစ္စများနှင့် ပြဿနာများအား အတူတကွ ဖြေရှင်းနိုင်မည့် အတွက်ကြောင့်</p>
<p>မိမိတို့ရပ်ရွာတွင်း ကျား-မ အခြေခံ၍ ဖြစ်သည့် အကြမ်းဖက်မှုများ များပြားလာမှုများအား လူတို့အား အသိပညာပေးရန် မိမိတို့သည် ရဲများ၊ ဒေသန္တရ အာဏာပိုင်များနှင့် အတူ အလုပ်လုပ်ကိုင်လျှင်...</p>	<p>အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှု လျော့ပါးလာမည်...</p>	<p>ကျား-မ အခြေခံ၍ဖြစ်သည့် အကြမ်းဖက်မှုသည် တရားဥပဒေနှင့်မညီကြောင်း လူတို့နားလည်လာမည်ဖြစ်သည့်အတွက် အပြုအမူပိုင်းဆိုင်ရာ လူမှုစံချိန်စံညွှန်းတို့တဖြည်းဖြည်းချင်း တိုးတက်လာမည် ဖြစ်သောကြောင့်</p>

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်း အစီအစဉ်အား စတင်ခြင်း

ထည့်သွင်းစဉ်စားရန် အချက်များ -

- ဒေသတွင်းရှိလူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှတစ်ဆင့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအား ဆောင်ရွက်ပြီး အထောက်အကူ ပေးနိုင်ရန် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှု ဖော်ဆောင်လုပ်ငန်းအဖွဲ့] (CSWG) များအားထူထောင်ခြင်း၊ အဓိကပါဝင် ပတ်သက်သူများနှင့် ဆက်ဆံရေးများ ထူထောင်ခြင်းလုပ်ငန်း တို့ပါဝင်သည့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် သင့်တော်၍ အကျိုးများနိုင်သည့် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများအား ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ခြင်းများ အကြောင်း ယခုအခန်းတွင် ပါဝင်ပါသည်။
- ပဋိပက္ခဖြစ်နိုင်စေမည့်အန္တရာယ်အား ရှောင်ရှားနိုင်ရန် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မည့်ဒေသ ရှာဖွေသတ်မှတ် ရာတွင် ဘက်စုံပါသည့် ပဋိပက္ခသတိရှိသော လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု လိုအပ်ပါသည်။
- အလားတူစွာ CSWG အဖွဲ့များအား ထူထောင်ခြင်းသည် အကွဲအပြားဖြစ်လျက်ရှိသော ရပ်ရွာအသိုင်း အဝိုင်းများအတွင်း အနာဟောင်းအား ပြန်ဆွသည့် ထိခိုက်လွယ်သည့် အတွေ့အကြုံတစ်ခုဖြစ်နိုင်ရာ - CSWG အဖွဲ့အနေဖြင့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အား မစတင်မီတွင် ရပ်ရွာအသိုင်း အဝိုင်းအတွင်းတွင် အချင်းချင်းအကြား ဆက်ဆံရေးတည်ဆောက်ခြင်းလုပ်ငန်းတစ်ချို့ကို လုပ်ကိုင်ရ ပါသည်။
- အစောပိုင်းတွင်ပြုလုပ်သည့် ပဋိပက္ခ ပိုင်းခြားလေ့လာမှုမှ အသုံးဝင်သည့်အကူအပြောင်း တစ်ချို့ရှိမည် ဖြစ်ရာ၊ ယင်းတို့အား တွေ့ရှိချက်များအား သုံးသပ်ရန်အတွက် အသုံးပြုပါ။ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ စတင်ရောက်လုပ်ကိုင်နိုင်မည့် စမှတ်များကို သတ်မှတ်ပေးပါ။ CSWG အဖွဲ့များအတွင်း အကောင်းဆုံး ကိုယ်စားပြုပါဝင်မှုအတွက် စဉ်းစားသုံးသပ်မှုပြုပါ။
- ရပ်ရွာအတွင်းရှိ မတူကွဲပြားခြင်းတို့အား CSWG အဖွဲ့များက အလုံးစုံ ကိုယ်စားပြုမှုရှိရန် သေချာပါစေ၊ အကာအကွယ်အကင်းမဲ့ဆုံးသော သူများ လည်းပါဝင်ပါစေ
- လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း အာဏာပိုင်များ အပြည့်အဝပါဝင်ပေးနိုင်မည့် အနေအထားအမှန်ကိုရှာဖွေပါ။ သို့သော် တစ်ချိန်တည်းတွင် လုပ်ငန်းစဉ်အား ရပ်ရွာက ဆက်လက်၍ အမှန်တကယ်ဦးဆောင်မှုပေးနေရန် သေချာပါစေ

၄-၁ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရမည့် နေရာအား ရွေးချယ်ခြင်း (သင့်တော်မှုရှိသော ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်တို့အား ဖော်ထုတ် သတ်မှတ်ခြင်း)

မည်သည့်နေရာတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရမည်ဆိုသည်ကို ဆုံးဖြတ်ချက်ချသောအခါ ရှင်းလင်းသည့်စံတန်ဖိုးများ၊ ရည်မှန်းချက်များနှင့် စံချိန်စံညွှန်းများအား ရပ်ရွာများရွေးချယ်မှုပြုစဉ် အတွင်း အသုံးပြုကြောင်းပြသရန်၊ ရွေးချယ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်အားလည်း ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်သူတစ်ဦး တစ်ဦး၏ အကျိုးအားရည်မျှော်၍ ပြုလုပ်ခြင်း မဟုတ်ကြောင်းပြသရန်၊ ရွေးချယ်ရေးတွင် တရားမျှတ မှုရှိရန် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအား အဓိကအားထားခဲ့ကြောင်းတို့ကို ပြသရန် အရေးကြီးပါသည်။

ရပ်ရွာများ ပမာဏရွေးချယ်မှုပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ရပ်ရွာများဖွဲ့စည်းဖြစ်တည်နေမှု၊ တက်ကြွ စွာ အကျိုးသယံပေးသူ၊ အရင်းအမြစ်များ၊ ပဋိပက္ခနှင့် မလုံခြုံမှု အကြောင်းအရင်းများ၊ နှင့် ပြင်ပမှထိတွေ့ဆက်ဆံလာမှုများ (နယ်ခံမိတ်ဖက်များမှတစ်ဆင့်) အပေါ် ရှိနိုင်သည့်သဘောထား တို့ပါဝင်သည့် ရပ်ရွာများ၏ အသေးစိတ်အချက်အလက်များအား ပြုစုခြင်းတို့သည် လုပ်ငန်း အစီအစဉ်မစတင်မီတွင် မရှိမဖြစ်အရေးကြီးပါသည်။ အထူးသဖြင့် ရပ်ရွာတစ်ခုတွင် သို့မဟုတ် အခြားတစ်ခုတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်ခြင်းတို့၏ ဂယက်ရိုက်ခတ်မှုများအား ပဋိပက္ခပိုင်းခြား လေ့လာမှုက မီးမောင်းထိုးပြသသင့်ပြီး၊ အကူအညီ အလိုအပ်ဆုံးရပ်ရွာများအား ချန်လှပ်ထားမှု မရှိစေရန် အာမခံပေးသည့် အစီအမံများရှိရန်လည်း လိုအပ်ကောင်း လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ငန်း အစီအစဉ်များအား လက်တွေ့လုပ်ဆောင်မည့် နေရာများအတွက် ရွေးချယ်ရာတွင် ပါဝင်ပတ်သက် သူများအချင်းချင်းအကြား ဆုံးဖြတ်မှုများပြုလုပ်ရာတွင် ဒီမိုကရေစီနည်းကျရွေးချယ်မှုပြုသည့် အစည်းအဝေးများကျင်းပခြင်းများ လိုအပ်နိုင်ပါသည်။

ဆုံးဖြတ်ချက်အား စောလျင်စွာ မချမှတ်သင့်ပါ။ အုပ်စုတစ်စုနှင့် တစ်စု တစ်နေရာ နှင့် တစ်နေရာအကြားရှိ မညီမျှမှုများက တင်းမာမှုများနှင့် မလုံခြုံမှုများအဖြစ်သို့ တွန်းပို့ပေးသွား နိုင်ပါသည်။ အခြားလုပ်ငန်းများ ကဲ့သို့ပင် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များသည် အဆိုပါ တင်းမာမှုများအား လျော့ပါးသွားစေနိုင်သကဲ့သို့ ပိုဆိုးသွားစေခြင်းလဲဖြစ်နိုင်ပါသည်။ မိတ်ဖက်များနှင့် အလုံးစုံတိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ရပ်ရွာတစ်ခုအတွင်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အားသာချက်များ၊ အားနည်းချက်များ၊ အခွင့်အလမ်းများနှင့် အန္တရာယ်များတို့အပေါ် အသေးစိတ် ပိုင်းခြား လေ့လာမှု ပြုလုပ်ခြင်းတို့ကသာ ပဋိပက္ခသတိရှိပြီး ထိရောက်ပြီး သင့်တော်သည့် လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းများသို့ ဦးတည်သွားနိုင်ပါသည်။

Saferworld အဖွဲ့၏ အတွေ့အကြုံတွင် (ပဋိပက္ခမျိုးစုံအတွင်း [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ ရေးဆွဲပေးခြင်း နှင့် အကူညီပေးခြင်း) လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုတစ်ခု၏ အောင်မြင်ခြင်းနှင့် ကျရှုံးခြင်းအပေါ် အဓိက သက်ရောက်နိုင်သည့် အကြောင်းတရားများစွာ ရှိနေပါသည်။ ယင်းတို့အား အရေးယူမှတ်သားထားရမည်ဖြစ်ကာ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်ပုံစံပြုရေး ဆွဲနေစဉ် အတောအတွင်း သင့်တော်သောနေရာများတွင် အာရုံစိုက်အလေးပေးရမည်ဖြစ်ပြီး လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုတစ်လျှောက်လုံးအတွက် စောင့်ကြည့်လေ့လာရမည်ဖြစ်သည်။ အခြေအနေ အခင်းအကျင်းတစ်ခုချင်းစီသည် ကွာခြားကြသည်ကို သိရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်သော်လည်း [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းများ အောင်မြင်စေရန် ကောင်းမွန်သောအခွင့်အလမ်းများ ရှိသည့် ဒေသအမျိုးအစားများအား အရေးကြီးသည့် လုပ်ငန်းသင်ခန်းစာအချို့က ဖော်ပြနေရာတွင် ၎င်းတို့မှာ -

- ရပ်ရွာရှိပုဂ္ဂိုလ်များကိုယ်တိုင် အပြောင်းအလဲအား လိုလားခြင်း
- လူပုဂ္ဂိုလ်ဆောင်ရွက်သူ တစ်ဦး၊ တစ်ဖွဲ့၏ အကျိုးစီးပွား အတွက် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အစီအစဉ် များအပေါ် ချယ်လှယ်ရန်အခြေအနေ မရှိသောအခါ
- အတားအဆီးများသည် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အတွင်း အခါအားလျော်စွာဖြစ်လာမည်ဖြစ်သော်လည်း လုပ်ငန်းစီမံကိန်းအားရပ်တန့်စေလောက်သည့် အတားအဆီးအခက်အခဲများ မရှိခြင်း

- မှုခင်းများနေရာရွေ့ရှားမှု ဖြစ်လာနိုင်ခြင်းအား အိမ်နီးချင်းရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများက ကိုင်တွယ် ထိန်းသိမ်းနိုင်စွမ်းရှိခြင်းရှိစေရန် သင့်တော်လျှင် (CSWG) အဖွဲ့များ စောင့်ကြည့်ခြင်းမှ တွေ့ရှိမှုများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များအကြောင်း ဘေးပတ်ဝန်းကျင်မှရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းတို့အား အစဉ်အသိပေးခြင်း။
- နိုင်ငံသားများအား စည်းလုံးစေမည့် အကြောင်းအချင်းအရာများရှိနေသောအခါ
- အပြောင်းအလဲအတွက် လမ်းစဉ်သောအခါ - အပြောင်းအလဲအား သတိရှိရှိဖြင့်တောင်းဆိုခြင်း သည် မိတ်ဖက်များနှင့် ပြည်သူများအပေါ်တွင် သိသာထင်ရှားသည့် အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်မည့် အခြေအနေ မရှိခြင်း။
- ရပ်ရွာတွင်ရှိသူအများစုမှာ ပြင်ပမှလာရောက်သူများအပေါ်တွင် ရန်လိုမုန်းထားမှုမရှိခြင်း
- [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]၏ ကနဦး လှုပ်ရှားမှုများအတွင်း တိုးတက်မှုနှေးကွေးခြင်း (သို့) မအောင်မြင်ဖြစ်ခြင်းအထိ ဖြစ်နိုင်ခြေအနေအထားများအား လက်ခံနိုင်မှုရှိရန် လူတို့၏မျှော်လင့် ကိုးစားမှုများအား ကောင်းစွာထိန်းသိမ်းကိုင်တွယ်ထားနိုင်ခြင်း။
- အတူတကွ/အားဖြင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန် ဒေသတွင်းမှ အင်းအားကောင်းသော မိတ်ဖက်များရှိ နေခြင်း
- ရပ်ရွာအတွင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ ရပ်ရွာနှင့် အာဏာပိုင်များအကြားတွင်သော်လည်းကောင်း ယုံကြည်မှုနှင့် ကိုးစားမှုတည်ဆောက်ရန် အခြေခံများရှိနေခြင်း။
- နယ်မြေတွင် အာဏာရှိသူများ၏ လုံလောက်သည့်ပမာဏက စီမံကိန်းအားသဘောတူပေးကာ တက်ကြွစွာ ပါဝင်ပေးခြင်း။
- ရန်ကင်းသည့်အရင်းအမြစ်များနှင့် သို့တည်းမဟုတ် အနည်းဆုံးသောငွေကြေးထောက်ပံ့မှုဖြင့် ခရီးပေါက် တိုးတက်မှုအား ရရှိနိုင်ခြင်း။
- လုံခြုံမှုဆိုင်ရာနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ အခြားသောယခင်စီမံကိန်းများတွင် ရပ်ရွာ၏ နှစ်မြှုပ်ပါဝင်မှုနှင့် စိတ်အားထက်သန်မှုတို့ရှိကြောင်း သက်သေသာဓကများရှိထားခြင်း။
- ရပ်ရွာ၏ အခက်အခဲပြဿနာများမှာ စီမံကိန်းအဖွဲ့၏ ကျွမ်းကျင်မှုမျိုးဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်သည့် အနေအထား ရှိခြင်း
- အခြားသောလုပ်ငန်းအမျိုးအစားများနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများရှိနေခြင်း
- စီမံကိန်းဆောင်ရွက်သည့်အဖွဲ့သည် ရပ်ရွာအတွင်း အဆက်အသွယ်အချို့နှင့် ဆောင်ရွက်ချက်အချို့ ရှိပြီးသားဖြစ်ခြင်း
- 'အလျင်အမြန်ဆောင်ရွက်အောင်မြင်နိုင်မည့်' အခွင့်အလမ်းများရှိနေခြင်း

“လူမှုဝန်းကျင်” ဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။ (What is a “Community”?)

‘လူမှုဝန်းကျင်’ ဆိုသည်အသုံးအနှုန်းအား အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ရန် ခက်ခဲနိုင်ပါသည်။ အကျယ်ဖွင့်ရလျှင် ယင်းသည် အချင်းချင်းထိစပ်လျက်ရှိသည့် ဒေသပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုအတွင်းတွင်ရှိသော တစ်စုတစ်ဖွဲ့ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ပုံမှန်အားဖြင့် ယင်းအား တူညီသည့်စံတန်းဖိုးများ၊ သမိုင်းနောက်ခံနှင့် ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာရှိသော လူစုများအဖြစ် ရည်ညွှန်းကြပါသည်။ ထိုသို့သောအနေအထားတွင် လူမှုဝန်းကျင်တစ်ခုသည် အလွန်သဘောထား ကွဲနိုင်သည့် ပုံစံဖြစ်ပြီး၊ လူအဖွဲ့အစည်းအတွင်း အချို့သောအစိတ်အပိုင်းများချန်လှပ်ခံရပါက အားလုံးအတွက် ပင်ကိုယ်အားဖြင့် ကောင်းမွန်သည့် အခြေအနေဟုပြော၍မရပါ။ စီမံကိန်းအား မည်သည့်နေရာတွင် အကောင်အထည်ဖော်မည်ဆိုသည်ကို ရွေးချယ်ခြင်းသည် ပဋိပက္ခအခြေအနေအပေါ် တိုက်ရိုက်လွှမ်းမိုးမှုရှိနိုင်သည့်အတွက် ‘လူမှုဝန်းကျင်’ အား သတ်မှတ်ခွဲခြားခြင်းတွင် ပဋိပက္ခသတိရှိမှုသည် အရေးပါစွာ ဖြစ်ပါသည်။

တင်းမာမှုများအား ဆိုးရွားသွားစေနိုင်မည့် အန္တရာယ်အား လျော့ချရန် နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ 'လူမှုဝန်းကျင်' ဆိုသည်မှာ ရပ်ရွာတွင်းရှိ တစ်ဦး တစ်ယောက်ချင်းစီအား ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ကြောင်း နယ်နိမိတ်အတွင်းရှိ အားလုံးသော လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများ၊ လူအုပ်စုများနှင့် အဖွဲ့အစည်း၊ ဌာနများတို့အား ရည်ညွှန်းခြင်း ဖြစ်ကြောင်း အမှတ်ရရန်ဖြစ်ပါသည်။ မပါဝင်မဖြစ်ပါဝင်သည်များမှာ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ရဲနှင့် အခြားသော လုံခြုံရေးနှင့် တရားရေးကိစ္စဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် ယင်းနယ်မြေအတွင်း လုံခြုံရေးဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှု နှင့် အခြားသောဝန်ဆောင်မှုများ ဆောင်ရွက်ပေးရန် တာဝန်ရှိသော ဒေသန္တရအာဏာပိုင်များတို့ဖြစ်ကြ ပါသည်။ ပူပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို အားပေးပျိုးထောင်ရန်နှင့် လူမှုအရင်းအမြစ်အား တည်ဆောက်ရန် အား လုံးအားပါဝင်ပတ်သက်စေသည့်နည်းလမ်းမှာ ပထမခြေလှမ်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

မိမိတို့၏ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များကို မည်သည့်နေရာတွင် နေရာချမည်ဆိုသည်ကို ရွေးချယ်မှုနှင့် အလေးပေး လုပ်ဆောင်မည့်နယ်ပယ် မည်မျှ ကြီးကြီးမားမားရှိမည်ဆိုသည်အား သတ်မှတ်ခြင်းတို့မှာ လူတို့ပူးပေါင်း ပါဝင်ခြင်းအား အားပေးနိုင်သကဲ့သို့၊ ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းအား မအားပေးသကဲ့သို့လည်းဖြစ်စေနိုင်ရာ - လူတို့မှ ၎င်းတို့၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုသည် နိုင်ငံရေး၊ တိုင်းရင်းသား (သို့) ဘာသာရေး အုပ်စုတစ်စုအပေါ် အလေးသာသည့် ထောက်ပံ့မှုမျိုးမဖြစ်သွားပဲ ဘက်လိုက်ခြင်းမရှိနိုင်သည့် နယ်ပယ်နယ်မြေများ အတွက် ပြုလုပ်သော လုပ်ငန်းဆောင်တာများအတွင်း ပိုမိုပါဝင်လိုကြပါသည်။

၄-၂ [လူမှုဝန်းကျင် လုံခြုံမှုစနစ်] နည်းလမ်း များအား အသုံးပြုနိုင်ရန် မိတ်ဖက်များအား ဖော်ထုတ် သတ်မှတ် ခြင်းနှင့် ဒေသတွင်း စွမ်းဆောင်ရည်အား တည်ဆောက်ပေးခြင်း

CSO အဖွဲ့များနှင့် ဒေသခံအသင်းအဖွဲ့များ (သို့) ဖွဲ့စည်းမှုပုံစံများသည် [လူမှုဝန်းကျင် လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ အောင်မြင်မှုရရှိရန် အရေးပါပါသည်။ သင့်တော်မှန်ကန်သည့် မိတ်ဖက်များက ပြင်ပမှလာရောက် ဆောင်ရွက်ပေးသူများတွင် မရှိနိုင်သည့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှု အတည်တကျဖြစ်စေခြင်းနှင့် အခြေအနေအခင်းအကျင်းအား နားလည်သိရှိမှုတို့အား ပေးစွမ်းနိုင် ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် တရားဝင်နည်းလမ်းကျမှုအား ဖြစ်စေပြီး၊ ၎င်းတို့နယ်မြေတွင်းတွင်ရှိနေ ခြင်းအားဖြင့် ငွေကုန်ကြေးကျခြင်းမှ အကျိုးကျေးဇူးဖြစ်ထွန်းခြင်းအပေါ်တွင် အကူအညီဖြစ်စေကာ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိလာသည့် မည်သို့သော အပြောင်းအလဲကိုမဆို ရေရှည်တည်တံ့စေ နိုင်ပါသည်။

မိတ်ဖက်များမှ တစ်ဆင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့်လည်း ရလဒ်များ ကြီးမားစွာ ရရှိနိုင်စေသည်အထိ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအား အကူအညီ ဖြစ်စေပါသည်။ ထိရောက်သော မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင် ရွက်ခြင်းများသည် စီမံခန့်ခွဲ၍ ရပြီး ရေရှည်ထိန်းထားနိုင်မည့် အတိုင်းအတာတစ်ခုအတွက် အထိရောက်ဆုံး ဖြစ်ရန် အရင်းအမြစ်များကို ပို၍များပြားလာစေနိုင်ကာ လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ပို၍ အကျိုးဖြစ်ထွန်း စေပါသည်။ ခြေလှမ်းကျယ်ပြီး အဆက်အသွယ်များသည့် မိတ်ဖက်များသည် Saferworld အဖွဲ့လုပ်ငန်းများ၏ ထိရောက်မှုအား အဆပေါင်းများစွာတိုးပွားစေရန် အကူအညီဖြစ်စေခဲ့ရာတွင် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းစဉ်များအဆင့်ဆင့်အတွင်း လူများအားပိုမိုပါဝင် စေခြင်း အားဖြင့်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ ပြုလုပ်ရာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံရှိ Saferworld အဖွဲ့က BRAC နှင့် မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းခဲ့ရာ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုများမှ အကျိုးခံစားရသည်သူ အရေအတွက်အား တမူထူးခြားစွာ တိုးမြှင့်နိုင်ရန်အတွက်ဖြစ် ပါသည်။ Saferworld အဖွဲ့က နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာအထောက်အကူနှင့် ကျွမ်းကျင်မှု ပိုင်းဆိုင်ရာ တို့အား ခရိုင်နယ်မြေ (၅)ခုအတွင်း ရပ်ကွက်(၁၆)ခုရှိ BRAC ၏ လုံခြုံမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအတွက် ပံ့ပိုးပေးခဲ့ပါသည်။ မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် ခြင်း အားဖြင့် BRAC ၏လုပ်ငန်း ထိရောက်မှုနှင့် ပဋိပက္ခအပေါ် သတိရှိမှုအား တိုးပွားစေခဲ့ရာ ၎င်းတို့၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်အတွင်း လုံခြုံမှုရေးရာလုပ်ငန်းအစိတ်အပိုင်းအား ထည့်သွင်းလိုက် ပြီး အတိုင်းအတာတစ်ခုအတွင်း [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအား အခြားနေရာများတွင် ပုံတူပြု၍ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ရန် ၎င်းတို့၏ ဝန်ထမ်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်များ တည်ဆောက်ပေးခဲ့ခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ Jessore
 ခရိုင်တွင်
 ဓါတ်ပုံအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတွင်း
 ဓါတ်ပုံများအား
 တက်ရောက်သူများက
 သုံးသပ်ဆွေးနွေးနေကြပုံ။
 Saferworld အဖွဲ့၏
 ဓါတ်ပုံပရောဂျက်သည်
 လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်အား
 ကျယ်ပြန့်စွာဆောင်ရွက်မှု၏
 အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ပါသည်။
 လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှု စီမံကိန်း၏
 အစိတ်အပိုင်းအနေဖြင့်
 တက်ရောက်သူများက
 '၎င်းတို့အားလုံးခြံသော
 ခံစားမှုပေးသည့်အရာများ' အပေါ်
 ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအမြင်အမျိုးမျိုးအား
 ဤနေရာတွင် တင်ပြနေကြသည်။
 ©THOMAS MARTIN/SAFERWORLD

ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်း၏ နောက်ခံအခင်းအကျင်းများအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်သောအခါနှင့်၊ မည်သူနှင့်မိတ်ဖက်ဖွဲ့ရမည်ကိုစဉ်းစားမှုပြုသောအခါနယ်မြေအဆင့်တစ်ဆင့်ချင်းစီတွင်ရှိသော CSO, အသင်းအဖွဲ့ (သို့) ပတ်သက်သူ တစ်ဦးတစ်ဖွဲ့ချင်းတိုင်းသည် ကောင်းမွန်သည့်မိတ်ဖက်ဖြစ်သည်ဟု မယူဆမိရန် အရေးကြီးပါသည်။ ပွင်းလင်းမြင်သာသော၊ ဘက်လိုက်မှုကင်းသော၊ တာဝန်ခံမှုရှိသော၊ ကိုယ်စားပြုမှုရှိသော မိတ်ဖက်များလိုချင်မည်ဖြစ်သော်လည်း ထိုကဲ့သို့သောမိတ်ဖက်များမှာ များများစားစားမရှိနိုင်ပေ။ မိမိ၏ မိတ်ဖက်ဖြစ်နိုင်သူ၏ ပဋိပက္ခအတွင်း ပါဝင်ကပြသည့် အခန်းကဏ္ဍမှာ အပြုသဘောမဆောင်သောအခြေအနေဖြစ်နိုင်ပြီး အခြားလူစုများအတွက် စကားများ အငြင်းပွားစရာ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် အစိုးရမဟုတ်သည့် NGO အဖွဲ့အစည်းများနှင့် CSO များသည် လုပ်ငန်းဝန်ဆောင်မှုများအတွက် နည်းပညာပိုင်းသီးသန့်အဖွဲ့များ ဖြစ်လေ့ရှိသော်လည်း၊ တစ်ချို့အချို့များတွင် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်း၏ အကျိုးစီးပွားများအား မြှင့်တင်ရန် ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။²² US နှင့် EU ကဲ့သို့သော အချို့အလှူရှင်များသည် ကန့်သတ်ထားသည့်လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သူများစာရင်းတွင်လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်အဖွဲ့များပါဝင်ခြင်းရှိမရှိစစ်ဆေးခြင်းများ ဆောင်ရွက်စေကာ မလွတ်ကင်းပါက ၎င်းတို့ထောက်ပံ့သော လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအတွင်းတွင် ပါဝင်နိုင်ခြင်း မပြုနိုင်တော့ပေ။ ဒေသတွင်းပဋိပက္ခရေးရာများအတွင်းတွင် မိတ်ဖက်ဖြစ်နိုင်သူများ၏ အခန်းကဏ္ဍအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီးလျှင် ၎င်းတို့မှ သီးသန့် သုတေသနနှင့် ပိုင်းခြားလေ့လာမှု လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းစွမ်းရည်၊ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများနှင့် သင်တန်းများ ဆောင်ရွက်ပြုလုပ်နိုင်သည့် စွမ်းရည်နှင့် စာရွက်ပေါ်ရှိရလဒ်များတို့ရှိသေးကာ ယင်းတို့သည်များစွာ ကွာခြားနိုင်ရာ ပဋိပက္ခ သတိရှိမှုနှင့် ကျား-မ အသိရှိမှုတို့အား နားလည်သည့်အဆင့်များသည် လည်း ကွာခြားနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် CSO မိတ်ဖက်များ ရွေးချယ်ခြင်းသည် စွမ်းရည်များ၊ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ စံတန်ဖိုးများနှင့် အဖွဲ့စည်း၏ လုပ်ငန်းစဉ်များတို့အပေါ် အကဲဖြတ်ခြင်းအပြင် ပဋိပက္ခ/နယ်မြေအခြေအနေ ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်းတို့အပေါ်တွင် မူတည်ကာဖြစ်သင့်ပါသည်။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နည်းလမ်းများနှင့် ကိုက်ညီသည့် မိတ်ဖက်များသည် နိုင်ငံရေးပိုင်းမှ အာဏာပိုင်များနှင့် လုံလောက်သည့် လွတ်ကင်းမှုအား ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ရပ်ရွာများအတွက် ထောက်ပံ့ကူညီဆောင်ရွက်မှုများလုပ်ရာဝယ် အဆိုပါအာဏာပိုင်များနှင့် အလွန်သတိထားဖွယ် ဖြစ်သည့် ဆက်ဆံရေးမျိုးနှင့်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ပြင်ဆင်ထားရမည်ဖြစ်သည်။ မိတ်ဖက်တို့သည် ဆုံးဖြတ်ချက်ချပိုင်ခွင့်အား ရပ်ရွာသို့ အပ်နှင်းထားရမည်ဖြစ်ပြီး သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်များအတွက်

22 Tocci N (2011) 'EU, Conflict Transformation and Civil Society: Promoting Peace from the bottom Up?' Microcon Conference 2011.

နည်းပညာ ပိုင်းအကူအညီများပေးအပ်နိုင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းစိန်ခေါ်မှုများအား ရင်ဆိုင်ရန် Saferworld အဖွဲ့၏ အတွေ့အကြုံအရပြောရလျှင်၊ မိတ်ဖက်များအား ရှာဖွေ သတ်မှတ်မှုမပြုမီတွင် မိမိ၏ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်မှ အသုံးပြုမည့် မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းရေးနည်းလမ်းအား စဉ်းစား ထားရန် အရေးကြီးပါသည်။ အဓိက စဉ်းစားရမည့် အချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

- နယ်မြေတွင်းလက်ရှိအဖွဲ့အစည်းများ/အစုအဖွဲ့များတို့၏ကိုယ်စားပြုမှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ခံမှု နှင့်/သို့မဟုတ် ဘက်လိုက်ခြင်းကင်းမှုတို့အပေါ် သံသယကြီးစွာရှိနေသော အနေအထားတွင် လက်ရှိအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အတူအလုပ်လုပ်ခြင်းနှင့် ၎င်းတို့မှတစ်ဆင့်ခံ၍ လုပ်ငန်းပြုလုပ်ခြင်း တို့မလုပ်ပဲ အခြားလုပ်နိုင်စရာနည်းလမ်းများ စဉ်းစားရန် လိုအပ်နိုင်ပါသည်။
- အဖြေတစ်ခုမှာ ရည်ရွယ်ချက်အမျိုးမျိုးအား ပြီးမြောက်ရန် မိတ်ဖက်များအမျိုးအမျိုးနှင့် လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အဖွဲ့အစည်းအမြောက်အများနှင့် အတူလုပ်ဆောင်ခြင်းအားဖြင့် နယ် မြေဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံတွင်းရှိ သိမ်မွေ့နက်နဲလှသော ပဋိပက္ခတွန်းအားများအကြား အချိတ် အဆက်များအား နားလည်သိရှိမှု တိုးပွားစေနိုင်ပြီး အဖွဲ့အစည်းများတွင် ရှိနှင့်ပြီးသား ယုံကြည်မှုကွန် ယက်အားလည်း တစ်ချိန်တည်းတွင် ချည်းကပ်မှုပြုနိုင်ပါသည်။ မိတ်ဖက်များ၏ အခန်းကဏ္ဍ တာဝန်များတွင် (လုပ်ငန်းနယ်ပယ်အကဲဖြတ်မှုပြုလုပ်ခြင်း၊ ပဋိပက္ခပိုင်း ခြားလေ့လာခြင်း၊ နှင့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]အတွက် အကဲဖြတ်မှု)၊ (အားလုံးပါဝင်မှု ပုံစံဒီဇိုင်း၊ M&E တို့အပါ အဝင် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းစဉ်အား ရိုးရှင်းလွယ်ကူစေခြင်း)၊ (ရပ်ရွာအား လုပ်ငန်း အတွင်းပါဝင်လုပ်ကိုင်စေခြင်း၊ ယုံကြည်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ခြင်း)၊ (အများထောက်ခံမှု)၊ (လုပ်ငန်းဆောင်တာများအား တိုက်ရိုက်အကောင်အထည်ဖော်မှု) အစရှိသည် တို့ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။
- အခြားနည်းရွေးစရာနည်းလမ်းမှာ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းစဉ်အား ရှေ့ဆက် ဆောင်ရွက်မည့် နယ်မြေခံ အစုအဖွဲ့အသစ်တစ်ခု အား တည်ထောင်ခြင်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ယခုကဲ့သို့လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် မိမိတို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများအတွက် ရေရှည်တည်တံ့နိုင်ရန် အခက်အခဲဖြစ်နိုင်ပြီး လက်ရှိ ရှိပြီးသားအဖွဲ့အစည်း၏ တာဝန်ခံမှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ကိုယ်စားပြုမှုတို့အား မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် ခြင်းအားဖြင့် ခိုင်မာတိုးတက်အောင်ပြုလုပ်နိုင် သည့်အနေအထားရှိပါက ဤရွေးချယ်မှုအား မစဉ်းစားသင့်ပေ။
- [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်တစ်ခုအတွက် မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၏ အဓိက အချက်မှာ မိတ်ဖက်ဖြင့်ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်ခြင်းအားဖြင့် တရားနည်းလမ်းကျသည့် လုံခြုံမှု ဆောင်ရွက် ပေးသူများ၊ အခွင့်အာဏာပိုင်သူများ၊ CSO အဖွဲ့များနှင့် ရပ်ရွာရှိပုဂ္ဂိုလ်များအား အတူ တကွဖိတ်ခေါ်မှု ပြုနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မိတ်ဖက်များကိုယ်၌သည် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်း ၏ မတူကွဲပြားခြင်းအား ထင်ဟပ်မှုပေးသည့်အတွက် ရပ်ရွာအတွင်းရှိ လူမှုအဖွဲ့များအမျိုးမျိုးမှ အမျိုးသားများနှင့်သော်လည်းကောင်း အမျိုးသမီးများနှင့်သော်လည်းကောင်း လွယ်ကူစွာ ထိတွေ့ ဆက်ဆံနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

မှန်ကန်သည့် မိတ်ဖက်များအား တွေ့ရှိရန် ခက်ခဲသောအခါ

အချို့သောနောက်ခံအခြေအနေများတွင်၊ ဥပမာ ကင်ညာနိုင်ငံတွင်၊ တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းလိုက်ရာ ယင်းအဖွဲ့များနှင့် Saferworld အဖွဲ့က ထိရောက်စွာ ထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် အခြားသော နောက်ခံအခြေအနေများတွင် အထူးသဖြင့် တင်းမာမှုများ မြင့်မားနေသောအခါ လူမှုဝန်းကျင် လုံခြုံမှုစနစ်အတွက် (သို့) ဖွံ့ဖြိုးမှု လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် မှန်ကန်မှုရှိသည့် မိတ်ဖက်များအား ရှာဖွေခြင်း သည် ခက်ခဲနိုင်ပါသည်။ ဥပမာပြုရလျှင် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် Saferworld အဖွဲ့က ၂၀၀၈-၂၀၀၉ တွင် အကဲဖြတ်သုံးသပ်ခဲ့သည့် ပိုမို၍ ပဋိပက္ခသတိရှိသော ရပ်ရွာအခြေပြု လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ (ပြည်တွင်းစစ် အဆုံးပိုင်းသို့ ဦးတည်) က ပဋိပက္ခ ပိုင်းခြားလေ့လာမှုအားဖြင့် ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်မှာ ရပ်ရွာအဆင့်အတွင်း တည်ရှိပြီးသား အစုအဖွဲ့များ (ဥပမာ တောင်သူလယ်သမား အသင်းများ) သည် အပယ်ခံအဖြစ်ဆုံး စာရင်း ဝင်ဖြစ်ကာ တနည်းဆိုရလျှင် နိုင်ငံရေးအရ ဘေးချိတ်ခံထားရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် INGO အဖွဲ့များသည် ၎င်းတို့၏ ပမာဏလုပ်ငန်းများအား အားလုံးပါဝင်နိုင်သော ဘက်မလိုက်သည့် နည်းဖြင့် ရှေ့ဆက်လုပ်ဆောင်ရန် ပါဝင်ပတ်သက်သူအဖွဲ့သစ်များအား ထူထောင်ရန် ရွေးချယ်ခဲ့ကြပြီး၊ ယင်းတို့ ရေရှည်တည်တံ့နိုင်ရေး ကြိုးစားခဲ့ကြပါသည်။ ထို့အတူ တောင်ဆူဒန်နိုင်ငံရှိ Torit မြို့တွင် Saferworld အဖွဲ့က လူမှုဝန်းကျင် လုံခြုံမှုလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုအား အရင်ဆုံး စီစဉ်ဆောင်ရွက်သောအခါ မိတ်ဖက်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည့် နယ်မြေခံ အစုအဖွဲ့ လုံးဝမရှိခဲ့ သောကြောင့် ကျွန်တော်တို့၏ [လူမှုဝန်းကျင် လုံခြုံမှုစနစ်]အား ခိုင်မာစေရန်နှင့် တိုးတက်မှုရှိသည့် ရဲလုပ်ငန်းစဉ်ကို အားပေးတိုက်တွန်းသည့် ကြိုးပမ်းမှု များကို စိတ်ဝင်စားမှုနည်းသောအဖွဲ့များနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ပါဝင်ပတ်သက်သူများအဖွဲ့ဖြင့်သာ ရှေ့ဆက် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရပါသည်။

လက်တွေ့အားဖြင့် Saferworld အဖွဲ့သည် ဒေသခံမိတ်ဖက်များနှင့် အတူ တကွသော်လည်းကောင်း ၎င်းတို့မှ တစ်ဆင့်သော်လည်းကောင်း အမြဲဆိုသလို လုပ်ငန်းဆောင်ရွက် လေ့ရှိသော်လည်း မကြာခင်က သတိပြုမိသည့်အချက်မှာ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းစဉ်များ အား စုစည်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုဆိုင်ရာလုပ်ငန်းအဖွဲ့ (CSWG) များဟု Saferworld မှအမည်တပ်သော အသစ်သော အစုအဖွဲ့များအား ဒေသအဆင့်တွင် စတင် တည်ထောင်ရန်လိုအပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ CSWG အဖွဲ့များအား လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်း၏ နယ်ပယ်စုံ မှ ပုဂ္ဂိုလ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားကာ ကိုယ်စားပြုနိုင်မှုများနိုင်သရွေ့များစေရန် လက်ရှိ ရှိပြီးသား အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစုအဖွဲ့များမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ ယင်းအုပ်စုများအားဖြင့် ရပ်ရွာများက ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လုံခြုံမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များအား အားလုံးအတူတကွ ဖော်ထုတ်ကာ အလေးပေးဆောင်ရွက်မှု ပြုနိုင်ပါသည် (အခန်း ၄၊ အပိုဒ်ခွဲ ၄.၃)။

အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် မိတ်ဖက်များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်အား Saferworld အဖွဲ့က အစဉ်တစ်စိုက် တည်ဆောက်ပေးလျက်ရှိရာ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] စက်ဝန်း၏ အဆင့်(၅)ဆင့်ဖြစ်သည့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်း၊ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် လေ့လာသင်ယူခြင်းတို့အားဖြင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရာတွင် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နောက်ကွယ်ရှိ စံတန်ဖိုးများနှင့် နည်းလမ်းနည်းနာများအား မိတ်ဖက်များက ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် အတွက်ဖြစ်ပါသည်။

မိတ်ဖက်ရွေးချယ်မှုပြီးစီးသွားသောအခါ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]၏ အခြေခံ၊ နည်းလမ်း နှင့်မျှော်လင့်တောင့်တသည့်ရလဒ်များအပေါ်တွင် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်ညီတူညီမျှနားလည်သိရှိနိုင်မှု ရရှိရန် မိမိ၏ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အတွင်း မိတ်ဖက်များနှင့်အတူတကွ စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် အသိပညာပေးလုပ်ငန်းအတွက် အချိန်ပမာဏတစ်ခုအား ထည့်သွင်းထားရန် အရေးကြီးပါသည်။

၄-၃ လူမှုဝန်းကျင် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအဖွဲ့ များ တည်ထောင်ခြင်း

ဒေသအဆင့်တွင် အေးချမ်းတည်ငြိမ်မှု လုပ်ငန်းများမရှိသေးခြင်း သို့မဟုတ် မထိရောက်ခြင်းတို့ ဖြစ်နေသည့် အခြေအနေအရပ်ရပ်တွင် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အစီအစဉ်အား ထူထောင်ရန် သင့်တော်သည့် ပတ်ဝန်းကျင် တစ်ခုအား ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ပြီးသည့်အခါ ရပ်ရွာများ ကိုယ်၌က ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင် လုံခြုံမှုအရေးကိစ္စများအား ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ကာ ဦးစားပေး အဆင့်သတ်မှတ်ပြီး တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မှုများအတွက် စီစဉ်ကာ အကောင်အထည်ဖော်မှုမှ တစ်ဆင့် မိမိတို့လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအားစတင်ရန်²³ လိုအပ်ပါသည်။ အခြားသော အခြေအနေအရပ်ရပ်တွင် လက်ရှိ ရှိပြီးသား ဒေသတွင်းဦးဆောင်လှုပ်ရှားမှုများအပေါ် သင့်တော်သည့် နေရာများတွင် ပြန်လည်သက်ဝင်လှုပ်ရှားလာစေရန်၊ ဖြည့်ဆည်းမှုပေးခြင်း၊ ထောက်ပံ့ပေးခြင်းတို့အား Saferworld အဖွဲ့က ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ပါသည်။ မည်သို့ပင် ပြုလုပ်သည်ဖြစ်ပါစေ ယင်းအဖွဲ့များသည် ရပ်ရွာ တစ်ရပ်လုံးအား ကိုယ်စားပြုမည့် မတူကွဲပြားသည့် ပါဝင်သူများဖြင့် ဖွဲ့စည်းမှုပြုရန် အရေးကြီးပြီး၊ ဒေသခံမိတ်ဖက်များအပါအဝင် ရပ်ရွာနေပြည်သူများတို့နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးကာ ဖွဲ့စည်းထားရမည်ဖြစ်သည့်အပြင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် ပဋိပက္ခပိုင်းခြားလေ့လာမှုအရ ဖြစ်သင့်ပါသည်။ ရပ်ရွာများအား ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် မဲပေးရန်တိုက်တွန်းခြင်းက အဖွဲ့အတွက် တရားနည်းလမ်းကျမှုဖြစ်စေပြီး အစဦး ပိုင်းမှ စတင်၍ ရပ်ရွာ၏ သဘောတူညီမှုရရှိစေသော်လည်း ထိုကဲ့သို့ပြုလုပ်ခြင်းသည် အခြေအနေအခင်းအကျင်းတိုင်းအတွက် လိုအပ်ကောင်းမှလိုအပ်မည် သို့မဟုတ် အကျိုးဖြစ်ထွန်းချင်မှ ဖြစ်ထွန်းမည် ဖြစ်ပါသည်။

CSWG တစ်ဖွဲ့အား တည်ထောင်ခြင်းနှင့် စုဝေးစေခြင်းသည် အရေးပါရာဝယ် ယင်းအဖွဲ့က နောက်ပိုင်းလုပ်ငန်းများ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်မည့်အတွက်ကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ အပတ်အသက်အဆက်သွယ်မရှိနိုင်သည့်ရပ်ရွာအတွင်းမှအုပ်စုများအကြားတွင်သော်လည်းကောင်း ရပ်ရွာနှင့်လုံခြုံမှုဆိုင်ရာပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများအကြားတွင်သော်လည်းကောင်း ဆွေးနွေးစကားပြောဆိုမှုများဖြစ်စေရန် ကြားနေဘက်မလိုက်သည့် အနေအထားတစ်ခုအား ပေးထားခြင်းအားဖြင့် ပဋိပက္ခရေးရာများအား ဖော်ထုတ်ကာ အပြောင်းအလဲဖြစ်စေရန် လုပ်ငန်းအဖွဲ့များမှ တက်ကြွစွာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ CSWG အဖွဲ့များအားဖြင့် မတူကွဲပြားသည့်အဆက်သွယ်များ များလေလေ၊မတူညီသောလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများအကြားအလုပ်ဖြစ်သည့်ယုံကြည်ထိုက်သော ဆက်ဆံရေးများ တည်ဆောက်ခွင့်များလေလေ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းက အလိုအလျောက် တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုအတွက် အကူအညီဖြစ်စေပြီး၊ အထူးသဖြင့် ဆက်ဆံရေးများတွင် ရပ်ရွာ၏ အခြားသောအစိတ်ပိုင်းများမှ သူများအား စတင်ပါဝင်လာစေသည့် အခါများတွင်ဖြစ်ပါသည်။²⁴ သို့ဖြစ်သော်လည်း လက်ရှိ ရှိထားသည့် တင်းမာမှုများကို ပို၍ဆိုးသွားစေခြင်း (သို့) အသစ်သော တင်းမာမှုများဖြစ်လာစေခြင်းတို့အား ရှောင်ကြဉ်နိုင်ရန် သတိဖြင့် လုပ်ဆောင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသတွင်းရှိအခြေအနေအရပ်ရပ်နှင့် မတူညီကြသည့် လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်ကြသူများ၏ အခန်းကဏ္ဍအား နောက်ကျပြီး အမျိုးအမျိုးနားလည်ထားခြင်းသည် ရပ်ရွာအတွင်း မည်သည့်အဖွဲ့အတွက်မဆို လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုပုံစံနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံများအား ဆုံးဖြတ်ရန်အတွက် အရေးပါပါသည်။ အတူတကွ လုပ်ကိုင်ရန် အခက်အခဲဖြစ်နေပါက အစပိုင်းတွင် စဉ်ပြိုင်အုပ်စု နှစ်စုထက်ပို၍ရှိခြင်းသည် ပညာ သတိရှိရာရောက်ပြီး ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုများမစတင်မီ အုပ်စုအတွင်း ဆက်ဆံရေးထူထောင်ခြင်းလုပ်ငန်းများအတွက် အချိန်ယူရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အထက်တွင်မှတ်သားရသကဲ့သို့ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် မူလကတည်းက စိန်ခေါ်မှုများရှိနေနိုင်သော်လည်း ၎င်းတို့အား CSWG အဖွဲ့များအတွင်းပါဝင်စေခြင်းသည် အဓိပ္ပာယ်ရှိသော ရေရှည်ဖြစ်သည့် ဖြေရှင်းမှုများအတွက် ယုံကြည်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များအား တည်ဆောက်ရန်အကူအညီ ဖြစ်စေပါသည်။ ရပ်ရွာ၏ အပယ်ခံအစိတ်အပိုင်းအား CSWG အဖွဲ့များအတွင်းပါဝင်စေခြင်းမှာ အထူးသဖြင့် ခက်ခဲနိုင်ရာ၊

²³ At times alternately called Community Action Committees; Community Action Groups; Community Security Working Groups; Community Representation Groups; Community Safety Groups; Reconstruction Groups; Reference Groups, etc. The name each community chooses always takes into consideration local sensitivities and needs.
²⁴ Putnam R (1993) Bowling Alone (New York: Simon & Schuster).

ဥပမာအနေဖြင့် အခြေအနေနောက်ခံအတော်များများတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းကိစ္စတွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်မှုအား အပြင်းအထန်အတိုက်အခံဖြစ်လျက်ရှိပြီး၊ အထူးသဖြင့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများ အတွက်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့သို့သောအနေအထားများတွင် ပါဝင်မှုပြုနိုင်ရန် ကျား-မ အပေါ် အခြေခံ၍ဖြစ်သည့် အတားအဆီးများအား လေ့လာသုံးသပ်ရန် လိုအပ်ပြီး ယင်းတို့အား ကျော်လွှားနိုင်ရန် နည်းလမ်းများရှာဖွေရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဥပမာ ခွဲခြားဆက်ဆံတတ်သည့် သဘောထားများကို တန်ပြန်စိန်ခေါ်ရန် ရပ်ရွာရှိသူများအား ကျား-မပိုင်းဆိုင်ရာ သတိပြုဆင်ခြင်ခြင်း သင်တန်းများပေးခြင်း၊ အစည်းအဝေးများအား အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများအားလုံး တက်ရောက်နိုင်သည့် အချိန်များတွင် ကျင်းပခြင်း (သို့) အမျိုးသမီးများ ပါဝင်မှုအချိန်ရရှိစေရန် ကလေးသူငယ်များအား ထိန်းပေးခြင်းအစီအစဉ်များပြုလုပ်ပေးခြင်းတို့ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

CSWG အဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းရာတွင် အရေးကြီးသည်မှာ -

- မည်သူပါဝင်မည်ဆိုသည့် မေးခွန်းအား သေချာစွာစဉ်းစားမှုပြုပြီး အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခနှင့် ကျား-မ သတိရှိရန် အတွက် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နောက်ကွယ်ရှိ လမ်းညွှန်ပြသပေးသည့် နည်းလမ်း နည်းနာများနှင့် စံတန်းဖိုးများအားလိုက်နာခြင်း
- အရေးပါသည့် အခြားသော လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများ၏ ပါဝင်မှုအား အတားအဆီးများဖြစ်ပေါ် စေ မည့် မသင့်တော်မလျောက်ပတ်သည့် လုံခြုံမှုကဏ္ဍဖွဲ့စည်းပုံများအား ထည့်သွင်းခြင်းအား အမှတ်တ မှဲ့ တိုက်တွန်းအားပေးခြင်းများ မပြုလုပ်ခြင်း
- အားလုံးပါဝင်မှုနှင့် ရပ်ရွာတစ်ခု၏ မတူညီသောအစိတ်အပိုင်းများအကြား၊ ထိုပြင် ရပ်ရွာနှင့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများအကြား ချိတ်ဆက်မှုများထူထောင်ခြင်းအပေါ်တွင် ဆက်လက် အလေးပေးထားခြင်း
- ရပ်ရွာများ (နှင့် ရပ်ရွာတို့အတွင်းရှိ အုပ်စုခွဲများ) သည် ဦးစားပေးမှုများ၊ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများနှင့် အလား အလာရှိမှုများအား ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ပြဌာန်းသတ်မှတ်နိုင်သည်ဟု ယုံကြည်စိတ်ချနိုင်သည့် အနေအထားအား ဖော်ဆောင်ထားခြင်း
- လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများသည် ဖျက်လိုဖျက်ဆီးပြုလုပ်သူများအဖြစ် မပြုမူပဲ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]က ပေးစွမ်းနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများအပေါ်တွင် တန်ဖိုးထားခြင်း

မိမိ၏ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များတွင် အောက်ပါစာရင်းမှ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများအချို့အား ပါဝင်စေလိုမည်ဖြစ်သည်။ CSWG အဖွဲ့များအတွက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူ တစ်ဦးတစ်ဦးဖြစ်ခြင်းစီ၏ အရေးပါလိုက်ဖက်မှုနှင့် သင့်တော်လျောက်ပတ်ခြင်းရှိ မှုတို့သည် အခြေအနေ နောက်ခံအပေါ်မူတည်၍ ပြောင်းလဲမည်ဖြစ်ပါသည်။ -

- **ရပ်ရွာအတွင်းရှိ လူမှုရေးအဖွဲ့များအားလုံး** - ၎င်းတို့၏ ဘေးကင်းရှင်းရေးနှင့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စိုးရိမ်ပူ ပန်မှုများအား ဖြေရှင်းရန် ရပ်ရွာလုံခြုံမှုစနစ်အား အသုံးပြုသည့် အပယ်ခံအုပ်စုများပါဝင်စေခြင်း²⁵
- **ရဲအဖွဲ့အစည်း** (သို့မဟုတ် စစ်တပ်၊ ကျေးရွာကာကွယ်ရေးအဖွဲ့များ၊ နယ်ခြားစောင့်တပ်များ၊ ရပ်ရွာစောင့် ရှောက်ရေးအဖွဲ့များ အစရှိသဖြင့်ဖြစ်သော အခြားသော လုံခြုံမှုဆိုင်ရာပံ့ပိုး ဆောင်ရွက်ပေးသူများ)၊ ရပ်ရွာ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများအား နားလည်သိရှိရန်နှင့် ယင်းတို့အား ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရန် စုပေါင်းနည်းလမ်းများအား စီစဉ်ရာတွင် ရပ်ရွာလုံခြုံမှုစနစ်အား အသုံးပြုနိုင်သူ
- **ဒေသန္တရအစိုးရများ** - နယ်မြေတွင်း လုံခြုံမှုတိုးတက်စေရန် ကျယ်ပြန့်သည့် နည်းစနစ်ဗျူဟာများ ၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ရပ်ရွာလုံခြုံမှုစနစ်အား အထောက်အကူပေးနိုင်သူ၊ ဥပမာအနေဖြင့် ရပ်ရွာလုံခြုံ

25 Where armed groups or gangs are present, they are likely to have a significant role in security and conflict dynamics. Thus it may be necessary to engage with them to have a realistic chance of improving security. It may not be realistic to seek to include them in CSWGs but, as long as it is conflict sensitive and safe to do so, trying to develop some mechanism for dialogue and outreach with these actors could be important.

ရေးစနစ်အား နယ်မြေတွင်း မူခင်းကာကွယ်ရေး မဟာဗျူဟာများအတွင်း ပေါင်းစပ်ပေးခြင်း

- **လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ** - လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအား ကူညီအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်သူ၊ ရပ်ရွာများအတွက် လက်လှမ်းမီနိုင်မှုအား ပေးအပ်သူ၊ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အား လူများထံ ပိုမိုနံ့စပ်စွာ ရောက်ရှိအောင် တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သူ
- **ရပ်ရွာခေါင်းဆောင်များ** - လွှမ်းမိုးမှုများစွာပြုနိုင်သူများ၊ ရပ်ရွာနေသူများ၏ သဘောတူညီမှုအား ဖြစ်မြောက်စေရန် ကူညီပေးနိုင်သူများ
- **ဗဟိုအစိုးရများ** - အထူးသဖြင့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရ၏ ဝန်ကြီးဌာနများ၊ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အား ၎င်းတို့၏ ဦးဆောင်လုပ်ကိုင်မှုများမှစ၍ ပိုမို၍ကျယ်ပြန့်သည့် လုံခြုံမှုပံ့ပိုး ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း မဟာဗျူဟာများဖြစ်လာရန် အထောက်အပံ့များအား ပေါင်းစည်းပေးနိုင်သူ
- **အလှူရှင်များ** - လူသားလုံခြုံမှုအား တိုးတက်စေရန်၊ ထို့ပြင် ဒေသန္တရအစိုးရနှင့် လုံခြုံရေးအရာ အေဂျင်စီများ၏ တာဝန်ခံမှုနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မှုတို့ တိုးတက်စေရန်၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ ဖွံ့ဖြိုးစေခြင်းအား ကူညီရန်နှင့် ပဋိပက္ခတားဆီးရေးနှင့် ပဋိပက္ခအလွန် ပြန်လည်ရင်ကြားစေရေးအား ထောက်ပံ့ပေးရန် ငွေကုန်ကြေးကျသော်လည်းထိရောက်အကျိုးရှိသည့် နည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ပကာမလုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများအား ထောက်ပံ့ပေးနိုင်သူ²⁶

ဂျော်ဂျီယာနိုင်ငံတွင် သက်ဆိုင်ရာ လူမှုဝန်းကျင်အား အမှန်တကယ်ကိုယ်စားပြုသော အဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းခြင်း

Saferworld အဖွဲ့၏ စီမံကိန်းသည် Shida Kartli တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ ပဋိပက္ခသက်ရောက်မှုအခံရဆုံး ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်း (၂၀) ကို လွှမ်းမိုးခဲ့ပါသည်။ ရပ်ရွာများအား မလုံခြုံမှုအား ခံစားရစေသည့် အရာများအပေါ် နားလည်သိရှိမှု တိုးပွားရန်နှင့် ယင်းမလုံခြုံမှု အကြောင်းတရားများအတွက် နယ်မြေအလိုက်သင့်တော်သည့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နည်းများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရန် စီမံကိန်းက ဦးတည်ထားပါသည်။

နယ်မြေတွင်း အကောင်အထည်ဖော်လုပ်ငန်းများအတွက် မိတ်ဖက်များနှင့်တကွ ရပ်ရွာအတွင်း ယခင်က လုပ်ကိုင်ဖူးသည့် အခြားသောအဖွဲ့အစည်းများ စသည်တို့နှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်းအားဖြင့် ရပ်ရွာလုံခြုံမှု လုပ်ငန်းအဖွဲ့အတွက် ကိုယ်စားလှယ်များကို ရပ်ရွာတစ်ခုချင်းစီက ကိုယ်ပိုင် ရွေးချယ်ကြပြီး နောက်ဆုံး စံကာတင် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့အတွက် မဲပေးရွေးချယ်ခဲ့ကြပါသည်။

ယခုလုပ်ငန်းစဉ်အားဖြင့် CSWG အဖွဲ့၏ တရားဝင်စစ်မှန်မှုအား ခိုင်မာစေခဲ့ပြီး၊ ရပ်ရွာများက ၎င်းတို့၏ မလုံခြုံမှုများအပေါ် ယင်းအဖွဲ့အားအသုံးပြု၍ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန် ပိုမိုစိတ်ချမှုရှိစေပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ အမှန်တကယ်ကိုယ်စားပြုမှုကြောင့်ပင် စီမံကိန်းအား ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ရပ်ရွာများက အဆိုပါအဖွဲ့အတွင်း ၎င်းတို့ကိုယ်စားပြု ပါဝင်ထားမှုအတွက် စိတ်အားထက်သန်မှုများ တိုးပွားသထက် တိုးပွားလာပါတော့သည်။ အဖွဲ့ဝင်များသည်လည်း အားလုံးအားပါဝင်ခွင့်ပြုပေးထားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် အလေးပေး တန်ဖိုးထားကြသည့်အတွက် ၎င်းတို့သည် မိမိတို့ရပ်ရွာများ၏ အရေးကိစ္စများကို ဆွေးနွေးကာ ရပ်ရွာများ၏ သံတမန်များအနေဖြင့် ဦးဆောင်လှုပ်ရှားမှုအား ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့်ကို ရကြပါသည်။

26 Adapted from Saferworld (2006) Creating Safer Communities: lessons from Eastern Europe p.8 www.saferworld.org.uk/downloads/pubdocs/Creating_safer_communities_Deco6_%20English.pdf

Saferworldအဖွဲ့၊ Ossetia တောင်ပိုင်းဒေသ - လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုဆိုင်ရာလုပ်ငန်း အဖွဲ့၏ သဘောတူညီချက်ရထားသည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များ

လုပ်ငန်းအဖွဲ့မှ ဆောင်ရွက်မည့် အောက်ပါအချက်များအပေါ်တွင် ရပ်ရွာကသဘောတူပါသည် -

- ရပ်ရွာနှင့် လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်ရန်မိတ်ဖက်များအကြားရှိ၊ ရပ်ရွာနေသူများအချင်းအချင်းအကြားရှိ၊ ရပ်ရွာနှင့် လုံခြုံရေးဆောင်ရွက်ပေးသူများ အကြားရှိ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စများအတွက် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အဖွဲ့အဖြစ်ဆောင်ရွက်ရန်
- သင်းတန်းပေးခြင်း၊ အကူအညီနှင့် အကြံဉာဏ်ပေးခြင်းတို့အားဖြင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စများအား CSWG အဖွဲ့အား တစ်ဆင့်ခံ၍ ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် ရပ်ရွာ၏ စွမ်းဆောင်ရည်အား အားဖြည့်ပေးရန် ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်နေသည့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်က ပေးအပ်သော အကူအညီအတွက် အဓိက ဆိုချက်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန်
- လုံခြုံရေးဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် ထိတွေ့ဆောင်ရွက်မှုပြုသည့် အစည်းအဝေးများအား ကူညီစီစဉ်ရန် (ဖြစ်နိုင်လျှင် ဦးဆောင်ရန်)
- [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]နှင့် ဆိုင်သော သတင်းအချက်အလက်များကို သုံးသပ်ကာ၊ စနစ်တကျပြုစု၍ အချက်အလက်များရစေရေး အကူအညီပေးရန်
- အကာအကွယ်ကင်းမဲ့သည့် (သို့) ဘေးချိတ်ခံထားရသော အုပ်စုများအပါအဝင်ဖြစ်သည့် ရပ်ရွာအတွင်းရှိ အားလုံးသော လူအုပ်စုတို့၏ စိုးရိမ်မှုများနှင့် ဦးစားပေးမှုတို့ကို ကိုယ်စားပြုပေးရန်
- ပဋိပက္ခပိုင်းခြားလေ့လာခြင်း၊ ဦးစားပေးအစဉ်သတ်မှတ်ခြင်း၊ စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းအဆင့်များကို သုံးသပ်အကဲဖြတ်ခြင်းတို့ အပါအဝင်ဖြစ်သည့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းစဉ်အား ဖြစ်မြောက်အောင်ဆောင်ရွက်ရန်
- အစီအစဉ်အတိုင်းအကောင်အထည်ဖော်မှုအား စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့် အောင်မြင်မှုအပေါ် ပြန်လည်စိစစ်ခြင်း
- ရရှိလာသော သင်ခန်းစာများအား အခြားသော ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများ (သို့) CSWG အဖွဲ့များသို့ ဝေငှပေးခြင်း

၄-၄ အဓိကပါဝင် ပတ်သက်သူများနှင့် ဆက်ဆံရေးများ တည်ဆောက်ခြင်း

အကယ်၍ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နည်းလမ်းက ဆက်ဆံရေးများနှင့် အပြုအမူပိုင်းများအား ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်သည့် ထောက်ခံမှုအားရရှိလိုပြီး၊ အတူတကွရရှိရမည့် ရလဒ်များအတွက် လိုအပ်သည့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအား ဖြစ်ပေါ်စေလိုလျှင် အဓိကပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ဆက်ဆံရေးများထူထောင်ခြင်းသည် မဖြစ်မနေ လုပ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ 'အဓိကပါဝင်ပတ်သက်သူ' ဆိုသည့် စကားရပ်သည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းမှ တန်ခိုးဩဇာကြီးမားသည့်သူများကိုသာ ရည်ညွှန်းခြင်းမဟုတ်ပဲ ရပ်ရွာ၏ အကာအကွယ်မဲ့နေသော အစိတ် ပိုင်းများမှသူများသည်လည်း တန်းတူအရေးပါကြပါသည်။

ရပ်ရွာအဆင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ပဏာမလုပ်ငန်းများတွင် အဓိက အားနည်းချက်ဖြစ်လေ့ရှိသည်မှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း နှစ်စဉ် စစ်မှန်သည့် ပါဝင်မှုမျိုးအား အားပေးရမည့်အစား 'ရပ်ရွာအား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သူများ' နှင့် အခွင့်အာဏာနှင့် ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုရှိပြီးသားသူများတို့ကိုသာ အဓိက (သို့) ၎င်းတို့ကိုသာ ပါဝင်စေခြင်းမှာ တစ်ခါတစ်ရံ တတ်စွမ်းနိုင်ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းအတော်များများတွင် အလားတူညီသော ဩဇာညောင်းသည့်သူများကို ၎င်းတို့၏ နယ်မြေတွင်းပြုလုပ်သော အားလုံးသော အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများနှင့် ပဏာမလုပ်ငန်းများတွင် တက်ရောက်ရန်နှင့် ပါဝင်ရန် ဖိတ်ခေါ်မှုပြုကြပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သောသူများမှာ ပိုမို ပညာတတ်လေ့ရှိပြီး၊ နိုင်ငံခြားဘာသာစကားများလည်းပြောနိုင်ကြကာ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးအကောင်အထည်ဖော်သူများ နှစ်မြိုက်ကြသည့် အပြောအဆိုအသုံးအနှုန်းများ ပိုင်ဆိုင်ကြပြီး သို့တည်းမဟုတ် အလားတူ ပဏာမလုပ်ငန်းများနှင့် ယခင်အတွေ့အကြုံရှိကောင်းရှိနေနိုင်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော

လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများမှာ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုအတွက် တန်ဖိုး မဖြတ်နိုင်သော ပိုင်ဆိုင်မှုဖြစ်နိုင်ပြီး၊ ပြင်ပမှလာရောက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပေးသူများအား ရပ်ရွာအကြောင်း ပိုမိုသိရှိစေရန် ကူညီပေးနိုင်ကာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူ အချင်းချင်းအကြား ဆက်ဆံရေးထူထောင်နိုင်ပါသည်။ အမှန်တကယ်ဆိုရလျှင် ၎င်းတို့သည် အစပိုင်းမှစ၍ ပါဝင်သင့်ရာ၊ အကြောင်းမှာ ၎င်းတို့အား ဖယ်ထုတ်ထားသည်ဟု ၎င်းတို့ခံစားရပါက ၎င်းတို့သည် အတားအဆီး အခက်အခဲများ ဖန်တီးလာရန်အကြောင်းရှိပါသည်။ သို့ဖြစ်သော်လည်း တစ်ခုသတ်ထားရမည်မှာ လုပ်ငန်းစဉ်အား တစ်ဦးဦး (သို့) အုပ်စုငယ်တစ်ခုခုက စိုမိုးချယ်လှယ်ခြင်းကြောင့် အခြား သော လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများအား ပထုတ်ပြန်နိုင်သည့် အန္တရာယ်ရှိကြောင်းနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး တစ်ယောက်သည် ရပ်ရွာတစ်ခုလုံး၏ ကိုယ်စားပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသည်ဟု ဘယ်သောအခါမျှ မယူဆမိရန်ဖြစ်ပါသည်။

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းဆောင်တာများသည် လုံခြုံမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင်အတွက် အကျိုးကျေးဇူးရှိကြောင်း၊ ရပ်ရွာအတွင်းရှိသူများအားလုံးအတွက် ဘက်မလိုက်သော လူသားလုံခြုံမှုအတွက် ၎င်းတို့၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုက အကျိုးရှိစေကြောင်း အဓိကပါဝင်ပတ်သက်သူများအား ရှင်းလင်းစွာ နားလည်စေခြင်းဖြင့် ကျယ်ပြန့်၍ နက်ရှိုင်းသည့် ပါဝင်မှုအား တိုက်တွန်းအားပေးခြင်းကို စတင်နိုင်ပါသည်။ သီအိုရီအယူအဆတွင် ယင်းမှာ ပါဝင်ပတ်သက်သူအားလုံး၏ ဘုံရည်မှန်းချက်ဖြစ်သင့်သော်လည်း လက်တွေ့တွင် လုပ်ကိုင်ဆောင် ရွက်သူအမျိုးမျိုး၏ သိမြင်နားလည်မှုနှင့် ၎င်းတို့အချင်းချင်းအကြား ဆက်ဆံရေး၊ ထို့ပြင် ၎င်းတို့ အကြားရှိ အခွင့်အာဏာနှင့် အရင်းအမြစ်တို့၏ အမျိုးအစားတို့ကို ပြောင်းလဲရန်ဆောင်ရွက်ခြင်း ပါဝင်မည်ဖြစ်ရာ၊ ထို့အတွက်ကြောင့် ယင်းမှာ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် အတိုက်အခံတို့ ကြုံတွေ့ရနိုင်သည့် သတိထားရမည့်လုပ်ငန်းစဉ် တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

အဓိကပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် အစကနဦးပိုင်းအဆင့်တွင် ဆက်ဆံရေးများ တည်ဆောက်ခြင်းအားဖြင့် အတိုက်အခံဖြစ်မှုအား ကျော်လွှားနိုင်ရန် အကူအညီဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ယင်းအချက်အပေါ်တွင် ပြောဆိုသင့်သည်မှာ -

- အားလုံးတွင် တာဝန်ကိုယ်စီရှိပြီး၊ အောင်မြင်မှု၏ အသီးအပွင့်များအား အားလုံးမျှဝေကာရရှိခြင်း ဆိုသည့် လူမှုရေးအကွဲအပြားဖြစ်ခြင်းများအား ကျော်လွှားနိုင်သည့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအပေါ် တွင် အခြေတည် ထားပြီး နှစ်ဦးနှစ်ဘက်အတွက်ဖြစ်သော လုံခြုံမှုအား ပေးအပ်နိုင်ရန် [လူမှုဝန်းကျင် လုံခြုံမှုစနစ်] က ကြိုးပမ်းမှုပြုပါသည်။
- ယင်းသည် ပဋိပက္ခအား တားဆီးကာကွယ်သည့် နည်းလမ်းဖြစ်ပြီး၊ တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှု၊ လုံခြုံမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုတို့ နေရာအနှံ့တိုးပွားစေသည့် စနစ်ယန္တရားတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။
- ထို့အတွက်ကြောင့် ယင်းသည် အမျိုးသားအဆင့်ခွဲနှင့် အမျိုးသားအဆင့်တို့ရှိ ပါဝင်ပတ်သက် သူ များကလည်း အောက်ခြေအဆင့်မှ လူများနည်းတူ အကျိုးခံစားခွင့် ရရှိစေသည့် အစွမ်းထက်သည့် နည်းလမ်းပင်ဖြစ်ပါသည်။

လုံခြုံမှုရရှိလိုသည့်ဘက်နှင့် လုံခြုံရေးအား ဆောင်ရွက်ပေးသည့်ဘက် နှစ်ဖက်အား ဟန်ချက်ညီစေခြင်း

မြောက်အိုင်ယာလန်ရှိ ရပ်ရွာများနှင့် လုံခြုံရေးဆောင်ရွက်ပေးသူများအကြား တိုးတက်သည့် ဆက်ဆံရေးများ

မြောက်အိုင်ယာလန်ရဲအဖွဲ့ (PSNI) သည် ယင်း၏ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအတွက် လူ့အခွင့် အရေးအား အခြေခံသည့်နည်းလမ်းအား အသုံးပြုပါသည်။ နေရာအနှံ့တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် အပေါ် ထောက်ပံ့ပေးရန်ဖြစ်သည့် ရဲလုပ်ငန်းအား တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုထားခဲ့သည့်အရာမှာ လူတို့တွင် အကြောက်တရားမှ ကင်းလွတ်ခွင့်

ရှိသော်လည်း တစ်ချိန်တည်းတွင် လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများက ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ဝန်ဆောင်မှုအား ပေးအပ်နိုင်ရန် ၎င်းတို့နှင့် အတူလုပ်ကိုင်ခြင်းအားဖြင့် လူတို့သည် မိမိတို့ကိုယ်ပိုင်လုံခြုံမှုအတွက် ထောက်ပံ့မှုပြုပေးရမည့် ပြည်သူ့တာဝန်တစ်ခုရှိကြောင်း ဖြစ်ပါသည်။

လက်တွဲဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နယ်ပယ်များအား သတ်မှတ်ရန် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် PSNI အဖွဲ့ တို့ တွေ့ဆုံခဲ့ကြပါသည်။ ယင်းအစည်းအဝေးများက ဆက်ဆံရေးများကို တိုးတက်စေခဲ့ပြီး၊ ၎င်းတို့ အချင်းချင်း အကြား အပြန်အလှန်ယုံကြည်မှုအား တည်ဆောက်ပေးခဲ့ရာ လူတို့၏ လိုအပ်ချက်များအား ပိုမိုတိုက်ရိုက် အလေးပေးသည့် ဝန်ဆောင်မှုမျိုးပေးနိုင်သည့် စွမ်းဆောင်ရည်တို့ တိုးပွားလာပါသည်။

အက်ဖြတ်သုံးသပ်မှုများက ဖော်ပြထားသည်မှာ "အောင်မြင်သည့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းစဉ် တစ်ခုအား ထောက်ပံ့ပေးခြင်း ဆိုသည်မှာ ရှင်းလင်းမှုရှိရမည်၊ ကျစ်လစ်ပြည့်စုံမှုရှိရမည်၊ မရပ်မနား လုပ်ဆောင်မှုရှိရမည်၊ ပြည်သူနှင့် လုံခြုံရေးဆောင်ရွက်ပေးသူတို့အကြား မရေမရာဖြစ်ခြင်းမျိုးမရှိသည့် ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများရှိရမည်" ဟူ၍ဖြစ်ပါသည်။ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်နှင့် တိုးတက်မှု ရအောင် ဆောင်ရွက်ရန် ဆုံချက်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အဓိကပါဝင်ပတ်သက်သူများအား ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် PSNI တို့က ဖော်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။ ပါဝင်ပတ်သက်သူများက ၎င်းတို့နှင့် တန်းတူသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထံမှ ထောက်ခံမှုရရှိခဲ့ပြီး တရားနည်းလမ်းကျမှုအား ဆောင်ကျဉ်းပေးခဲ့ကာ လုပ်ငန်းစဉ်ရှေ့ဆက်သွားစေရန် လုပ်ပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။

လူမှုအရင်းအမြစ်

လူမှုအရင်းအမြစ် ဟူသည်မှာ ခက်ခဲသည့်အချိန်ကာလများတွင်ပင် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းအား ဥမကွဲသိုက်မ ပျက်စေရန်ပြုလုပ်ပေးသည် မမြင်နိုင်သည့် စေးကပ်မှုမျိုးဖြစ်ပါသည်။ လူမှုအရင်းအမြစ်အား ခိုင်မာစေရာတွင် ပါဝင်နိုင်သည်များမှာ -

- လူအုပ်စုများအား ဆက်သွယ်ပေးသည့် လူမှုရေးကွန်ယက်အဖွဲ့များအား ထောက်ပံ့ခြင်း
- အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်စိတ်၊ တူညီသည့်အနာဂတ်မျှော်မှန်းချက်နှင့်မတူညီသည့်လူမှုရေးအုပ်စုများအတွင်းရှိကြသည့် တူညီသည့်အရာအပေါ်တွင် အလေးပေးအာရုံစိုက်ခြင်း တို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း
- အားလုံးပါဝင်လှုပ်ရှားနိုင်မှုနှင့် နောက်ခံအမျိုးမျိုးရှိသူများတို့၏ တက်ကြွစွာဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ကို အားပေး တိုက်တွင်းခြင်း
- ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ခြင်း - တရားသဖြင့်ပြုမူကြရန် လူတို့အချင်းချင်းအပေါ် ယုံကြည်ကြခြင်းနှင့် နယ်မြေတွင်းရှိ ဌာနဆိုင်ရာများအပေါ် ယုံကြည်ကိုးစားခြင်း
- လေးစားမှုအား ပျိုးထောင်ပေးခြင်း - အခြားသူများအပေါ် နားလည်ပေးမှုနှင့် မတူကွဲပြားမှု၏ တန်ဖိုးအား အသိအမှတ်ပြုမှု တို့ကိုဖြစ်ပေါ်စေခြင်း
- နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက ယင်း၏နိုင်ငံသားများအရေး လျင်မြန်စွာတုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းကို တိုးပွားစေခြင်း

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအတွင်း ယေဘုယျပြောရလျှင် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ခြင်းကဲ့သို့ပင် အများအားဖြင့် ကင်းကွာ လျက်ရှိကြသည့် (သို့) ရန်လိုမှုရှိကြသည့် လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် လူအုပ်စုများအကြား ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်မှုများ ထူထောင်ပေးခြင်းသည် တန်ဖိုးရှိသည့်အရာဖြစ်ပါသည်။

အဆိုပါ လူမှုအရင်းအမြစ်၏ အစွမ်းရှိပုံကို Papua New Guinean နိုင်ငံ၏ လူမှုအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် Kup အမျိုးသမီးများ အဖွဲ့၏ အလုပ်အားဖြင့် ဥပမာပေးနိုင်ပါသည်။ အကြမ်းဖက်မှု နှက်ရိုင်းစွာ သက်ရောက်လျက်ရှိသည့် Papua New Guinea နိုင်ငံ၏ တောင်ပေါ် ဒေသတွင် အစပြုကာ Kup အမျိုးသမီးများအဖွဲ့သည် ပဋိပက္ခစစ်ဖြစ်နေကြသည့် လူမျိုးစုများအတွင်းရှိ အမျိုးသမီးများ အချင်းအချင်း အကြား ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ဆက်ဆံရေးပေါင်းကူးတံတားများထိုးပေးနိုင်ခဲ့သည် အမျိုးသမီးများ ဦးဆောင်သည့် ပဏာမလုပ်ငန်းတစ်ခုဖြင့် စတင်လှုပ် ရှားခဲ့ရာ၊ စစ်မြေပြင်ရှိ ၎င်းတို့၏ ရပ်ရွာအသိုင်း အဝိုင်းများအကြား အကြမ်းဖက်မှုများမြင့်တက်နေခြင်းကို ကြားဝင်ဖြန့်ဖြူးအဆုံးသတ်ရန် ယင်း ဆက်ဆံရေး များကို အသုံးပြုခဲ့ကြပါသည်။

လုပ်ငန်းအစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်း

ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အချက်များ -

- လုပ်ငန်းစီမံချက်သည် အားလုံးအား အပြည့်အဝကိုယ်စားပြု၍ ဒေသတွင်းမူပိုင်ဖြစ်စေရန် ဖြစ်နိုင်သော အရာများအားလုံးကို ဆောင်ရွက်ပါ
- ဗျူဟာကျကျစီစဉ်ပြီး ရေရှည်အတွက် စီစဉ်ပါ။ သို့သော် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နည်းလမ်းများအတွက် ဒေသတွင်း စိတ်အား ထက်သန်မှုအား ထိန်းသိမ်းထားရန် 'အလျင်အမြန်အောင်မြင်မှုရရှိနိုင်မည့်အရာ' တစ်ခုအတွက်လည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါ။
- စိတ်အားထက်သန်မှုတို့ ကွယ်ပျောက်ခြင်းမရှိစေရန် ရပ်ရွာတို့မှ မျှော်လင့်တောင့်တမှုများအား စနစ်တကျ ကိုင်တွယ်ပါ
- လုပ်ငန်းစီမံချက် နောက်ကွယ်တွင် ရှင်းလင်းသေချာသည့် အပြောင်းအလဲ သီအိုရီအယူအဆကို ထားရှိပါ
- လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များအား ဦးစားပေးအဆင့်သတ်မှတ်ခြင်းတွင် သဘောထား ကွဲလွဲမှု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ တစ်စုံတစ်ယောက်/အုပ်စုများ တို့သည် လိုအပ်ချက်အရ အခွင့်အရေးဆုံးရှုံးပါမည် - ထို့ပြင် လုပ်ငန်းတစ်မျိုးမျိုးကြောင့် ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားအား ခြိမ်းခြောက်ခြင်း ခံရသည်ဟု တချို့သူတို့က ခံစားရနိုင်ပါသည်။ ယင်းသို့ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဋိပက္ခသတိရှိမှုအား ထိန်းထားရန်အတွက် အထူးတလယ် စိန်ခေါ်မှု ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ခြိမ်းခြောက်မှုအစစ်အမှန်တစ်ခုအား ဦးစားပေးအဆင့်သတ်မှတ်ခြင်းသည် နိုင်ငံရေးနှင့် ကင်းရှင်းရမည် ဖြစ်ပြီး နှစ်ဦးနှစ်ဖက် သဘောတူနိုင်ရ မည်ဟု စဉ်းစားရပါမည်
- လူအုပ်စုများအတွင်းရှိ ဦးစားပေးထားသည့်အရာများအား ဦးစားပေးထားခြင်းမရှိတော့သည့်အခြေအနေ သို့ ပြန်၍မရောက်စေရန် သေ ချာစေပါ။ အထူးသဖြင့် အပယ်ခံထားရသည့် အုပ်စုများအတွက်ဖြစ်ပါသည်
- လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အလုပ်ဖြစ်စေရန် မည်သူနှင့် မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းရမည်ကို စဉ်းစားပါ
- [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအဖွဲ့အတွင်း တာဝန်များအား ခွဲဝေမှုပြုသောအခါ ကျား-မ အတိရှိမှုနှင့် ပဋိပက္ခသတိရှိမှု တို့အား ထိန်းသိမ်းပါ

၅-၁ ရပ်ရွာများ၏ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ အခက်အခဲပြဿနာများနှင့် လိုအပ်ချက်များကို ဖော်ထုတ်၍ ဦးစားပေးအဆင့် သတ်မှတ်ခြင်း

ရပ်ရွာဦးဆောင်မှုဖြင့်ပြုလုပ်သော ပိုင်းခြားလေ့လာမှုအား ကူညီထောက်ပံ့ခြင်းသည် အစောပိုင်းကပြုလုပ်ခဲ့သည့် ပဋိပက္ခပိုင်းခြားလေ့လာမှုအား ပိုမိုကောင်းမွန်စေပြီး ရပ်ရွာများက ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စိုးရိမ်မှုများကို ဖော်ထုတ်၍ ဦးစားပေးအဆင့်သတ်မှတ်ကာ ၎င်းတို့လုပ်ဆောင်နိုင်သော လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ဖော်ထုတ်ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် အကူအညီဖြစ်စေပါသည်။ အကယ်၍ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများက ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဖြစ်စေရန်နှင့် ရပ်ရွာတို့၏ အမှန်တကယ်လိုအပ်ချက်များအပေါ်တွင် ထင်ဟပ်မှုပေးရန်ဖြစ်ပါက ယင်းကဲ့သို့ ပြုလုပ်ခြင်းမှာ အရေးပါပါသည်။ ရပ်ရွာအတွင်းနေထိုင်သူများက ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင်လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စိုးရိမ်စရာများကို ဖော်ထုတ်၍ ဦးစားပေးအဆင့်သတ်မှတ်ကာ ယင်းတို့အား ရင်ဆိုင်ကိုင်တွယ်နိုင်ရန် ၎င်းတို့လုပ်ဆောင်နိုင်မည့်လုပ်ငန်းများကို သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ရန်အကဲဖြတ်ခြင်းလုပ်ငန်းက အကူအညီဖြစ်စေသင့်သည်။ CSWG အဖွဲ့ဝင်များ၊ ရပ်ရွာတွင်းနေထိုင်သူများအစုံအလင်နှင့် အဓိကပါဝင်ပတ်သက်သူများ၊ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများ အပါအဝင်တို့သည် မလုံခြုံမှု၏ ငုတ်ရှိုးနေသော အရင်းအမြစ်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်းတွင် အတူတကွပါဝင်သင့်ပါသည်။ အဆိုပါလုပ်ငန်းအား စုပေါင်း၍သော်လည်းကောင်း၊ အကယ်၍ စုပေါင်းပါဝင်သည့် အခြေအနေတစ်ခုတွင် လူအုပ်စုများအားလုံးအတွက် ၎င်းတို့ပြောဆိုသံများကို ကြားသိစေရန် ခက်ခဲမည်ဆိုပါက မတူညီကြသည့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ အမြင်ရှုထောင့်များအပေါ် အလေးပေး အာရုံစိုက်ပေးနိုင်မည့် အစုအဖွဲ့ဝင်များအတွင်းတွင်သော်လည်းကောင်း ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။

အကဲဖြတ်ခြင်းလုပ်ငန်း၏ ဖွဲ့စည်းမှု အစိတ်အပိုင်းအတိအကျမှာ ပဋိပက္ခပိုင်းခြားလေ့လာခြင်းလုပ်ငန်းကဲ့သို့ပင် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်နှင့် နောက်ခံအခြေအနေတို့၏ သဘောသဘာဝအပေါ်တွင် တည်မှီနေသင့်သည်။ ဥပမာဆိုရလျှင် ရေနှင့် ဆည်မြောင်းများအား လက်လှမ်းမီသုံးစွဲမှု၊ တရားရုံးစနစ်ပုံစံ၊ နယ်စပ်စည်းမျဉ်းတစ်လျှောက်ရှိ လှုပ်ရှားပြောင်းလဲမှုအခြေအနေများ၊ ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ဆက်စပ်သော မလုံခြုံမှု သို့မဟုတ် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ခြိမ်းခြောက်မှုများ စသည်တို့နှင့် ဆက်စပ်နေသည့် အရေးကိစ္စများအပေါ် အသေးစိတ်လေ့လာရန် နောက်ခံအခြေအနေပေါ်မူတည်၍ အံဝင်ဝင်ကျမှု ပိုမို ရှိကောင်းရှိနိုင်ပါသည်။ ထိုနည်းတူစွာပင် ဆောင်ရွက်သည့် အကဲဖြတ်မှုလုပ်ငန်းပုံစံ၊ အသုံးပြုသည့် မေးခွန်းများနှင့် နည်းလမ်းများသည် နယ်မြေရှိ လူတို့နှင့် အခြားသော ပါဝင်ပတ်သက်သူတို့၏ ပညာအရည်အချင်းအဆင့်အပေါ်တွင် မူတည်လိမ့်မည်ဖြစ်ကာ အားလုံးအတွက် တစ်ပုံစံတည်းဖြစ်စေသည့် နည်းလမ်းသည် ရွေးချယ်လုပ်ဆောင်စရာတစ်ခု မဟုတ်ပါ။ သို့သော် သင်၏ အကဲဖြတ်ခြင်းလုပ်ငန်းတွင် သင်ထည့်သွင်းလိုမည့်အစိတ်အပိုင်းများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုချင်းစီတိုင်းတွင် သုသေသနဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်မှုမေးခွန်းများရှိပြီး ၎င်းတို့ကို အကဲဖြတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်မပြီးဆုံးခင်အတွင်း အနည်းဆုံး တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကိုတော့ သင့်အနေဖြင့်ဖြေဆိုပေးနိုင်သင့်ပါသည်။

■ နောက်ကြောင်း ရာဇဝင် -

အခြေအနေအခင်းအကျင်းတစ်ရပ်အား လွှမ်းခြုံသတ်မှတ်ပေးသည့် သမိုင်းနောက်ခံ၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ လုံခြုံမှု၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမှုပထဝီနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စများက အဘယ်နည်း။

■ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများအား သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ခြင်း -

မည်သို့သောမူခင်းများ၊ အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ခြိမ်းခြောက်မှုများကို လူတို့ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသနည်း။ အဆိုပါပြဿနာများသည် မတူညီသော လူအုပ်စုများအတွက် အဘယ်သို့ ခြားနားသနည်း။ (ဥပမာ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး၊ လူငယ်၊ အပယ်ခံလူနည်းစု အစရှိသဖြင့်) ရပ်ရွာအတွင်းကြုံတွေ့နေရသော လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများ၏ အချိန်အတိုင်းအတာ အပိုင်းအခြားမှာ အဘယ်သို့ရှိသနည်း။

လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများသည် ဘယ်နေရာနှင့် ဘယ်အချိန်က ဖြစ်ပျက်ခဲ့သနည်း။

မည်သို့သော လက်နက်များကို အသုံးပြုခဲ့ပြီး အဘယ်မှရသနည်း။

ပျံ့နှံ့လျက်အရှိဆုံးသော မှုခင်း/အကြမ်းဖက်မှု အမျိုးအစားများမှာ အဘယ်နည်း။

မည်သူပါဝင်ခဲ့သနည်း (အသက်၊ လူမှုအုပ်စု၊ အစရှိသဖြင့်)။

မည်သည့် လူအုပ်စုများသည် အကာအကွယ်အကင်းမဲ့ဆုံးဖြစ်ပြီး၊ မတူညီသော လူအုပ်စုများအား မလုံခြုံမှု ခံစားစေသည့် အရာကား အဘယ်နည်း။

■ **လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများဖြစ်စေသည့် အကြောင်းရင်းများအား ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်း -**

ပြဿနာဖြစ်ပွားစေခဲ့သည့် အနီးစပ်ဆုံးအရာများကား အဘယ်နည်း။

ပိုမိုနက်ရှိုင်းသည့် ဖြစ်ရပ်အကြောင်းတရားများက အဘယ်နည်း။

မတူညီသည့်အဆင့်တစ်ခုခြင်းတွင် မလုံခြုံမှု၏ ဖြစ်ရပ်အကြောင်းတရားများက အဘယ်နည်း (နယ်မြေဒေသ၊ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ)။

■ **(တရားဝင်နှင့် အခြားသောနည်းလမ်းများဖြင့်) လုံခြုံမှုနှင့် တရားရေးဆောင်ရွက်ပေးခြင်းအား ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်း -**

အောက်ခြေနယ်မြေအဆင့်တွင် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာနှင့် တရားရေးဆိုင်ရာ အဓိကလိုအပ်ချက်များက အဘယ်နည်း။ ယင်းတို့သည် မတူညီသော လူအုပ်စုများအတွက် အဘယ်သို့ခြားနားမှုရှိသနည်း။

တရားဝင်လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများက မည်သူများနည်း။ လုံခြုံမှုနှင့် တရားရေးတို့ ဆောင်ရွက်ပေးရန် ၎င်းတို့အတွက် မည်သို့သော စွမ်းပကားများတည်ရှိနေသနည်း။ ကွာဟချက် ဟာကွက်များက အဘယ်နည်း။

မတူညီကြသည့် လူအုပ်စုများအတွက် လုံခြုံမှုနှင့် တရားရေးဆောင်ရွက်ပေးသူများအား မည်မျှ လက်လှမ်း မီမှုရှိသနည်း။

မည်သို့သော နိုင်ငံပိုင်အနေဖြင့်မဟုတ်သည့် အုပ်စုများ/စနစ်များက လုံခြုံမှုနှင့် တရားရေးအား ဆောင်ရွက်ပေးနေပြီး၊ ၎င်းတို့သည် မည်မျှထိ ထိရောက်မှုရှိသနည်း။

တရားရေးဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ပေးသူများက လူတို့အား အသက်အရွယ်၊ ကျား-မ၊ လူမျိုး၊ စီးပွားရေး နောက်ခံ စသည်တို့အပေါ်တွင် အခြေခံ၍ မတူကွဲပြားစွာ ပြုမူနေခြင်းမျိုးရှိပါသလား။

လုံခြုံမှုနှင့် တရားရေးဆောင်ရွက်ပေးခြင်းအပေါ်တွင် တွေ့မြင်ရသည့် အားသာချက်များနှင့် အားနည်းချက်များကား အဘယ်နည်း။ ပြည်သူလူထုနှင့် လုံခြုံမှုနှင့် တရားရေးဆောင်ရွက်ပေးသူများ အကြားတွင် မည်သို့သော အချိတ်အဆက်များ ရှိသနည်း (ရှိလျှင်)။

■ **ပါဝင်ပတ်သက်သူများအား ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်း -**

ပဋိပက္ခနှင့် မလုံခြုံမှုအခြေအနေအတွင်း ပါဝင်နေသည့် (သို့) အကျိုးသက်ရောက်မှုအား ခံစားနေရသည့်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားများ၊ ပန်းတိုင်များ၊ အနေအထားများ၊ စွမ်းပကားများနှင့် ဆက်ဆံရေးတို့မှာ အဘယ်နည်း။

ရပ်ရွာအတွင်းလုံခြုံမှုအား တိုးတက်စေခြင်းတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူတစ်ဦးတစ်ဖွဲ့ချင်းစီအတွက် မည်သည့် အခန်းကဏ္ဍအား သတ်မှတ်ပေးနိုင်ပါသနည်း။

■ **ပဋိပက္ခ၏ သိမ်မွေ့နက်နဲမှုများအပေါ်တွင် ပိုင်းခြားလေ့လာမှု -**

အပြောင်းအလဲအတွက် တွန်းအားများအပါအဝင် အခြေအနေနောက်ခံ၊ ကျိုးကြောင်းဆက်နွယ်မှုအားလေ့လာခြင်းနှင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများအကြား ထိတွေ့တုံ့ပြန်မှုကား အဘယ်နည်း။

တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုတည်ဆောက်ရေးအတွက် အလားအလာရှိသော အခွင့်အလမ်းများမှာ အဘယ်နည်း။

■ ကျား-မ ရေးရာ ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်း -

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]တွင် ကျား-မရေးရာ အခြေအနေများက မည်သည့်အခန်းကဏ္ဍအားဖြင့် ပါဝင် နေသနည်း။

အမျိုးသမီးများ၊ အမျိုးသားများ၊ မိန်းကလေးများနှင့် ယောက်ျားလေးများ စသည်သူတို့က မလုံခြုံမှု/ ပဋိပက္ခအား ကွဲပြားစွာ တွေ့ကြုံခံစားနေရပါသလား။

လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးခြင်းတွင် ၎င်းတို့သည် မတူညီသည့် အခန်းကဏ္ဍများမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက် ကြပါသလား။

အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများအားလုံးသာတူညီမျှစွာလက်လှမ်းမီနိုင်ရေးသေချာအောင်ရဲများနှင့် အခြားသော လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများက ပြုလုပ်ပြီး၊ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ နှင့် တရားရေးဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စများအပေါ်တွင် အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားတို့၏ ကွဲပြားစွာလိုအပ်မှုရှိသည့်အတိုင်း အတာအလျောက် လုံလောက်သည့် ကိုင်တွယ်တွဲပြန်မှု ပေးပါသလား။

အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးငယ်များအပေါ်တွင် အကြမ်းဖက်ခြင်းကို ရပ်ရွာအပါအဝင် လုံခြုံမှုနှင့် တရား ရေးဆောင်ရွက်ပေးသူများက အလေးအနက်သဘောထားပါသလား။

လုံခြုံမှုနှင့် တရားရေးဆောင်ရွက်ပေးမှုအပိုင်းတွင် အမျိုးသမီးများသည် မိမိတို့၏ အခန်းကဏ္ဍအား ပြည့်ပြည့် ဝဝ ဆောင်ရွက်ခွင့် ရကြပါသလား။²⁷

Banke ခရိုင် Binauna VDC
လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ
လုပ်ငန်းအဖွဲ့က စီစဉ်ပေးသည့်
မူးယစ်ဆေးအလွဲသုံးမှုနှင့်
အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုအပေါ်
ယင်း၏အကျိုးသက်ရောက်ပုံ -
လမ်းဘေးဇာတ်လမ်းတင်ဆက်မှုအား
ရပ်ရွာရှိသူများကြည့်ရှုနေကြပုံ။
© ANIL POUDEL/SAFERWORLD

အဆိုပါနယ်ပယ်များအပေါ် စုပေါင်းဆွေးနွေးမှုပြုခြင်းသည် ရပ်ရွာရှိသူများအား လုံခြုံမှု ဆိုင်ရာ စီရိမ်မှုများကို တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦးသော်လည်းကောင်း ၎င်းတို့အားလုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေး သူများနှင့် သော်လည်းကောင်း အဓိပ္ပာယ်ရှိရှိ မျှဝေပေးနိုင်စေပါသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများအား မလုံခြုံမှုအား ဖြစ်ပွားစေသည့် ဇစ်မြစ်များကို နားလည်စေပြီး၊ ပြဿနာများ အလိုအလျောက် မည်သို့ပေါ်ထွက်လာသည်ကို စဉ်းစားနေရုံသာမဟုတ်ပါ။ ထိုကဲ့သို့ ပြုမှုဆောင်ရွက်ခြင်းအား သတိနှင့် စနစ်တကျကိုင်တွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်း မပြုပါက လူအုပ်စု တစ်စုနှင့် တစ်စု အပြစ်တင်မေးခေါ်ခြင်း အခြေအနေသို့ ကျရောက်သွားစေနိုင်သည့် ထိခိုက်လွယ်သော လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

27 UnPbSO www.unpb.org/wp-content/uploads/PBF-Note-on-conflict-analysis-FINAL.pdf

ပြဿနာများကို ဖော်ထုတ်သိရှိထားခြင်းအားဖြင့် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့အစဉ်အမြဲ လိုအပ်လျက်အရှိဆုံးသောအရာများအား ဦးစားပေးသတ်မှတ်ရန်ကြိုးပမ်း သင့်ပါသည်။ ရပ်ရွာအတွင်းရှိ အစိတ်အပိုင်းများနှင့် လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသည့်သူများ အကြား ပေါင်းကူးပေးသည့် ဘုံစိတ်ဝင်စားမှုများအပေါ် ရောင်ပြန် ဟပ်သင့်ပါသည်။ ထပ်၍ဆိုရလျှင် ယခုကိစ္စမှာ ထိလွယ်ရှလွယ်ဖြစ်ပြီး၊ များသောအားဖြင့် မတူညီသောလူအုပ်စုတို့က ဦးစားပေးမှုများနှင့် လိုအပ်ချက်များအပေါ် သဘောမတူညီကြသည်က များပါသည်။ ထိုသို့ဖြစ်လာသော အခါ ဦးစားပေး သတ်မှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်သည် လက်ရှိ ရှိပြီးသား အပျက်သဘောထားများအား အားကောင်း စေနိုင်ပြီး အပယ်ခံလူအုပ်စုများ၏ အကာကွယ်ကင်းမဲ့မှုအခြေအနေအား အမြစ်တွယ်စေခြင်းပင် ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းကိစ္စအား သတိနှင့် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ကာ အထူးသဖြင့် ပါဝင်သူများ၏ တူညီသော စိတ်ဝင်စားမှုများကို အလေးပေးအာရုံစိုက်ထားခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း ဆိုင်ရာ အနာဂတ် လုပ်ငန်းစဉ် အဆင့်အဆင့်အတွက် ကောင်းမွန်သည့် အစကနဦးပိုင်းနမူနာကောင်းများအား ချမှတ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ရှေ့နောက်အစဉ်လိုက်ဖြစ်ခြင်းမှာ အရေးကြီးပါသည်။ ရပ်ရွာအသစ်တစ်ခုအတွင်း သဘောတူညီမှု နှင့် ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်းတွင် သင်ပါဝင်မှုပြုသည့်အခါ ပါဝင်ပတ်သက်မှုများ၏ ယုံကြည်မှုနှင့် ကိုယ်ပိုင်ဖြစ်မှုအား ရရှိစေရန် လျင်မြန်လွယ်ကူစွာ ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး ထိလွယ်ရှလွယ်ဖြစ်မှုနည်းပါးသော လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စိန်ခေါ် ချက်များအား ဦးစားပေးအဖြစ်သတ်မှတ်ခြင်းသည်လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအတွက်အကျိုးရှိစေနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။²⁸ ထိုကဲ့သို့ 'အလျင်အမြန်အောင်မြင်မှုရရှိစေသည့်အရာများ' သည် နောက်ပိုင်းတွင် ပိုမိုခက်ခဲမှုရှိသည့် မလုံခြုံမှုနောက်ကွယ်ရှိ အကြောင်းအရင်းများအား ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရန် လမ်းဖောက်လုပ်ရာတွင် ပံ့ပိုးပေးပါသည်။ အသေအချာစဉ်းစား၍ ဦးစားပေးသတ်မှတ်မှုနှင့် ရှေ့နောက်အစီစဉ်ချမှတ်မှုတို့က လည်း မျှော်လင့်တောင့်တမှုများအား လက်တွေ့ကျစေရန် အကူအညီဖြစ်စေပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့်ဆိုရလျှင် Saferworld အဖွဲ့၏ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များတွင် ဦးစားပေးသတ်မှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းအား ရပ်ရွာနေသူများမှ ဦးဆောင် လုပ်ဆောင်စေခြင်းမှာ ပုံမှန်ဖြစ်ပြီး၊ နောက်ပိုင်း စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်းပြုလုပ်ချိန်မှသာ အာဏာပိုင်များ အားပါဝင်စေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခြင်းမှာ လုပ်ငန်းစဉ်အနေဖြင့် ရပ်ရွာ၏ရှုမြင်ပုံအတိုင်း ဦးစားပေးမှုများအားထားရှိရန်နှင့် အလေးပေးအာရုံစိုက်ထားရန်၊ ဆုံးဖြတ်ချက်များအပေါ်တွင် အာဏာပိုင်များအနေဖြင့် မဆီမဆိုင်ဝင်ရောက် လွှမ်းမိုးခြင်းအလားအလာအားလျော့ချနိုင်ရန် အတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်ကြောင်းသက်သေထုပြုနိုင်ပါသည်။

Fergana တောင်ကြားအတွင်းရှိ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ အဓိက စိုးရိမ်ပူပန်မှုများအား ဖော်ထုတ်ခြင်း

Kyrgyzstan နိုင်ငံ၏ တောင်ပိုင်းဒေသရှိ ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများအား တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့အပေါ် အခြေခံ၍ နယ်မြေခွဲခြားထားပါသည်။ ထိုဒေသ အတွင်း ၂၀၁၀ ခုနှစ်အတွင်း တိုင်းရင်းသားတို့အချင်းချင်း အကြား အကြမ်းဖက်မှုဖြစ်ပွားခဲ့ရာ၊ ထိုအချိန်ကတည်းကစတင်၍ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးနှစ်မျိုးနှင့် အာဏာပိုင်များ စသည်တို့အချင်းချင်းအကြားရှိ ယုံကြည်မှုအဆင့်မှာ အလွန်ကျဆင်းခဲ့ပါသည်။

အခြေနေမှာ တင်းမာခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ယင်းဒေသတွင်းရှိ Saferworld အဖွဲ့၏ လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှု စနစ်လုပ်ငန်းအဖွဲ့က စာသင်ကျောင်းများနှင့် နီးကပ်သောနေရာများရှိ လမ်းများဘေးကင်းရှင်းရေးအား အဓိက စိုးရိမ်ရသည့် လုံခြုံမှု ကိစ္စအဖြစ်သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ လမ်းကူးရင်း လူများ သေဆုံးခဲ့ပါသည်။

²⁸ See the case study on Saferworld's Community Security response in Fergana Valley for an excellent example of this, where common ground was found on issues surrounding road safety. A video in English, Russian, and Tajik can be found here www.saferworld.org.uk/news-and-views/news-article/628

ဒေသတွင်းအာဏာပိုင်များက အရှိန်လျော့တုံးများ စာသင်ကျောင်းများ အရှေ့တွင်ထားရှိခြင်းဖြင့် ဘေးကင်းရှင်းမှုအား တိုးတက်စေရန် ကြိုပမ်းခဲ့သော်လည်း ရပ်ရွာနှင့် ရဲတို့အကြား တိုင်ပင်ခဲ့ခြင်းမရှိသည့်အတွက် ကြောင့် အရှိန်လျော့တုံးများအား တရားမဝင်ဟု ယူဆပြီး ဖယ်ရှားပြစ်ခံကြပါသည်။ အခြေအနေအား မဖြေရှင်းနိုင်သည့်အတွက် လမ်းများဘေးကင်းရှင်းရေးကိစ္စက ဒေသန္တရအာဏာပိုင်များ၊ ရဲများနှင့် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများအကြားရှိ ဆက်ဆံရေးအား ဆက်လက်၍ လေးလံစေလျက်ရှိခဲ့ပါသည်။ တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်သည့်အနေဖြင့် CSWG အဖွဲ့က ရဲများ၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုး အမျိုးမျိုး၊ ကျောင်းသားမိဘများ၊ နယ်မြေခံအာဏာပိုင်များနှင့် အတူပူးပေါင်း၍ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်တစ်ခုအား ရေးဆွဲခဲ့ပါသည်။

ယင်းက အခက်အခဲအား ကျော်လွှားစေနိုင်ခဲ့ပါသည်။ Jalalabad ခရိုင်အတွင်းရှိ လူမျိုးပေါင်းစုံသည့်အသိုင်းအဝိုင်းအတွင်းရှိ ပိုမိုသိသာထင်ရှားသည့် တင်းမာမှုအခြေအနေနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ယင်းမှာ သေးငယ်သော ကိစ္စအဖြစ် ထင်မှတ်ရသော်လည်း လမ်းအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးအား တိုင်းရင်းသားလူ မျိုးနှစ်မျိုးစလုံး အပါအဝင် ရဲများနှင့် အာဏာပိုင်များကပါ အန္တရာယ်ရှိသည့် ကိစ္စအဖြစ် သဘောတူခဲ့ကြပါသည်။ လူမျိုးရေးကွဲပြားမှုအခြေအနေများကိုကျော်လွှား၍လူတိုင်းဦးစားပေးရမည်ဟုထင်သည့်တုံ့ပြန်မှုချက်ပန်းတိုင်အား ယင်းကပေးခဲ့ရာတွင် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အား အသုံးပြု၍ အဆိုပါပထမဦးဆုံးသော ပြဿနာအား အတူတကွ ဦးစားထားဖြေရှင်းခြင်းအားဖြင့်ဖြစ်ပြီး၊ ယင်းကြောင့်ပင် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် ရဲများအချင်းချင်းအကြား ပြန်လည်ရင်ကြားစေရေးနှင့် ဆွေးနွေးရေးလုပ်ငန်းစဉ်အား စတင်နိုင်ခဲ့ရာ ပိုမိုကြာမြင့်စွာက တည်းရှိခဲ့သော မလုံခြုံမှု၏ ဖြစ်မြစ်များအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းအား ရသွားစေပါသည်။

ရဲများနှင့် ကျောင်းစီမံခန့်ခွဲရေးပုဂ္ဂိုလ်များက အထက်ပါ ရပ်ရွာဦးဆောင်လှုပ်ရှားမှုအား အောင်မြင်သည့် ဖြစ်စဉ်အဖြစ်သတ်မှတ်ကာ အလားတူ ပြဿနာများအား ကြုံတွေ့နေကြရသည့် အခြားသော ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် စာသင်ကျောင်းများထံသို့ ကြော်ငြာမောင်းခတ်ခြင်းများ ပြု လုပ်ပေးခဲ့ကြပါသည်။

၅-၂ အခက်အခဲ ပြဿနာများအား ပိုင်းခြားလေ့လာ၍ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် စီစဉ်ခြင်း (လုပ်ငန်းစီမံချက် တစ်ခု ရေးဆွဲခြင်း)

လုပ်ငန်းအစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းသည် ဘေးကင်းရေးနှင့် လုံခြုံမှုအတွက် ၎င်းတို့ ဦးစားပေးသတ်မှတ်ထားသည့် အရေးကိစ္စများအား ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရန်အလို့ငှာ ၎င်းတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်များ၊ လုပ်ငန်းဆောင်တာများ၊ အခန်းကဏ္ဍ များနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားတို့ကို ရပ်ရွာရှိသူများအပါအဝင် နယ်မြေရှိအာဏာပိုင်များနှင့် လုံခြုံမှု/တရားရေး ဆောင်ရွက်ပေးသူများက ကိုယ်တိုင်ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အစည်းအဝေးတစ်ခုထက်မက လိုအပ်ကောင်းလိုအပ်မည်ဖြစ်ကာ ပိုမိုကြီးမားသည့် စုံညီတွေ့ဆုံမှု မပြုလုပ်မီ အထူးသီးသန့်အဖွဲ့ဝင်များအလိုက်ဆွေးနွေးခြင်းအား လိုအပ်ကောင်းလိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။

လုပ်ငန်းအစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းသည် ဦးစားပေးအဆင့် သတ်မှတ်ပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ် အဆင့်၏ နောက်ဆက်တွဲ အဆင့်တစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ ယင်းအတွင်း CSWG အဖွဲ့ဝင်များ၊ လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် လူတို့၏ လုံခြုံမှုအရေးကိစ္စအပေါ် လွှမ်းမိုးမှုရှိသည့်အခြား သော အဓိက လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုပြုသူများအား ပါဝင်စေသင့်ပါသည်။ အတူတကွအားဖြင့်လက်တွေ့ကျပြီး၊ အောင်မြင်မှုရနိုင်သော၊ မျက်မြင်တွေ့ရှိနိုင်သော ရလဒ်များ ရိတ်သိမ်းနိုင်မည့်လုပ်ငန်းများ အတွက် လမ်းပြမြေပုံတစ်ခုအား ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြပေးသတ်မှတ်ပေးသည့် အစီအစဉ် တစ်ခုအား ဖော်ထုတ်ရန်မှာ ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်တာဝန်ဝတ္တရားသာ ဖြစ်ပါသည်။ အောင်မြင်သော အပြောင်းအလဲများက မည်သို့သောပုံစံရှိမည် ဆိုသည့် ကိုယ်ပိုင်စံသတ်မှတ်ချက်အား ရပ်ရွာများ ကိုယ်တိုင်က သတ်မှတ်သင့်ပါသည်။ လုပ်ငန်းစီမံချက်၏ ပိုင်ရှင်မှာ ရပ်ရွာဖြစ်ပြီး စီမံချက်က ရပ်ရွာအပေါ်တွင် တာဝန်ယူ၍ တာဝန်ခံရမည် ဖြစ်ပြီး လက်ရှိရှိပြီးသား စွမ်းပကားများနှင့် အရင်းအမြစ်များအပေါ် တွင် ထပ်ဆင့်တည်ဆောက်မှုဖြစ်စေသင့်ပါသည်။

ခရီးပေါက်တိုးတက်မှုရှိစေရန် ရပ်ရွာနေသူများ၏ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များ၊ ဦးစားပေးမှုများနှင့် ပူးတွဲတာဝန်ရှိမှုများအပေါ်တွင် ရပ်ရွာ၏ နားလည်သိရှိမှုသည် တညီတည်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖြစ်စေရန် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အသီးသီးတို့ကို ပါဝင်ပတ်သက် သူများအတွက် လက်လှမ်းမီနားလည်နိုင်သည့် နည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် ပုံစံထုတ်လုပ်ထားသင့်ပါသည်။ ၎င်းတို့ လိုလားသည့် အပြောင်းအလဲအမျိုးအစားများအား ရှင်းလင်းစွာတွေးမြင်ထားမှုအပေါ် တွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများက သဘောတူကြရပါမည်။ ယင်းမှာ ရှုပ်ထွေးခြင်းဖြစ်ရန် မလိုပဲ အတွေးအမြင်များအား နှုတ်အားဖြင့် သဘောတူညီထားနိုင်ပြီး သို့မဟုတ် တရားဝင် အပြောင်းအလဲ သီအိုရီအယူအဆများအဖြစ် ရေးမှတ်ကာ သဘောတူညီထားနိုင်ပါသည်။²⁹ အရေးကြီးသည်မှာ ရပ်ရွာတစ်ခုလုံးအား အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့် ဘုံမျှော်မှန်းချက်များအတွက် ရည်ရွယ်၍ လုပ်ငန်း စီမံချက်များနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ဦးတည်လုပ်ဆောင်ကြရန်ဖြစ်ပါသည်။

လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ၏ အဓိက အစိတ်အပိုင်းမှာ ပါဝင်ပတ်သက်သူများက အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်မည့် လုပ်ဆောင်ရန်လည်းဖြစ်နိုင်သည့် အချိန်သတ်မှတ်လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းများအား ရှင်းလင်းသည့် ဖော်ပြချက်ဖြစ်ပါသည် (ရှင်းလင်းသည့်တာဝန်ခွဲဝေထားမှုအား ဖြင့် ခရီးပေါက်တိုးတက်မှုစေရန်)။ အပြောင်း အလဲ သီအိုရီအား ထည့်သွင်းထားခြင်း ရှိသည်ဖြစ်စေ မရှိသည်ဖြစ်စေ အဓိကရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်အား ဖြည့်ဆည်းရန် သဘောတူညီထားသည့် လုပ်ဆောင်ရန်အဆင့်များအား ထည့်သွင်းမှုသည် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖြစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ၎င်းတို့၏ ကွန်ယက်များအတွင်းတွင်ရှိထားသည့် စွမ်းပကားများ၊ အရင်းအမြစ်များတို့၏ အတိုင်းအတာများအတွင်း အောင်မြင်အောင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လုပ်ငန်း ဆောင်တာများအတွက် အကန့်အသတ် (လုံးဝ) မရှိနိုင်ပါ။ အသိပေးလှုံ့ ဆော်ခြင်း၊ ဆွေးနွေးခြင်း၊ CBPI အခမ်းအနားများပြုလုပ်ခြင်း၊ လှုပ်ရှားတက်ကြွမှုများ၊ သင်းတန်းများပေးခြင်း၊ သို့မဟုတ် အခြေခံအဆောက်အအုံပိုင်းဆိုင်ရာ စသည့် လုပ်ငန်းများသည် ရွေးချယ်ဆောင်ရွက်စရာများထဲမှ အနည်း အကျဉ်းမျှသာရှိပါသေးသည်။

စွမ်းဆောင်ရည်ဆိုင်ရာကိစ္စသည် အကြီးမားဆုံး စဉ်းစားသုံးသပ်ရမည့်အရာ ဖြစ်နိုင် ပါသည်။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရမည့် ပတ်ဝန်းကျင်သည် မည်သို့အနေအထားပင်ရှိနေပါစေ မျှော်လင့်တောင့်တမှုများအား စနစ်တကျကိုင်တွယ်ရမည်ဖြစ်ကာ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းသည် CSWG အဖွဲ့များ၏ စွမ်းဆောင်နိုင်ရည်နှင့် လက်တွေ့ကျကျ ကိုက်ညီမှု ရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။

အတော်အတန်နေ့ကွေးပြီး တစ်ဆင့်ချင်းတိုးတက်မှုများအား ဆောင်ရွက်ပေးသည့် အပေါ်တွင် အလေးပေးသည့်ပုံစံဖြင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအား စီစဉ်ခြင်းသည်အန္တရာယ် ဖြစ်နိုင်မှု နည်းပါးသော်လည်း [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]အပေါ်တွင် လူတို့ စိတ်အားထက် သန်မှုအား တဖြည်းဖြည်း လျော့ကျသွားစေနိုင်သည့် အစွမ်းသတ္တိမျိုး ယင်းတွင် ရှိနိုင်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ အခြေအနေများ ဖြစ်လာသောအခါ အလျင်အမြန်အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိသည့် စီမံကိန်းများ ('အလျင်အမြန် အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်သည့်အရာများ') သည် နောက်ပိုင်းဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရမည့်စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်းအပိုင်းများတွင်ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရမည့်ပိုမို ခက်ခဲသည့် လုံခြုံမှုပိုင်းဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများအား မသွားခင်တွင် လူတို့၏ စိတ်အားထက်သန်ခြင်းကို ဆက်လက် ထိန်းထားနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။³⁰ သို့ဖြစ်သော်လည်း စွမ်းဆောင်ရည်များ အလွန်အားနည်း နေသောအခြေအနေများတွင်ပင် ဒေသတွင်းရှိ လုံခြုံမှု၊ တရားရေးနှင့် ပဋိပက္ခအရေးတို့အပေါ်တွင် အလွတ်သဘောဖြင့် ဖြေရှင်း ဆောင်ရွက်ပေးသည့်စနစ်များအပါအဝင် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းတို့ စုပေါင်းကာ အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အရာများအပေါ်တွင် အလေးပေးခြင်းသည် တန်းဖိုးရှိသည့် ရလဒ်များအား ထွက်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။

²⁹ A statement of belief that if a particular action is undertaken, then it will result in certain changes because of the transformative effects of the action. See section 3.2 for some example theories of change and information on how to formulate them.
³⁰ Danish Demining Group, Community Safety in Somaliland, 2008–10, an evaluation: Lesson Learned and Improvements for Future Programming.

CSWG တို့၏ အဖွဲ့ဝင်များနှင့် အခြားသော ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ မတူကွဲပြားသော အားသာချက်များ၊ ကွန်ယက်များနှင့် စွမ်းရည်တို့အား အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် ထိရောက်မှု အရှိဆုံး ဖြစ်မည့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ အနေဖြင့် ပိုမိုမြင့်မားသည့် ရည်မှန်းချက်များချမှတ်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။³¹ ဥပမာအားဖြင့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အစီအစဉ်က ယင်း၏ လုပ်ငန်းစဉ်ကို အမြင့်ဆုံးတွင်ထားရှိရန် နည်းလမ်းတစ်ခုအနေဖြင့် မလုံခြုံမှုအား ထောက်မပေးထားသည့် အကြောင်းတရားအမျိုးအမျိုးအား ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းခြင်းအပေါ်တွင် အကူအညီဖြစ်စေရန် NGO များ၊ ရပ်ရွာရှိအုပ်စုများနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများတို့ကို အဆိုပါအစီအစဉ်များက ပါဝင်စေပါသည်(အခန်း ၄၊ အပိုဒ်ခွဲ ၄.၂ အားကြည့်ပါ)။

လုပ်ငန်းအစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းသည် M&E လုပ်ငန်းစဉ်များ စတင်ရန်လည်း အချက်ပြပေးပါသည်။ ရပ်ရွာ၏ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်တစ်ခုအတွင်းတွင် အားလုံးသောပါဝင် ပတ်သက်သူများသည် အောင်မြင်မှုအတွက် စံသတ်မှတ်ချက်များအပေါ်တွင် သဘောတူညီ သင့်ပြီး အချိန်နှင့်အမျှ စောင့်ကြည့်လေ့လာရမည့် အချို့သော သတ်မှတ်မှတ်ဖြစ်သည့် အညွှန်းကိန်းများအား ချမှတ်ထားသင့်ပါသည်။ ပဋိပက္ခပိုင်းခြား လေ့လာခြင်းနှင့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်လေ့လာမှုများမှ ကောက်ခံရရှိသော အချက်အလက်များသည် မလုံခြုံမှုများ မည်ကဲ့သို့ အထင်အရှားဖြစ်လာသည်၊ အကြောင်းတရားများ၊ ၎င်းတို့နောက်ကွယ်ရှိ ပါဝင် ပတ်သက်သူများအကြား ဆက်ဆံရေးအစရှိသည်တို့ကို နားလည်စေပြီး ၎င်းတို့သည် လုပ်ငန်းတိုးတက်အောင်မြင်မှု အညွှန်းကိန်းများအနေဖြင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာနိုင်သော အကြောင်း အရာ များအား စတင်စဉ်းစားသုံးသပ်ရန် အချက်များဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါအချက်အလက်များက တန်ဖိုးရှိသည့် အခြေခံစုစုများအား ပံ့ပိုးပြီး ယင်းအချက်အလက်များအပေါ်မူတည်၍ အပြောင်းအလဲအား သတ်မှတ်ထားသည့်နေ့စွဲအလိုက် တိုင်းတာမှု ပြုရန် ဖြစ်ပါသည်။

Saferworld အဖွဲ့၏ လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်ဖော်ဆောင်ခြင်း လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဖော်ဆောင်ခြင်း လုပ်ငန်းအစီအစဉ်တစ်ခုကို ရပ်ရွာရှိသူများအား သက်ရောက် နေသော လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ (သို့) ပြည်သူများဘေးကင်းရှင်းရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ရပ်ရွာတစ်ခုက ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါစီမံချက်များတွင် အနည်းဆုံးပါဝင်သင့် သည့်များမှာ -

- ပြဿနာအား ရှင်းလင်းသည့် ဖော်ပြချက်
- ပြဿနာအား ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရန် သဘောတူညီထားသည့် ခြေလှမ်းအဆင့်ဆင့်
- လုပ်ငန်းအဖွဲ့၏ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးချင်းစီအား လုပ်ငန်းဆောင်တာများ ခွဲဝေပေးခြင်း
- တိုးတက်ခရီးပေါက်မှု အညွှန်းကိန်းများနှင့် ရည်ရွယ်ချက်များ
- ပုံမှန်ပြန်လည်သုံးသပ်မှုပြုမည့် နေ့စွဲများ

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ၏ အချို့သော လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များသည် ပြဿနာအပေါ် ရိုးရှင်းသည့် ဖြေရှင်းမှုများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး၊ ဥပမာ အများသူငှာ ဝင်ထွက်သွားလာသည့် အဆောက်အုံ တံခါးများတွင် သော့များတပ်ဆင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အခြားဥပမာများအနေဖြင့် လမ်းမီးများတပ်ဆင်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ပုံမှန်အကြံပြုဆွေးနွေးပွဲများမှ တစ်ဆင့် ရဲများမှ မူခင်းဆိုင်ရာအကြောင်းကို ရပ်ရွာနေသူများနှင့် သိုသိပ်စွာဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်ခြင်းတို့ဖြစ်ကာ အချိန်ယူလုပ်ဆောင်ရန် အထူးလိုအပ်ကောင်းလိုအပ်နိုင်ပါ သည်။ အောင်မြင်မှုရရှိရန် အတွက် အဖွဲ့အစည်းဌာနများ၊ ရပ်ရွာများနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းစီတို့သည် သတ်မှတ်သဘောတူထားသည့် ရည်ရွယ်ချက်များ အပေါ်တွင် အားလုံးအတူတကွ လုပ်ဆောင် ကြရန် ဖြစ်ပါသည်။

31 Oxfam (2010) Engaging with communities – the next challenge for peacekeeping (briefing paper 141, Nov.).

ယင်းအားဆောင်ရွက်ရန် Saferworld အဖွဲ့က ဘော်လကန်ဒေသရှိ လုပ်ငန်းအစီစဉ် (၄)ခုစလုံးတွင် အဆင့်(၂)ဆင့်ပါသည့် 'လုပ်ငန်းအစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်း အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ'အား အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ ပထမအဆင့်တွင် အုပ်စုဝင်များ၏ဆွေးနွေးမှုများအရ ဖော်ထုတ်လိုက်သည့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စများ အကျဉ်းချုံးကို နယ်မြေရှိ သက်ဆိုင်ရာဌာနများမှ ပုဂ္ဂိုလ်များအား ရပ်ရွာကိုယ်စားလှယ်များက တင်ပြဆွေးနွေးပါသည်။ ဆွေးနွေးမှုပြီးသောအခါ ပူးတွဲဦးစားပေးမှုများအပေါ် ပါဝင်တက်ရောက်သူများက သဘောတူခဲ့ပါသည်။ ဒုတိယအဆင့်တွင် လုပ်ငန်းအစီစဉ်များအရေးဆွဲခဲ့ကာ လိုအပ်သည်များကို ဆက်လုပ်ရန် လုပ်ငန်းအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။

Saferworldအဖွဲ့(၂၀၀၆)ဘေးကင်းသောလူမှုဝန်းကျင်ဖန်တီးခြင်း-အရှေ့တောင်ဥရောပမှ သင်ခန်းစာများ

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတွင် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာပံ့ပိုးဆောင်ရွက်သူများနှင့် လုပ်ဆောင်သည့် ပူးတွဲလုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအတွက် ဓါတ်ပုံစီမံချက်များအသုံးပြုခြင်း

ရပ်ရွာများကဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ခဲ့သည့် စွမ်းဆောင်ရည်ဟာကွက်များဖြစ်နေသည့်နေရာများတွင် ရဲများက အရင်းအမြစ်များကို ပြန်လည်သုံးစွဲခြင်းအားမြင်တွေ့ခဲ့ရသည့် ရဲများနှင့် ရပ်ရွာ ကိုယ်စားလှယ်များအကြား ရှေ့ဆောင်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအား ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတွင် Saferworld အဖွဲ့က စီစဉ်ဆောင်ရွက် ခဲ့ပါသည်။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]လုပ်ငန်းတွေဆုံပွဲများအတွင်းရဲများမလုံလောက်ဟု ၎င်းတို့ယူဆသည့် နေရာများနှင့်အရေးကိစ္စများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ရှိကံထားသည့်ဓါတ်ပုံများကိုလုံခြုံရေးဆောင်ရွက်ပေးသူများအား CSWG အဖွဲ့များက ပြသခဲ့ပါသည်။ အစည်းအဝေးတက်ရောက်သူများက ဓါတ်ပုံစံနစ်သည် အားတက်ဖွယ် ကောင်းကြောင်းပြောပါသည်။ ရဲများက ယင်းမှာ အချက်အလက်များပေးစွမ်းနိုင်ပြီး တီထွင်ဆန်းသစ်မှုဖြစ် ကြောင်းပြောပါသည်။ ရလဒ်သည် ဓါတ်ပုံထဲတွင် ပြထားသော ပြဿနာများ ကို ဖြေရှင်းရန် CSWG အဖွဲ့နှင့် ရဲများ စီစဉ်တီထွင်ခဲ့သည့် ပူးပေါင်းလုပ်ငန်းအစီအစဉ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ အစီအစဉ်အား လမ်းလွှဲမှုမရှိစေရန်၊ တာဝန်ခံမှုရှိစေရန်နှင့် အံဝင်ဝင်ကျမှုရှိစေရန် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အတွင်းတွင် အညွှန်းကိန်း သတ်မှတ်ချက်များနှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းအ တွက် အချိန်စာရင်းများလည်း ထည့်သွင်းထားပါသည်။

၅-၃ လုပ်ငန်း အစီအစဉ်အား အကောင်အထည် ဖော်ခြင်း

လုပ်ငန်းအစီအစဉ်သည် အကောင်အထည်ဆောင်ရွက်မှုအတွက် လမ်းပြမြေပုံအား ပေးအပ်ပြီး ရပ်ရွာနှင့် ၎င်းတို့၏လုံခြုံမှုအား ဆောင်ရွက်ပေးနေသူများအား အတူတကွ အလုပ်လုပ်ကြရန် ကတိကဝတ်ပြုနိုင်သည့် သဘောတူညီမှုတစ်ခု လည်းဖြစ်ပါသည်။ လမ်းပြမြေပုံတွင် ပိုမိုသိသာထင်ရှားသည့် ရပ်ရွာတွင်းအတွေ့အကြုံဆိုင်ရာ တိုးတက်မှုများအား တိုး၍ရရှိစေနိုင်မည့် ခြေလှမ်းငယ်များ ပါဝင်ပါသည်။

လုပ်ငန်းတစ်ခုချင်းစီအတွက် တာဝန်များနှင့် ပစ္စည်းများအား စီမံချက် ရေးဆွဲစဉ် ကာလအတွင်း ဆုံးဖြတ်မည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်သော်လည်း အစီစဉ်ချမှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းမှ အကောင်အထည်ဖော်လုပ်ကိုင်ခြင်းသို့ ကူးပြောင်းရာတွင် အထူးသဖြင့် အစဦးပိုင်းတွင် ရပ်ရွာများ အတွက် စိန်ခေါ်မှုဖြစ်နေနိုင်ပြီး၊ လုံခြုံမှုအား တိုးတက်စေရန် စုပေါင်းတာဝန်ရှိမှုအတိုင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများသည် မိမိတို့ယူလိုက်ရသည့် တာဝန်ဝေစုမှာ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုမရှိသည့် အခြေအနေအတွင်းကျရောက်နေသည့်အလျောက် ယင်းအား ကျင့်သားရစေရန် အချိန်ယူရမည် ဖြစ်ပါသည်။

လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်နိုင်မှုရှိစေရန် လုပ်ငန်းအစီအစဉ် ရေးဆွဲစဉ်ကာလအတွင်း ကဏ္ဍတစ်ခုဖြင့် ပါဝင်မှုပြုထားသည့် မိတ်ဖက်များ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် အထူးသဖြင့် အရေးပါပါသည်။ မိတ်ဖက်များ၏အစဉ် လှုပ်ရှားပါဝင်ပေးမှု၊ လုပ်ငန်းဆောင်တာများနှင့် ရလဒ်များအပေါ် တွင်ပုံမှန်စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းတို့သည်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုအတွက် အရှိန်အဟုန်အား ဖြစ်စေပြီး အရှိန်ထိန်းထားပေးနိုင်ရန်လည်း အကူအညီဖြစ်စေပါသည်။

ကိုယ်ပိုင်ဖြစ်မှုနှင့် ခေါင်းဆောင်မှုတို့အား အချိန်ကြာလာသည့်နှင့်အမျှ တိုးတက်ရယူ

ရန်အတွက် လိုအပ်သည့် ယုံကြည်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ကို တည်ဆောက်ရန် ရပ်ရွာအတွင်းရှိ အခြားပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ လိုအပ်သည့်အကူအညီကို မိတ်ဖက်များက ပေးစွမ်းနိုင်ပါသည်။ မိတ်ဖက်များသည် CSWG အဖွဲ့များအား တရားဝင်နည်းလမ်း ကျမှုရှိစေနိုင်ပြီး ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းအတိုင်းအတာအား တိုးပွားစေရန် အထောက်အကူပေးနိုင်သည့် ကွန်ယက် များအား ဆွဲဆောင်ခေါ်ယူပေးနိုင်ပါသည်။

ထပ်ပေါင်းဆိုရလျှင် CSWG အဖွဲ့များအား လမ်းညွှန်မှုပေးရာတွင် အကူအညီဖြစ်စေရန် ပိုမိုအတွေ့အကြုံရှိသည့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများပါဝင်သော ဩဇာရှိ အကြံပေးအဖွဲ့များအား Saferworld အဖွဲ့က တစ်ခါတစ်ရံ ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ကျယ်ပြန့်သည့်အပိုင်းများမှ ပါဝင်ပေးမှုအားဖြင့် CSWG အဖွဲ့များနေဖြင့် စိတ်အား ထက်သန်မှုဆက်ရှိနေကာ ပိုမိုထိရောက်သော ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများအား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရန် အကူအညီဖြစ်စေပါသည်။

လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ၊ ရလဒ်များ၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အထောက်အထားများကို လူထုအား ချပြပေးခြင်းအားဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအား ထိန်းသိမ်းခြင်းသည် CSWG အစီအစဉ်များ ၏ ကျောထောက်နောက်ခံတွင် လူထုနှင့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် ယုံကြည်မှုများ တည်ဆောက်ခြင်းအတွက် အထောက်အကူဖြစ် စေပါသည်။

အားလုံးပါဝင်မှုပေးသည့် နည်းလမ်းပုံစံအားဖြင့် လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင် ခြင်းသည် ရပ်ရွာများက ပဋိပက္ခတွန်းအားများအား ပိုမိုကောင်းမွန်သော စောင့်ကြည့်လေ့လာမှု ဖြစ်စေရန် ကူညီပေးပါသည်။ အဆိုပါ တွန်းအားများအပေါ်မူတည်၍ [လူမှုပန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အစီအစဉ်များသည် ဦးတည်ရာအမျိုးမျိုးသို့ ကွဲထွက်သွားနိုင်ပြီး လုံခြုံမှုအဆင့်အမျိုးမျိုးရှိ အပြောင်းအလဲများနှင့် လုံခြုံမှု အခြေအနေအား ပုံသွင်းပေးနိုင်ကြောင်း Saferworld အဖွဲ့မှ အတွေ့အကြုံထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအတွက် နည်းလမ်းဆောင်ရွက်ပုံသည် အောက်ပါတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြောင်းသာ လွဲသာရှိပြီး၊ အလိုက် သင့်ပြုမှုက လိုက်ဖက်ညီအောင် ပြင်ဆင်ခြင်းရှိရန် လိုအပ်ပါသည် -

- ပဋိပက္ခတွန်းအားများ (နှင့်/သို့မဟုတ်) အသစ်ထွက်ပေါ်လျက်ရှိသည့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ခြိမ်းခြောက်မှုများရှိ နေသည့် နောက်ခံအခြေအနေတစ်ခုတွင် အကောင်အထည်ဖော်မှုပုံစံအတွင်း အပြောင်းအလဲများ
- [လူမှုပန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းဆောင်တာများက နယ်မြေအတွင်းနောက်ခံအခြေအနေအား အကျိုးသက်ရောက်ပုံ
- အကျိုးခံစားရရှိသော ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ဖော်ပြပါ လိုအပ်ချက်များနှင့် အရင်းအမြစ်များ အတွင်း အပြောင်းအလဲများ။³²

32 www.saferworld.org.uk/downloads/pubdocs/Conflict-Sensitivity%20Assessment%20Sr%20Lanka.pdf

Abkhazia ရှိရဲများနှင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း

၂၀၁၂ ခုနှစ် Abkhazia တွင် ရပ်ရွာကိုယ်စားလှယ်များ၊ နယ်မြေရှိ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများနှင့် ရဲအဖွဲ့တို့သည် ပြည်သူတို့လုံခြုံမှု တိုးတက်စေရန် ပူးတွဲလုပ်ငန်းအစီအစဉ်တစ်ခုအား အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ကြပါသည်။ အမှုအခင်းများ အလွန်များသည့် အဆင့်အား တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းရန် ရဲတို့၏ စွမ်းဆောင်ရည်အား တိုးမြှင့်စေခြင်း အပေါ်တွင် အလေးပေးခဲ့ပါသည်။ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အား အစပြုခဲ့ကြရာတွင် ဗဟိုကျသည့် အိမ်(၄)လုံး အား ရွာနှင့် (၃) ကီလိုမီတာဝေးသည့် ရဲစခန်းနှင့် ချိတ်ဆက်ထားသည့် အချက်ပြသတိပေးစနစ်အား ထူထောင်ခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်ပါသည်။ တိုက်ခိုက်မှုကြုံတွေ့ရပါက တစ်အိမ်အိမ်က အချက်ပြ သတိပေးမှုပြု လုပ်လိုက်ကာ ရဲများသည် ချက်ခြင်းသိရှိသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့လုပ်ဆောင်မှုသည် တိကျရှင်းလင်းသည့် ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းကို ပေးထားခြင်းအားဖြင့် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် လုံခြုံရေး ဆောင်ရွက်ပေးသူများအကြား ယုံကြည်မှုအား တိုးတက်စေရန် ရေရှည်စီမံကိန်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ရဲများသည် ရုတ်တရက် ချောင်းမြောင်းတိုက်ခိုက်ခံရ မည်ကို ကြောက်ရွံ့သည့်အတွက် ၎င်းတို့အားလာရန်ခေါ်ဆိုသောအခါ များသောအားဖြင့် တုံ့ပြန်ခြင်း မပြုခဲ့ကြပါ။ ပူးတွဲလုပ်ငန်းအစီအစဉ်တစ်ခုအား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းက အဆိုပါကြောက်ရွံ့မှုအား ဖြေဖျောက်ပေးခဲ့ကာ ရဲများအတွက်လဲ ၎င်းတို့အကူညီ လာရောက်ပေးရန်ခေါ်ခြင်းမှာ အစစ်အမှန် ဖြစ်ကြောင်း သေချာစေခဲ့ပါသည်။

အဆိုပါလုပ်ငန်းအစီအစဉ်အား မလုပ်မီက ရပ်ရွာနေသူများသည် (၃) ကီလိုမီတာဝေးသည့် ရဲစခန်းသို့ အကူအညီအတွက် အပြေးသွားခဲ့ခြင်းကြောင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများအတွက် ထွက်ပြေးရန် အချိန်များစွာ ရရှိစေပါသည်။ ထိုနေရာတွင် အကြမ်းဖက်မှုခင်းများ မကြာခင်ဖြစ်လေ့ရှိပါ သည်။

အစီအစဉ်၏ ရလဒ်တစ်ခုအနေဖြင့် ရပ်ရွာနေသူများအနေဖြင့် ရဲများအားဆက်သွယ်ရန် မြန်ဆန် တိရောက်သည့် လမ်းကြောင်းရရှိသွားကာ ရဲများအတွက် မှုခင်းများဖြစ်ပွားသောအခါ ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ထောက်လှမ်းရေးနှင့် သတိပေးစနစ်ရရှိလာခဲ့ပါသည်။ ယင်းက အပြန်လှန်ယုံ ကြည်မှုရှိသည့် ဆက်ဆံရေးများအတွက် အကူအညီဖြစ်ခဲ့ပြီး လုံခြုံမှုအား ယေဘုယျအားဖြင့် တိုးတက်စေခဲ့ပါသည်။

အောင်မြင်မှုရရှိစေသည့် အကြောင်းတရားများ

ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ရပ်ရွာမောင်းနှင်အားဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးမှု အစီအစဉ်များအပေါ် အကဲဖြတ်သုံးသပ်မှုမှ တွေ့ရှိခဲ့သည်မှာ အောင်မြင်စေခြင်းအကြောင်းတရားများတွင် ပါဝင်သည်များမှာ -

- အားလုံးလွှမ်းမိုးခြင်းအားဖြင့် အတူတကွပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့် ပိုမိုရရှိစေသည့် ဝန်ဆောင်မှုများပေးခြင်း စံပြုပုံစံတစ်ခုအား ထူထောင်ခြင်း၊ ယင်းက ရပ်ရွာများကို အဆင်းရဲဆုံးနှင့် ရပ်ရွာအတွင်းဖွံ့ဖြိုးရန် လိုအပ်ချက်များအပေါ် ကိုယ်တိုင်ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်နိုင်စေပါသည်။
- တိကျသောကူညီပံ့ပိုးမှုနှင့် နည်းပညာအကူအညီတို့ကို အရည်အသွေးမြင့်မြင့်ဖြင့် ပံ့ပိုးပေးခြင်း
- ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်မှုလုပ်ငန်း ထည့်သွင်းပေးခြင်း
- ဆင်းရဲသည့်နယ်ပယ်များအပေါ် အရင်းအမြစ်များပံ့ပိုးပေးနိုင်ရန် ဆင်းရဲမွဲတေမှုပြုခြင်းများအား အသုံးပြုခြင်း
- စီမံကိန်းပုံစံဒီဇိုင်းသည် ပြောင်းသွားသောရရှိခြင်းနှင့် 'လေ့လာသင်ယူခြင်းဖြင့် တိုးတက်မြင့်မားလာခြင်း' ဆိုသည့်လမ်းစဉ်ဖြင့် အလယ်အလတ်နှင့် ရေရှည်လုပ်ငန်းများ ချမှတ် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း

ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ကမ္ဘာ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အစီရင်ခံစာ - ပဋိပက္ခ၊ လုံခြုံရေး နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး (၂၀၁၁) 'What Have Been the Impacts of Community-Driven Development Programs?' စာမျက်နှာ-၄

တောင်ပိုင်း Ossetia တွင် Dvani လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်- စီမံအုပ်ချုပ်ရေးနယ်နိမိတ်စည်းမျဉ်းတစ်လျှောက်ရှိ ရပ်ရွာသောက်ရေးပေးပေးရေးစနစ် ပင်ရင်းကို ပြန်လည်ပြင်ဆင် မွန်းမံမှုပြုလုပ်ခြင်း

Dvani ၏ ရေသွယ်ပေးသည့် ပင်းရင်မှာ စမ်းချောင်းများမှ ရေများအားခံထားသည့် ရေစုကန် ဖြစ်ပြီး ပိုက်လိုင်းဖြင့် ရွာသို့ပေးပေးပေးပါသည်။ စီမံအုပ်ချုပ်ရေး နယ်ပယ်မျဉ်း (ABL) နှင့် တောင်ပိုင်း Ossetian/ ရုရှား လက်နက်ကိုင်များနှင့် မိုင် (၅၀) ပေးပြီးတည်ရှိပါသည်။ ထိုနေရာသို့သွား ခြင်းသည် အန္တရာယ်များပြီး စစ်သားများ သေနတ်ပစ်ဖောက်ခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ယာယီဖြစ်သည့် ပေါ့ပါးသည် သံပြားတစ်ချပ်ဖြင့်သာ ရေစုကန်အား ဖုံးအုပ်ထားပြီး ယင်းမှာအလွယ်တကူလွင့်စင်ထွက်သွားနိုင် သောကြောင့် ရေများညစ်ညမ်းမည့်အရေးကို ရပ်ရွာများက စိုးရိမ်ကြပါသည်။ ယင်းအားဖြေရှင်းရန် ရပ်ရွာက မျှော်မှန်းချက်တစ်ရပ် နှင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်တစ်ရပ်ကို လုံခြုံရေးဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် ပူးပေါင်း၍ ဖန်တီးလိုက်ရာ -

မျှော်မှန်းချက်မှာ - ရွာသားများသည် သန့်ရှင်းသော သောက်ရေးအားရရှိ သုံးစွဲနိုင်ရမည်ဖြစ်ကာ ရေ၏ ပင်ရင်းအား ထိန်းသိမ်းရန် ကြောက်ရွံ့မှု မရှိ ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

ဦးတည်ချက်များ -

- ၁. သောက်ရေး၏ ပင်ရင်းသည် သန့်ရှင်းပြီး အရည်အသွေးအား ပုံမှန်ထိန်းသိမ်းရန်။
- ၂. သောက်ရည်၏ ပင်ရင်းအတွက် အဖုံးအကာအား တည်ဆောက်ထားရန်။
- ၃. ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ် ရွာသားများ၏ လုံခြုံရေးအား ABL နှစ်ဘက်လုံးမှ လုံခြုံရေးဆောင်ရွက်သူ များအားဖြင့် အာမခံပေးရန်။

လုပ်ငန်းအစီအစဉ် အဆင့်များ -

- ၁. သောက်သုံးရေး၏ အရည်အသွေးအား ဓါတ်ခွဲခန်းတွင်စစ်ဆေးရန် - က) အဖုံးအား မတည်ဆောက်မီ၊ နှင့် ခ) နှစ်လကြာပြီးနောက်
- ၂. ရေလျှော်တံမံအား ကာလိုရိုက်အခဲများဖြင့် အကာတည်ဆောက်သည့်နေ့တွင်ပင် ပိုးသတ်ရန်
- ၃. အဖုံးအကာအတွက် ပစ္စည်းများကို ရပ်ရွာနေသူများက ပယ်ယူကာ သယ်ယူပို့ဆောင်၍ ရေးပင်ရင်း၏ မူလနေရာတွင်ပင် ဆောက်လုပ်ရန်။
- ၄. လုပ်ငန်းစဉ်အား နားလည်မှုမလွဲမှားစေရန် ရုရှား/တောင် Ossetian တပ်ဖွဲ့များအား ကြိုတင်အသိပေးရန်။
- ၅. ရဲအဖွဲ့နှင့် EU စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့တို့မှ ကိုယ်စားလှယ်များ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း လာရောက်ရန်။

အဆင့်အလွှာအမျိုးမျိုးအတွင်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့်အပြောင်းအလဲ များအတွက် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း

ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အချက်များ -

- [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဆောင်ရွက်ပုံနည်းလမ်းသည် အောက်ခြေဒေသ၊ အမျိုးသားအဆင့်ခွဲအဆင့် (Sub-national Level) နှင့် အမျိုးသားအဆင့် (National Level) တို့တွင် အံဝင် ကိုက်ညီမှုရှိပါသည်။
- အဆိုပါအဆင့်တစ်ဆင့်ချင်းစီတွင်ရှိသော လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသူများအား ပြည်သူပြည်သားတို့၏ အမှန်တကယ် လိုအပ်ချက်များအား အသိပေးခြင်းအားဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ မူဝါဒများအတွက် အချက်အလက်များ ပေးအပ်နိုင်ပါသည်။
- အရင်းအမြစ်များအား ထိရောက်စွာ စီမံညွှန်ကြားရေးနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများအား စောင့်ကြည့် လေ့လာရန် ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများနှင့် အတူတကွလုပ်ကိုင်ခြင်းအားဖြင့် လုံခြုံမှု၊ တရားရေးနှင့် အခြားသော ဝန်ဆောင်မှုများအား ပံ့ပိုးခြင်းလုပ်ငန်းများကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေနိုင်ပါသည်။
- ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် နိုင်ငံ-လူ့အဖွဲ့အစည်း စည်းနှောင်မှုအတွက် အကူအညီဖြစ်စေသည့် ရပ်ရွာ၊ လုံခြုံမှု ဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် ဒေသခံအာဏာပိုင်များအကြားရှိ ဆက်ဆံရေးများကို တည်ဆောက်ပေး နိုင်ပါသည်။

၆-၁ အမျိုးသား အဆင့် မူဝါဒနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ကိုလွှမ်းမိုးမှုပြုခြင်း

အောက်ခြေအဆင့်ထိတွေ့လုပ်ဆောင်မှုနှင့် ယှဉ်တွဲလျက် လူတို့လိုအပ်သည့် ဝန်ဆောင်မှု များ ပေးအပ်ရန် အမျိုးသားအဆင့်ခွဲနှင့် အမျိုးသားအဆင့်တို့ရှိ အာဏာပိုင်များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် နိုင်ငံရေးစိတ်ဆန္ဒတို့အား မြှင့်တင်ပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ စွမ်းဆောင်ရည်ကွာဟချက်များရှိနေ သည့်အပြင် ယခုကိစ္စအား ထပ်ဆင့်အတားအဆီးဖြစ်စေသည့် အရာများမှာ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုရှိသည့် စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ဥပဒေများ၊ လူ့အခွင့်အရေး စံချိန်စံညွှန်းများအား လိုက်နာမှုမရှိခြင်း၊ တရားဝင်နှင့် တရားဝင်မဟုတ်သည့် လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ပေါင်းစပ်ရှိနေခြင်း၊ လုံခြုံမှုနှင့် တရားရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းဌာနများ တစ်လျှောက်လုံးတွင် တာဝန်ခံမှု နည်းပါးခြင်းတို့ပါဝင်ပါသည်။ မတူညီသောအဆင့်အသီးသီးတွင် လုပ်ငန်းများအား ပေါင်း

စပ်လုပ်ကိုင်ခြင်းမှတစ်ဆင့် မလုံခြုံမှုများကို ခြုံငုံ၍ ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရန် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နည်းလမ်းများက ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ပါသည်။ အဆိုပါလုပ်ငန်းဆောင်တာများသည် တစ်ခုနှင့် တစ်ခု ပံ့ပိုးကျားကန်ပေးကြသော်လည်း မတူညီသောအချိန်များတွင် မတူညီသော ကျွမ်းကျင်မှုများလိုအပ်မည်ဖြစ်ကာ သုတေသန၊ ပိုင်းခြားလေ့လာမှု၊ ရပ်ရွာနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်း၊ သင်တန်းများပေးခြင်း၊ နည်းပညာပိုင်းအကူအညီ၊ M&E နှင့် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုနည်းစနစ်များ စသည်တို့ အတွဲလိုက်ပါဝင်ပါသည်။

■ **ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းအဆင့်**-ဒေသခံအာဏာပိုင်များနှင့်ရပ်ရွာတို့အကြားဆက်သွယ်ရေးနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးတို့အား ထူထောင်ခြင်းတို့အပေါ်တွင် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နည်းလမ်းများ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုအား ကျယ်ပြန့်စွာ လမ်းကျောင်းပေးထားသည့် အောက်ခြေအဆင့်များ။ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအား ရေးဆွဲပြီး အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း အဆင့်များ အားလုံးတွင်အားလုံး ပါဝင်စေမှုရှိစေရန်ပြုလုပ်ခြင်းသည် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]အတွက် အထောက်အကူရစေပြီး အသုံးပြုထားသည့် နည်းလမ်းဆောင်ရွက်ပုံအပေါ်တွင် ဒေသတွင်းလုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများက ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုဖြစ်လာပါသည်။

■ **အမျိုးသားအဆင့်ခွဲ အဆင့် (Sub-national Level)** - ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ဦးစားပေးမှုများနှင့် အညီဖြစ်သော [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအား အကောင်အထည်ဖော်ပြီး ယင်းတို့နှင့် အတူ ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဒေသခံအာဏာပိုင်များတွင် ပြုလုပ်လို သည့်ဆန္ဒ၊ ခွင့်ပြုချက်နှင့်စွမ်းဆောင်ရည်တို့ရှိစေရန်သေချာအောင်ပြုလုပ်ခြင်းအားဖြင့်ဖော်ပြပါနည်းလမ်းများကို အာဏာပိုင်တို့၏ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအတွင်း ထည့်သွင်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

■ **အမျိုးသားအဆင့် (National Level)** - အမျိုးသားအဆင့်တွင် ဆောင်ရွက်ခွင့်ချပေးတတ်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်အနေအထား တစ်ခုအား ဖန်တီးယူခြင်းသည် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဦးဆောင် လှုပ်ရှားမှုများအား ပိုမိုပျံ့နှံ့စေပါသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရန်အတွက် အစိုးရဌာန တစ်ခုခု၏ စွမ်းဆောင်ရည်အားအားဖြည့်ပေးခြင်း၊ နိုင်ငံတွင်းဩဇာရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်လုပ်ကိုင်ခြင်းသို့မဟုတ် လူထုကလိုလားတောင်းဆိုသည့် ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုရှိကာ ထိရောက်သော ဌာနအဖွဲ့အစည်းတို့အား စီစဉ်ပေးခြင်း တို့ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ ရေရှည်အကျိုး အတွက်ဆိုလျှင် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]လုပ်ငန်းအတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေမည့် မူဝါဒနှင့် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ မူဘောင်တစ်ခုအား ချမှတ်ပေးခြင်းသည် နိုင်ငံ၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအတွင်း ယင်းလုပ် ဆောင်ပုံ နည်းလမ်းအား သွတ်သွင်းရန်အကူအညီဖြစ်စေကာ ယင်း၏ကျယ်ပြန့်မှုအတိုင်းအတာ၊ ရေရှည် တည်တံ့နိုင်မှုနှင့် သက်ရောက်မှုတို့အား တိုးတက်စေနိုင်ပါသည်။

လက်တွေ့တွင် ရပ်ရွာနှင့် နိုင်ငံတို့၏ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များ နှစ်မျိုးစလုံးကို တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းပေးရန် နှစ်မျိုးလုံး၏ လွှမ်းမိုးမှုအားဖြင့် အပြန်အလှန်ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည့် စနစ်တစ်ခုအား ထူထောင်ခြင်းအတွက် လုံခြုံမှုအား ဒေသတွင်းလုပ်ဆောင်ပုံနှင့် နိုင်ငံအဆင့်လုပ်ဆောင်ပုံတို့ကို ချိတ်ဆက်ပေးရန် ခက်ခဲနိုင်ပါသည်။ အမျိုးသားအဆင့်ရှိ မူဝါဒချမှတ်သူများသည် ခက်ခဲသည့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စများအပေါ်တွင် အလေးပေးအာရုံစိုက်ထားနိုင်ရာ အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခဖြစ်နိုင်ခြေ ရှိသည့် အခြေအနေများအပေါ်တွင်ဖြစ်ပြီး လုံခြုံမှုအား နိုင်ငံတော်နှင့် တန်ဖိုးဩဇာကြီးသည့် ခေါင်းဆောင်များ၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများဖြစ်သည်ဟု အများအားဖြင့် ရှုမြင်ကြပါသည်။ အကြမ်းဖက်မှုတန်ပြန်ချေမှုန်းရေး၊ တည်ငြိမ်ရေးနှင့် နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းများအတွက် နိုင်ငံအချင်းချင်းတို့အကြား စွမ်းဆောင်ရည်အား တည်ဆောက်ခြင်းအပေါ်တွင် အလေးပေးထားသည့် အလှူရှင်တို့ပံ့ပိုးမှုဖြင့် ပြုလုပ်သော နိုင်ငံတော်လုံခြုံမှု အစီအစဉ်များအားဖြင့် အခြေအနေအား တစ်ခါတစ်ရံပို၍ ဆိုးသွားစေပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သောအခြေအနေများတွင် ပြည်သူ့ဗဟိုပြုသည့် လုံခြုံမှုနှင့် တရားရေး ကိစ္စတို့မှာ ဒုတိယဦးစားပေးအဆင့်သို့ လျော့ကျသွားနိုင်ပါသည်။ အောက်ခြေအဆင့်ရှိ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ဦးစားပေးမှုများအား အလေးပေးဆောင်ရွက်ရန် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]က လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ

ကျယ်ပြန့်သည့်ပြဿနာများအပေါ်တွင် ပြည်သူ့ဗဟိုပြုသည့် ဖြေရှင်းနည်းလမ်းများ ပေးစွမ်းနိုင်သော်လည်း အခွင့်အာဏာရှိသူများအတွက် ယင်းမှာ သိသာထင်ရှားမှု ဖြစ်ကောင်းမှ ဖြစ်မည်ဖြစ်သည်။ လူသားလုံခြုံမှုအား လက်ကမ်းကြိုဆိုမှုရှိရန် နိုင်ငံရှိ တန်ခိုးဩဇာရှိသူများကိုင်ဆွဲထားသည့် ကျဉ်းမြောင်းသည့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ အယူအဆအား ပြောင်းလဲရန် (သို့) ချဲ့ထွင်ပေးမည့် ကိစ္စသည် ရေရှည်လုပ်ရမည်ဖြစ်ပြီး စဉ်ဆက်မပြတ် ညီညွတ်စွာ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းနှင့် အဆင့်များအားလုံးအတွင်း အဆင်ပြေပြေထိတွေ့ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့အား လိုအပ်သည့် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့သောအခြေအနေကို ရရှိနိုင်သည့်နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ ပုံတွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ စနစ်တကျနှင့် ဗျူဟာကျကျချဉ်းကပ်မှုပြုလျှင် အောက်ခြေအဆင့်တွင် ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းများသည် အမျိုးသား အဆင့်နှင့် အမျိုးသားအဆင့်ခွဲတို့တွင်ရှိ သောမူဝါဒ နှင့် အလေ့အထတို့အား (အပြန်အလှန်) လွှမ်းမိုးမှုပြုနိုင်မှုအား သက်ဝင်ယုံကြည်ထားမှုအပေါ်တွင် အခြေခံထားပါသည် -

ပုံ-၄၊ အမျိုးမျိုးသောအဆင့်များအတွင်း အချင်းချင်းချိတ်ဆက်ထားသည့် အပြောင်းအလဲများကို [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ကဖြစ်စေပုံ

Kosovo တွင်ရပ်ရွာလုံခြုံမှု၊ လက်နက်ကြီးနှင့် လက်နက်ငယ်ဆိုင်ရာနှင့် ရဲအဖွဲ့ အစည်းပြုပြင် ပြောင်းလဲရေး ဆိုင်ရာတို့အပေါ် အမျိုးသားမူဝါဒ အပြောင်းအလဲ^{33, 34}

Kosovo တွင် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို လူတို့၏ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များ၊ စိုးရိမ်မှုများနှင့် ချိတ်ဆက်ပေးရန် လိုအပ်ခြင်းအား [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များက အသိပေးလှုံ့ဆော်မှုပြုခဲ့ပါသည်။ အဆင့်တိုင်းအဆင့်တိုင်းတွင် ပါဝင်ကူညီမှု ကြောင့် ရလဒ်အနေဖြင့် လက်နက်များဆိုင်ရာဥပဒေ (၂၀၀၉)၊ ရပ်ရွာဘေးကင်းမှုအတွက် အမျိုးသား မဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းစီမံချက် (၂၀၁၁)၊ ပြည်သူ့ဗဟိုပြုရဲလုပ်ငန်းစဉ်မဟာဗျူဟာ (၂၀၁၂)၊ လက်နက်ကြီး နှင့်လက်နက်ငယ်ထိန်းချုပ်ရေးနှင့်စုဆောင်းရေးမဟာဗျူဟာ (၂၀၁၃)နှင့် မကြာသေးခင်ကစာသင်ကျောင်း ဘေးကင်းရှင်းရေး မဟာဗျူဟာ (၂၀၁၄) စသည် အမျိုးသားမူဝါဒများအတွင်းတွင် Saferworld အဖွဲ့နှင့် မိတ်ဖက်များ၏ကူညီဆောင်ရွက်ပေးမှုအားဖြင့် ကျယ်ပြန့်ကျယ်ပြန့်လုပ်သောတိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုလုပ်ငန်းစဉ် (အားလုံး သော အဆင့်များပါဝင်)မှ ဆွေးနွေးအကြံပေးချက်များကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းပေးခဲ့ရာတွင် Saferworld အဖွဲ့၏ နည်းပညာပိုင်း အကြံပေးချက် သည်လည်းအပါအဝင် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

Kosovo ရှိ Saferworld အဖွဲ့၏ စီမံကိန်းများသည် ပတ်ဝန်းကျင်မှ အသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် အခြားအဖွဲ့များအတွက်လည်း အလားတူလုပ်ငန်းများ လိုက်လံလုပ်ဆောင်ရန် လှုံ့ဆော်မှုဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် Croatia နိုင်ငံတွင် UNDP ၏ ပိုမိုဘေးကင်းသော ရပ်ရွာများ စီမံကိန်းသည် ယင်းဒေသတွင်း Saferworld အဖွဲ့၏ အောင်မြင်မှုရှိသည့် လုပ်ငန်းအားဖြင့် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း စေ့ဆော်မှုခံထားရပါသည်။

၆-၂ စည်းရုံး လှုံ့ဆော်ခြင်း (Advocacy)

စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း (Advocacy) ဆိုသည်မှာ လူတို့၏ဘဝများ (၎င်းတို့ လုံခြုံစွာ နေထိုင်ခြင်း) အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည့် မူဝါဒများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု တိုးတက်စေရန် ဗျူဟာကျကျလုပ်ဆောင်ရသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ပစ်မှတ်ထားသည့် လူပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အုပ်စုများနှင့် အဖွဲ့အစည်းဌာနများတို့နှင့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်း အစီအစဉ် များ၏ အောင်မြင်မှုသာကောအား မျှဝေမှုပြုခြင်းသည် လုံခြုံမှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး လူတို့အပေါ် ပိုမိုအလေးပေးအာရုံစိုက်သည့် နည်းလမ်းများအား ခံယူကျင့်သုံးနိုင်ရန် ၎င်းတို့အား လွှမ်းမိုးခြင်းပြု လုပ်နိုင်စေပါသည်။ အောင်မြင်သော စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုသည် အောက်ခြေဒေသအဆင့်၊ အမျိုးသား အဆင့်ခွဲအဆင့်နှင့် အမျိုးသားအဆင့် တို့တွင် လူသားတို့အတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် လုံခြုံမှု ပံ့ပိုးခြင်းများအပေါ်တွင် အပြောင်းအလဲရရှိစေရန်သေချာစေခြင်းအားဖြင့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နည်းလမ်းများအား အသုံးပြုခြင်းနှင့် နည်းလမ်းများ၏ အကျိုးသက်မှုအမြောက်အများ တို့ကို အရှိအဟုန်ဖြင့် ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

လူထုလှုံ့ဆော်ပွဲများပြုလုပ်ပေးခြင်း၊ စည်းရုံးရေး အစည်းဝေးများမှသည် ဟောပြောပွဲများ၊ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများနှင့် အစီရင်ခံစာ ထုတ်ဝေဖြန့်ဖြူးသည့်ပွဲများအထိ စသည်ဖြင့် ကျယ်ပြန့်သည့် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးလုပ်ငန်း အမျိုးအစား အမျိုးမျိုးရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် အသုံးဝင်သည့်နည်းလမ်းမှာ 'သွားရောက်တွေ့ဆုံမှု' လုပ်ခြင်းဖြစ်ပြီး - ၎င်းလုပ်ငန်းတွင် အရာရှိများနှင့် နိုင်ငံရေးပိုင်းမှ ခေါင်းဆောင်များတို့ကို မြေပြင်တွင် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အစီအစဉ်များအား လုပ်ဆောင်နေခြင်းကို ကြည့်ရှုပေးရန် ဖိတ်ခေါ်မှုပြုနိုင်ပါသည်။ အကျိုးသက်ရောက်မှုဖြစ်ထွန်း နိုင်သော အခြေအနေအပေါ်တွင် မူတည်၍ မည်သည့် လှုပ်ရှားမှုအား အသုံးပြုမည်ဆိုသည်ကို ရွေးချယ်ရပါသည်။ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်း အခြေအနေတွင် ရပ်ရွာများကို စုဝေးစေပြီး ၎င်းတို့၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် စိုးရိမ်မှုများတို့ကို ဆုံးဖြတ်ချက်ချသူများထံ ရှင်းလင်းစွာတင်ပြနိုင်ရန် အတွက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းမှုနည်းလမ်းများ

33 Saferworld (2006) Creating Safer Communities. Lessons from South Eastern Europe www.saferworld.org.uk/downloads/pubdocs/Creating_safer_communities_Deco6_%20English.pdf
34 UNDP (2008) Safe Communities Croatia www.undp.hr/show.jsp?page=86238

အား အများသိစေရန် ကြော်ငြာပေးရန်အတွက် အစီရင်ခံစာများ၊ ဌာနဆိုင်ရာအရာရှိများနှင့် တိုက်ရိုက်ထိတွေ့ဆက်ဆံရန် အတွက်သော်လည်းကောင်း Saferworld အဖွဲ့၏ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေး လှုပ်ရှားမှုများက အထူးသဖြင့် ရည်ရွယ်ထားပါသည်။

အောင်မြင်သော စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းဖြစ်ရန် အစီစဉ်ချမှတ်၍ အကွက်ကျကျ အစဉ်တစ်စိုက်လုပ်ဆောင်ရပါမည်။ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းသည် ပွဲအခန်းအနားတစ်ခုသက်သက်မဟုတ်ပဲ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်သောကြောင့် ခရီးပေါက်တိုးတက်စေရန် တီထွင်ဆန်းသစ်မှု၊ ပြောင်းသာလွဲသာရှိမှုနှင့် ပုံမှန်စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုတို့ လိုအပ်ပါသည်။ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းဆိုသည်မှာ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]အား စီစဉ်ရေးဆွဲ၍ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း လုပ်ငန်းအတွင်း မရှိမဖြစ်ပါရသည့် အစိတ် အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်ပြီး [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဆောင်ရွက်မှုများ အတိုင်းအတာကြီးမားလာစေသည့် အဓိက အကြောင်းတရားလည်းဖြစ်သည်။ ရပ်ရွာတို့၏ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း လုပ်ငန်းက Kosovo နှင့် နီပေါနိုင်ငံတို့ရှိ ဆုံးဖြတ်ချက်ချ သူများအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်ခဲ့ပုံအား အောက်ပါ အကွက်များတွင် တွေ့မြင်ရပါမည်။

စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုလုပ်ငန်းအတွက် ဦးတည်ချက်များ သတ်မှတ်ခြင်း³⁵

လူပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးမျိုး၊ လူအုပ်စုအမျိုးမျိုးနှင့် ဌာနဆိုင်ရာအမျိုးမျိုးတို့သည် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဆောင်ရွက်ပုံနည်းလမ်းများအား အားပေးမြှင့်တင်မှုပြုလုပ်ခြင်းတွင် စိတ်ဝင်စားမှု (သို့) တိုက်ရိုက်အကျိုး သက်ရောက်မှုခံရခြင်းတို့ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အချို့မှာ အထောက်အကူပေးနိုင်ပြီး အချို့က ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်နိုင် (သို့) လုံးဝမပါဝင်ခြင်းမျိုးဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဦးတည် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ (Stakeholders) က မည်သူများ ဖြစ်ကြောင်း၊ မဟာမိတ်များ ရှာဖွေသတ်မှတ်နိုင်ရန် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ဆောင်ပုံနည်းလမ်းများအပေါ် ၎င်းတို့၏ သဘောထားများအား နားလည်သိရှိရန် နှင့် လွှမ်းမိုးမှုပြုရန် လိုအပ်မည့်သူများကိုလည်း သိရှိရန် အရေးကြီးပါသည်။

ပါဝင်ပတ်သက်သူများအား ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်း၊ ထောက်ခံမှု (သို့) အတိုက်အခံပြုမှုအပေါ်မူတည်၍ ၎င်းတို့ကို အုပ်စုခွဲခြား၊ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နည်းလမ်းများအား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတွင် ၎င်းတို့၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်မှုအဆင့်အား ပုံကြမ်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရန် ဦးတည်ချက်များနှင့် ယင်းဦးတည်ချက်တို့ကို လွှမ်းမိုးမှုပြုနိုင်ရန် နည်းလမ်းများအား ဦးစားပေးအဆင့် သတ်မှတ်ခြင်းဆိုသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရပါမည်။

စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မည့် ဦးတည်ချက်များအား ဦးစားပေးသတ်မှတ်ရာတွင် စဉ်းစားရမည့်အချက်များ -

- မူဝါဒရေး အမြင်ရပ်တည်ချက်များ
- နိုင်ငံရေးအတွေးအမြင်
- အပြောင်းအလဲအား ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်သည့် ၎င်းတို့၏ စွမ်းဆောင်ရည်
- အပြောင်းအလဲအား ဩဇာလွှမ်းမိုးလိုသည့် ဆန္ဒရှိမှု
- ၎င်းတို့၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မှု နှင့် ၎င်းတို့အားချဉ်းကပ်ရန်လွယ်ကူမှု

35 Saferworld and Conciliation Resources (2011) 'Advocacy capacity building: a training toolkit'.

စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေး (Advocacy) ဗျူဟာအား အကွက်ချစီစဉ်ခြင်း³⁶

အောက်တွင် သတ်မှတ်ထားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်အဆင့်အား ရည်ရွယ်ချက်များ၊ ဦးတည်ချက်များနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများအားဖြင့် အကန့်အသတ်ဖြင့်ရှိသည့် အရင်းအမြစ်များကို ထိရောက်စွာ အသုံးပြုနိုင်ရန်နှင့် စည်းရုံးရေးဗျူဟာများအား အံ့ပင်ခွင်ကျမှုရှိပြီး စူးစိုက်မှုရှိစေရန် အတွက် ပုံစံဒီဇိုင်းပြုထားပါသည်။

အဆင့် (၁) အခြေအနေအားအကဲဖြတ်ခြင်း။ နောက်ခံအခြေအနေနှင့် အောင်မြင်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည့် အကြောင်းတရားများကို သိရှိနားလည်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

အဆင့် (၂) ပန်းတိုင်များ ချမှတ်ခြင်း။ အလေးပေးဖြေရှင်းရန်လိုအပ်သည့် ပြဿနာများကို ချိတ်ဆက်ပုံဖော်ခြင်းနှင့် ရှင်းလင်းမှုရှိအောင်လုပ်ခြင်းအားဖြင့် ဖြေရှင်းနည်းလမ်းများကို ဦးစားပေး စဉ်းစားနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး၊ အသိပေးလှုံ့ဆော်ရန် ရည်ရွယ်ချက်များကို ဦးစားပေးအစဉ် သတ်မှတ်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

အဆင့် (၃) ဩဇာလွှမ်းမိုးရန် ဗျူဟာရေးဆွဲခြင်း။ လိုလားသည့် အပြောင်းအလဲများ၊ အပြောင်းအလဲများ ဖြစ်လာအောင် မည်သူကပြု လုပ်မည်နည်းနှင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်များကို အဆိုပါအတိုင်းပြုလုပ်စေရန် မည်သို့လွှမ်းမိုးမှု ပြုမည်နည်း ဆိုသည်တို့ကို ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု ဗျူဟာတွင် အမိအရ ထည့်သွင်းသင့်ပါသည်။

အဆင့် (၄) လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် အစီစဉ်ရေးဆွဲခြင်း။ ၎င်းတို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းအပေါ် အကောင်းဆုံး လွှမ်းမိုးမှုပြုနိုင်ရန် လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ဦးတည်ချက်ရောက်ရှိစေရန် စီစဉ်ထားသင့်ပြီး၊ ကောင်းမွန်သော အပြောင်းအလဲ သီအိုရီတစ်ခုအပေါ် အခြေခံထားသင့်ပါသည်။

အဆင့် (၅) အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း။ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေး ဗျူဟာသည် အချိန်သတ်မှတ်ချက်၊ တာဝန်ဝတ္တရားများအပေါ်တွင် ရှင်းလင်းမှုနှင့် ခရီးပေါက်ရောက်မှုအား တိုင်းတာရန် အညွှန်းကိန်းများ ထားရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။

အဆင့် (၆) စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်သုံးသပ်ခြင်း။ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှု လုပ်ငန်းအား စောင့်ကြည့်လေ့လာသကဲ့သို့ပင် သတ်မှတ် ထားသောသူများအား အကျိုးကျေးဇူးဖြစ်စေခြင်းရှိမရှိနှင့် အရင်းအမြစ်များအား အကောင်းဆုံးအသုံးပြုနိုင်ခြင်းရှိမရှိ ဆိုသည့် လုပ်ငန်း၏ အကျိုး သက်ရောက်ခြင်းရှိမှု မရှိမှုကိုလည်း ကြည့်ရှုထိန်းကျောင်းပေးရန်လည်း အရေးကြီးပါသည်။

36 Saferworld and Conciliation Resources (2011) 'Advocacy capacity building: a training toolkit'.

နီပေါနိုင်ငံတွင် လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ် အရေးကိစ္စများအပေါ် ဒေသန္တရအစိုးရ၏ တိုးမြှင့် အာရုံစိုက်မှု

နီပေါနိုင်ငံရှိကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မတီ (VDC) များသည်နယ်မြေအတွင်းလုံခြုံမှု၊ တည်ငြိမ်းအေးချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ပဏာမလှုပ်ရှားမှုများအား စီစဉ်ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် သိသာထင်ရှားသည့် အခန်းကဏ္ဍ တစ်ခုရှိထားသည့် အစိုးရ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအဖွဲ့များဖြစ်ပါသည်။

နီပေါနိုင်ငံတွင်း [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ၏အောင်မြင်မှုများရပြီးနောက် အရှေ့ပိုင်း Terai ရှိ VDC တစ်ဖွဲ့အား ပိုမိုရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ လုပ်သည့် အလုပ် (ဝေလံသည့်ဒေသရှိကျေးရွာတစ်ရွာတွင် ရဲကင်းတစ်ခု တည်ဆောက်မည့် စီမံကိန်းအသစ်) အတွက် အကူအညီပေးရန် လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအဖွဲ့က ချဉ်းကပ်လာပါသည်။ ရပ်ရွာနေသူများနှင့် လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူ နှစ်ဖက်စလုံးက စီမံချက်အတွက် သဘောတူထောက်ခံခဲ့ကြရာတွင် ဝေလံသည့်ဒေသအတွင်း မှုခင်းများအား ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန် ရဲများ အခက်အခဲဖြစ်နေသည်ကို အားလုံးလက်ခံကြပြီး လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စအား ထည့်သွင်း ပြောဆိုကြပါသည်။ ပဏာမလှုပ်ရှားမှုနှင့် ရွာအတွင်းရှိ လှူဒါန်းထားသည့် မြေကွက်နေ ရာတို့၏ တန်ဖိုးရှိပုံကို VDC ကတွေ့မြင်ခဲ့ပါသည်။ ရပ်ရွာက ပရိဘောဂများ ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ကာ ရဲအဖွဲ့က ရဲအရာရှိတစ်ဦး အမြဲထားရှိပေးရန် အာမခံချက်ပေးခဲ့ပါသည်။

ယခုကဲ့သို့ အောင်မြင်အောင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည့် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများအား အသိအမှတ်ပြုသည့် အနေဖြင့် VDC က အခြားသော [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] စီမံကိန်းများအတွက် ငွေကြေးထောက်ပံ့ပေးရန် CSWG အဖွဲ့နှင့် နီးကပ်စွာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာတွင် အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းမှု ပညာသင်ပေးသည့် လုပ်ငန်းအား ဦးတည်ဆောင်ရွက်သည့် အမျိုးသမီးများအတွက် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်တစ်ခုလည်း အပါ အဝင်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း၊ အကဲဖြတ်သုံးသပ်ခြင်းနှင့် သင်ယူခြင်း (အပြောင်းအလဲများ အား နားလည်သိရှိအောင်လုပ် ခြင်းနှင့် တိုင်းတာခြင်း)

စဉ်းစားရန်အချက်များ -

- အများပါဝင်သည့် စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း၊ အကဲဖြတ်သုံးသပ်ခြင်းနှင့် သင်ယူလေ့လာခြင်း တို့ကို ပုံမှန်လုပ်ခြင်းသည် တာဝန်ခံမှုအားသေချာစေပြီး [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]၏ အဓိကဏ္ဍအစိတ်ပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။
- [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်သည် အပြုသဘောဆောင်သည့် အပြောင်းအလဲအား ဖြစ်စေသောအချိန်အခါကို သိရှိရန်လိုအပ်သကဲ့သို့ မငြိမ်မသက်မှုအား ဖြစ်နိုင်စေသည့်အခြေအနေကို တိုးပွားလာစေနိုင်သည့် မရည်ရွယ်သည့် နောက်ဆက်တွဲများ မရှိရန်ကိုလည်း သေချာမှုရှိစေရန် လိုအပ်ပါသည်။
- ပဋိပက္ခသတိရှိမှုအား စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပြောင်းလဲနေသည့် နောက်ခံအခြေအနေကို နားလည်သိရှိရန် ဖြစ်ပြီး နောက်ခံအခြေအနေနှင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အကြား အကျိုးသက်ရောက်နေမှုကို နားလည်သိရှိနိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိသည်မှာ M&E လုပ်ငန်းစဉ်များသည် အလှူရှင်များနှင့် ပြည်ပမှပံ့ပိုးဆောင်ရွက်သူတို့ကချမှတ် လုပ်ကိုင်သည့်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများအဖြစ် ရှုမြင်ကြပြီး အတိုက်ခံ ကြုံရလေ့ရှိပါသည်။ ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် အကျိုးခံစားရသူများအား ပန်းတိုင်များနှင့် နည်းစနစ်များကို ကိုယ်တိုင်ချမှတ်စေခြင်းမရှိသောအခါ အကဲဖြတ် သုံးသပ်ခြင်းလုပ်ငန်းအပေါ်အတိုက်အခံပြုမှုက ပိုမိုလွန်ကဲလာတော့သည်။

ယင်းကဲ့သို့သောစိန်ခေါ်မှုများ အားလျော့ကျသွားရန် အားလုံးပါဝင်ပတ်သက်နိုင်သော နည်းလမ်းသည် M&E လုပ်ငန်းအားအကူအညီဖြစ်စေပါသည်။ ယင်းတွင် ပါဝင်သည်များမှာ ၎င်းတို့၏ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] စီမံချက်များအတွက် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ၊ စိန်ခေါ်မှုများနှင့်

အနာဂတ်လမ်းကြောင်းများတို့ကို ဆွေးနွေးရန် ရပ်ရွာများအား အတူတကွပါဝင်စေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းအနံ့ စီမံကိန်းများအတွက် ကိုယ်ပိုင်ဖြစ်မှု (Ownership) ကြီးမားစွာရရှိစေပြီး ရပ်ရွာများ၏ မူပိုင်စံချိန်စံညွှန်းများနှင့် အခြေအနေအပေါ် ကိုယ်တိုင်နားလည် သိရှိမှုတို့အပေါ် အခြေခံ၍ အောင်မြင်မှုကိုတိုင်းတာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ရှင်းလင်းသည့် အပြောင်းအလဲသီအိုရီများ အစပိုင်းတွင်ရှိထားခြင်းနှင့် စီမံချက် စက်ဝန်းတစ်လျှောက်ရလဒ်များ စုဆောင်းခြင်းတို့သည် ပိုမိုအချက်အလက်ပြည့်စုံသည့် MEL ကိုဖြစ်စေရာ မည်သည့်ပြင်ပမှအကဲဖြတ်သုံးသပ်သူမဆိုအတွက် ၎င်းတို့ရှာဖွေနေသော အပြောင်းအလဲ အမျိုးအစားများအတွက် ရှင်းလင်းမှုဖြစ်စေကာ မည်သည့်သီအိုရီအားစတင် စမ်းသပ်နိုင်မည်ဆိုသည့် အချက်အလက်အထောက်အထားအား ပံ့ပိုးပေးပါသည်။

အဆိုးဘက်သို့ပြုမိနိုင်ခြင်း အန္တရာယ်များနှင့် မထိရောက်သည့်အလေ့အထများကို မသိမသာ အမြစ်တွယ်စေခြင်းကဲ့သို့သော မရှိမဖြစ်အရေးကြီးသည့် အရာများအပေါ်တွင် ပုံမှန် စောင့်ကြည့်ခြင်းဖြင့် ကာကွယ်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအရေးပါသောအရာများတွင် ဥပမာအားဖြင့် ဖယ်ကျဉ်ခံထားရသောသူများကို အတော်အသင့် ပါဝင်ပတ်သက်စေခြင်း အတိုင်း အတာအားစောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း၊ ရပ်ရွာများမတော်မတရားပြုခံရခြင်း အန္တရာယ်များမရှိစေရန် စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း သို့မဟုတ် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းတစ်ခုအတွင်း ဆောင်ရွက်သည့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] သည် အခြား နယ်နမိတ်ခြင်းထိစပ်လျက်ရှိသည့်ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများ အပေါ်အပျက်သဘောသက်ရောက်ခြင်းများမရှိစေရန် သေချာအောင်လုပ်ခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

၇-၁ မတူညီသော အဆင့်များတွင် ပြောင်းလဲမှုအား တိုင်းတာခြင်း

အားလုံးချိတ်ပါဝင်စေသည့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] နည်းလမ်း၏ ဝိသေသ လက္ခဏာတစ်ခုမှာ (ရပ်ရွာ (သို့) နယ်မြေအဆင့်၊ အမျိုးသားအဆင့်ခွဲအဆင့်(သို့) ဒေသကြီးအဆင့်၊ အမျိုးသားအဆင့်) အဆိုပါအဆင့်သုံးဆင့် အတွင်းရှိ မလုံခြုံမှုအား ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရမည်ဆိုပါက အဆင့်ဆင့်တိုင်းတွင် ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည့် အပြောင်းအလဲများအား နားလည်သိရှိနိုင်ပြီး တိုင်းတာ မှုပြုနိုင်မည့်နည်းလမ်းများအား လုပ်ငန်းအစီအစဉ်မှ ဖော်ထုတ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ရာတွင် အပြောင်းအလဲတစ်ခုချင်းစီ အတွက်လိုအပ်သော အချင်းချင်းကျား ကန်ပေးသည့် လုပ်ငန်းများ - သုသေသနလုပ်ငန်း၊ ပိုင်းခြားလေ့လာခြင်းလုပ်ငန်း၊ ရပ်ရွာနှင့်ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းလုပ်ငန်း၊ သင်တန်းများပေးခြင်း၊ နည်းပညာ အထောက်အကူပေးခြင်းနှင့် စည်ရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းတို့ အစုအပေါင်း လိုက်ရှိထားပြီးဖြစ်သည်ဟု ယူဆပါသည်။

ရပ်ရွာ/အောက်ခြေနယ်မြေ အဆင့်

အပြောင်းအလဲအား ပုံမှန်ပါဝင်စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် မည်သည့်အရာက အလုပ်ဖြစ်သည်ကို လေ့လာခြင်းတို့သည် ဒေသအဆင့်တွင်[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ၏ အဓိက အင်္ဂါရပ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဤအဆင့်တွင် ရပ်ရွာ/ဒေသက ဦးဆောင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ (CSWGs) များဖွဲ့စည်းနေစဉ်၊ လုံခြုံမှုနှင့်ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်စရာများဖော်ထုတ်သတ်မှတ်နေစဉ်၊ ၎င်းတို့ကို ဦးစားပေးအဆင့်သတ်မှတ်၍ စီမံချက်ရေးဆွဲနေစဉ်တို့တွင် အရေးကြီးသည်မှာ ၎င်းတို့၏ခရီးပေါက် တိုးတက်မှုကိုမည်သို့ စိစစ်မည်နှင့် အောင်မြင်မှုကိုမည်သို့တိုင်းတာမည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန်အတွက် နေရာပေးရန်ဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ငန်းစဉ်နောက်ပိုင်းတလျှောက်လုံးတွင် အားပေးတိုက်တွန်းမှုပြုပေးရန် ရည်ရွယ်ထားသော ကိုယ်စားပြုလုပ်ဆောင်ပေးခြင်းနှင့် ခေါင်းဆောင်မှုပေးခြင်းတို့၏ အတိုင်း အတာကို ရပ်ရွာအား ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားစေလိုပါက စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း လုပ်ငန်းအား နောက်ပိုင်းတွင် M&E လုပ်ငန်းစဉ်စတင်သည့်အခါတွင်မှ သီးသန့်လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းအဖြစ် မမှတ်ယူပဲ ယင်းအားလုပ်ငန်းစဉ်ရေးဆွဲသည့်အဆင့်တွင် စတင်ပေါင်းစပ်ပေးရန် မဖြစ်မနေလိုအပ်ပါသည်။

စက်ဝန်းမှကျွန်ုပ်တို့သိရှိရသည့်အတိုင်းတစ်ခု(သို့)တစ်ခုထက်ပိုသောစီမံချက်များအတွက် ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင် ဦးစားပေးမှုများသတ်မှတ်ရန်နှင့် ၎င်းတို့လိုလားသောအောင်မြင်မှုရရှိရန် မျှော်မှန်းချက်၊ ရည်မှန်းချက်များနှင့် အပြောင်းအလဲများချမှတ်ရန် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများသည် CSO မိတ်ဖက်အဖွဲ့များနှင့် တွဲဖက်လုပ်ဆောင်ကြသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အောင်မြင်မှုရှိနိုင်မည် မရှိနိုင်မည်ကို ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် ရိုးရှင်းသောနည်းလမ်းများရှာဖွေရာတွင် CSO မိတ်ဖက်များက ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများအား ကူညီသင့်ပါသည်။

ခဲနိုင်ရည်စွမ်းအားပွဲတော် ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားတွင် Kyrgyz ရိုးရာ 'kalpak' ဦးထုပ်ဆောင်ထားသော လူငယ်တစ်ဦး။
© KAREN WYKURZ

ရပ်ရွာဒေသအဆင့်ရှိ အပြောင်းအလဲတွင် အချင်းချင်းအံဝင်ခွင့်ကျ ချိတ်ဆက်ထားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်ရလဒ်များအမြောက်အများပေါင်းစပ်ပါဝင်နေပါသည်။ယင်းအပြောင်းအလဲများကို နားလည်သဘောပေါက်ခြင်းနှင့် တိုင်းတာမှုပြုခြင်းသည် အရေးကြီးသော အောက်ပါနယ်ပယ်များ အားထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းကို ဆိုလိုသည် -

- ရိုထားပြီးဖြစ်သည့် နိုင်မာပြီးသား 'အရာ' တစ်ခုမှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့ပြောင်းလဲရန်မျှော်လင့်နေသော လတ်တလော အပြောင်းအလဲဖြစ်ရန် စီစဉ်ထားသည့်အရာများ။ ၎င်းတို့မှာ ဒေသတွင်း ရဲကင်းတစ်ခုထားရှိခြင်း၊ ရေရင်းမြစ်များကဲ့သို့သော အရင်းအမြစ် များမျှဝေသုံးဆွဲလာနိုင်ခြင်း၊ လမ်းခရီးသွားလာနိုင်မှု တိုးတက်လာခြင်းများ၊ ထိရောက်သောကင်းလှည့်မှုများ သို့မဟုတ် ပြည်သူလူထုက အန္တရာယ်အချက်ပေးနိုင်ရန် စနစ်များတပ်ဆင်လာခြင်းတို့ ဖြစ်နိုင်သည်။ ယင်းတို့သည် စီမံချက်မှရရှိသော လက်ဆုပ်လက်ကိုင်ပြန်ငြိမ်း မြင်တွေ့နိုင်သော ရလဒ်များဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအောင်မြင်မှုများအား မည်သို့တိုင်းတာနိုင်မည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန် ရပ်ရွာလူထုများအား နေရာပေးရမည်။
- ရပ်ရွာကိုယ်တိုင်နှင့် ယင်း၏ကိုယ်စားပြုလုပ်ဆောင်မှု၊ ယင်း၏မိမိကိုယ်ကိုယ်ယုံကြည်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် ထိလွယ်ရှလွယ် ပို၍ဖြစ်လာသော စိုးရိမ်ပူပန်မှုနယ်ပယ်များအား ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရန် ၎င်းတို့၏ စိတ်ဆန္ဒရှိမှု စသည်တို့အပေါ်တွင် အပြောင်းအလဲများဖြစ်လျက်ရှိသည်ဟု ရပ်ရွာက ယူဆခြင်း။
- အသစ်ထည့်သွင်းခြင်း သို့မဟုတ် ယခင်ကဖယ်ကျဉ်ထားခဲ့သည့် ပြောရေးဆိုခွင့်မရသူများဖြစ်သော လူငယ်ပိုင်းအမျိုးသမီးများ၊ စစ်မှုထမ်းဟောင်းများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ သို့မဟုတ် လူနည်းစုတိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်မှ လူများ စသည်တို့အား ပါဝင်စေခြင်း။

- သက်ဆိုင်ရာဆက်ဆံရေးများအတွင်းအပြောင်းအလဲများ - ၎င်းတို့မှာ ရပ်ရွာလူထုအတွင်း၊ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွား နေသောလူ့အသိုင်းအဝိုင်းများအကြား၊ ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းလူထုနှင့် ဒေသခံ အာဏာပိုင်များအကြား သို့မဟုတ် အာဏာပိုင်တို့အား အလုပ်အကျွေးပြုပေးသူများ အကြားတို့တွင် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ခရီးပေါက်ရောက်တိုးတက်မှုအား ရေရှည်ထိန်းထားရန်နှင့် လူမှုပန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းအား ပြင်ပမှလာရောက် စွက်ဖက်သည့် လုပ်ငန်းအဖြစ်မယူဆပဲ ပါဝင်ပတ်သက်သူများ အားလုံးအတူတကွ ပိုင်သော လုပ်ငန်း ဖြစ်စေရန်အတွက် အဆိုပါဆက်ဆံရေးများသည် အဓိကအရေးကြီးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဖြစ်ပေါ်လာသောတိုးတက်မှုနှင့် ယင်းအပြောင်းအလဲအား အလေ့အထအဖြစ် သွတ်သွင်းမှုပြုနိုင်မည့် အလားအလာတို့အားနားလည် သိရှိရန် အတွက် အဆိုပါ ဆက်ဆံရေးများ၏ ပြောင်းလဲတိုးတက်မှုအား တိုင်းတာခြင်းသည် အရေးပါပါသည်။ လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် ပြည်သူများအကြားတွင် ထားရှိသော သဘောတူညီချက်များမှာ လုံခြုံမှုအား ထိန်းသိမ်းခြင်းသည် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်တွင် တာဝန်ရှိသည် ဆိုသည့်အချက်ကို [လူမှုပန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ကကျောထောက်နောက်ခံပြုပေးလိုပါက ယင်းတိုင်းတာမှုပြုခြင်းသည် အထူးပင်အရေးပါလျက်ရှိသည်။
- ရပ်ရွာလူထုနှင့် လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများ သို့မဟုတ် ဒေသတွင်းရှိ ကျယ်ပြန့်သော အာဏာပိုင်များ နှစ်ဖက်စလုံးတို့၏ အပြုအမူနှင့် လုပ်ဆောင်မှုများ အပြောင်းအလဲဖြစ်ခြင်း။
- ရပ်ရွာလူထုနှင့် အာဏာပိုင်များမှ ၎င်းတို့နေထိုင်နေရသည့် အခြေအနေအရပ်အရပ်အပေါ် သိမြင်ခံစားပုံ နှင့်ရှုမြင်ပုံ ပြောင်းလဲမှုများ - လူများအနေဖြင့် ပို၍လုံခြုံလာသည်ဟုခံစားလာရပါသလား၊ ရာဇဝတ်မှုများအား ပို၍သတင်းပေးတိုင်တန်းပါသလား၊ ရာဇဝတ်မှုများ လျော့ကျသွားသည်ဟု ၎င်းတို့ မြင်ပါသလား၊ ၎င်းတို့ လိုအပ်မှုများနှင့် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးမည့် အာဏာပိုင်များအပေါ်ပို၍ ယုံကြည်လာပါသလား၊ ရပ်ရွာလူထုနှင့် အာဏာပိုင်များနှစ်ဖက်စလုံးမှ ၎င်းတို့အကြား မိတ်ဖက်လုပ်ဆောင်မှု၏ အသီးအပွင့်များ ဝေဆာလျက်ရှိသည်ကို သိမြင်ပါသလား။
- ကျားမရေးရာနှင့်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များအပါအဝင် ထိရလွယ်သောကိစ္စရပ်များကိုဆွေးနွေးရန် ပိုမိုသေးကင်းသော ပတ်ဝန်းကျင်များဖန်တီးရာတွင် ပြောင်းလဲမှုများ။

အမျိုးသားအဆင့်ခွဲအဆင့်
(Sub-national Level) နှင့်
အမျိုးသားအဆင့်
(National Level)

သုသေသနပြုလုပ်ခြင်းနှင့် အဆင့်မြင့်အပိုင်းရှိ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သူများကို စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းတို့မှ တဆင့် ဒေသတွင်းတိုးတက်မှုများကို အမျိုးသားအဆင့်ခွဲနှင့် အမျိုးသား အဆင့်ထိရောက်ရှိစေရန် [လူမှုပန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] က ချိတ်ဆက် ကြိုးပမ်းပါသည်။ အောက်ခြေအဆင့်တွင် ရရှိသော အောင်မြင်မှုများအား အဖွဲ့အစည်းဌာနများ၏ မူဝါဒနှင့် အလေ့အကျင့်မှတဆင့် နိုင်ငံအတွင်းရှိအခြားသောဒေသများအတွင်းတွင်လည်း ဆင့်ပွားလုပ်ဆောင် မှုရှိစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

ယင်းအဆင့်များတွင် လူထုမှလိုအပ်သော ဝန်ဆောင်မှုပေးရန် အမျိုးသားအဆင့်ခွဲအဆင့်နှင့် အမျိုးသားအဆင့်အာဏာပိုင်များ၏ နိုင်ငံရေးသဘောထားနှင့် စွမ်းရည်ပိုင်းကို မြှင့်တင်ပေးရန်လိုအပ်သည်။ ဤတွင် ယခုဖော်ပြပါ လမ်းစဉ်အား စနစ်ယန္တရားများနှင့် အဖွဲ့အစည်းဌာနများ၏ အလေ့အကျင့်များ အတွင်း ထည့်သွင်းပေါင်းစပ်ရန် ဖြစ်နိုင်ခြေအလားအလာရှိမရှိ အပါအဝင် အဆိုပါအဖွဲ့အစည်း ဌာနများအတွင်းရှိ တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်း၏ ခေါင်းဆောင်မှုမှ တစ်ဆင့်သော်လည်းကောင်း သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ ရပ်ရွာလူထုနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်း၊ ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းနှင့် တုံ့ပြန် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းတို့တွင်ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည့် အပြောင်းအလဲများမှတစ်ဆင့် သော်လည်းကောင်း အဘယ်သို့သွတ်သွင်းနိုင်မည်ကိုတွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ ဤနေရာတွင်ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများနှင့်တိုင်ပင် ဆွေးနွေးခြင်းပြုလုပ်ရာတွင်သုံးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့် သို့မဟုတ် စနစ်ယန္တရားများအား အလေ့အထဖြစ်အောင်လုပ်ခြင်း၊ အချိန်မီ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်း၊ ဘတ်ဂျက်သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် အသုံးပြုခြင်း အပြောင်းအလဲ၊ ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာလာခြင်း၊ သတင်းအချက်အလက်မျှဝေခြင်း။

ခရီးပေါက်ရောက်မှုနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု လမ်းညွှန်ချက်များ စသည်တို့၏ အပြောင်းအလဲအဆင့်ကို တိုင်းတာရန် လုပ်ငန်းအစီအစဉ် တစ်ခုက မျှော်မှန်းထားနိုင်ပါသည်။ မူဝါဒအဆင့် အပြောင်းအလဲ၊ အသုံးပြုထားသည့် သာဓကအချက်အလက်များ၏ အရည်အသွေးနှင့် ၎င်းတို့ကို CSO အဖွဲ့များက လုပ်ဆောင်နိုင်သည့်စွမ်းရည် စသည်တို့ကို သုတေသနပြုလုပ်ရန်နှင့် အသိပေးဆွေးနွေးမှုပြုလုပ်ရန်ဆိုလျှင် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းသို့ မဟုတ် လူမှုအဖွဲ့အစည်းတို့အားဖြင့် ရရှိထားသည့် စွမ်းဆောင်ရည်အပြောင်းအလဲများကိုလည်း လေ့လာရပါမည်။

နီပေါနိုင်ငံတွင် ပိုမိုထိရောက် မြန်ဆန်စွာ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးသည့် လုံခြုံမှု ဝန်ဆောင်ရေး

ရဲများသည် ရာဇဝတ်မှုများအား တုံ့ပြန်ရာတွင် နှေးကွေးပြီး လမ်းပေါ်တွင်မြင်တွေ့မြင်ရမှုနည်းပါးကာ အဆက်အသွယ်ပြုလုပ်ရန် ခက်ခဲသည်ဟု လူထုကခံစားရကြောင်း အရှေ့ Terai တွင်ပြုလုပ်သည့် [လူမှုပန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]ဆိုင်ရာအစည်းအဝေးများတွင်ဖော်ထုတ်ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ ဆွေးနွေးပွဲများတွင် ရဲများမှ ၎င်းကို ဝန်ခံခဲ့ပြီး ပိုမိုဆောင်ရွက်လိုသော်လည်း ယာဉ်များ၊ ဆက်သွယ်ရေးကိရိယာများ မရှိခြင်း သို့မဟုတ် ကင်းလှည့်ရန်နှင့် ပိုမိုလျင်မြန်စွာတုံ့ပြန်ရန် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့နည်းသော ရဲစခန်းများ လိုအပ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

ယင်းကိစ္စအား ဖြေရှင်းရန်အတွက် CSWG အဖွဲ့များမှ ရဲစခန်းများသို့ စက်ဘီးများ၊ မိုဘိုင်းဖုန်းများ၊ ဆင်းကဒါများ၊ ဓာတ်မီးများနှင့် ရောက်ရှိရန် ခက်ခဲသောနေရာတစ်ခုတွင် ရဲကင်းအသစ်တစ်ခုဖွင့်လှစ်ရန် မြေနေရာပင်လျှင်အိန်းရန် သဘောတူညီခဲ့ကြပါသည်။

ရလဒ်အနေဖြင့် ရဲများကိုပိုမိုတွေ့မြင်လာခြင်း လူထုနှင့် ပိုမိုယုံကြည်၍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုပြုသည့် ဆက်ဆံရေးများပိုမိုရရှိလာပြီး ပိုမိုမြန်ဆန်စွာ တုံ့ပြန်မှုနှင့် ရပ်ရွာဗဟိုပြုလုပ်ငန်းတို့ဖြင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော လုံခြုံရေးရရှိလာပါသည်။ ရဲများသည်ပိုမိုသွားလာ လှုပ်ရှားသွားလာနိုင်ပြီး ဆက်သွယ်ရန် ပိုလွယ်ကူလာခြင်းကြောင့် လူများက ပိုမိုလုံခြုံလာသည်ဟုခံစားလာရပါသည်။ ရာဇဝတ်မှုများကိုပိုမိုတုံ့ပြန်လာနိုင်ပြီး ဖြေရှင်းရာတွင် အချိန်ပိုမြန်လာပါသည်။ ယုံကြည်မှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု တိုးတက်လာခြင်းကြောင့် ရဲအဖွဲ့အတွင်းရှိ အရာရှိကြီးများမှ ယင်းစီမံကိန်းသည် ၎င်းတို့တပ်ဖွဲ့ဝင်များအတွက် 'အထောက်အကူဖြစ်သော ပတ်ဝန်းကျင်' ကို ဖန်တီးပေးခဲ့သည်ဟု ခံစားခဲ့ရသည်။

'လူထုသည် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းပင်ဖြစ်သည်' ဟုဆိုခဲ့ပြီး 'သတင်းအချက်အလက်အပေါ် ၎င်းတို့သိရှိသည့် အဆင့်မျိုး ကျွန်တော်တို့ ဘယ်တော့မှသိရမှာမဟုတ်ဘူး။ ကျွန်တော်တို့ သူတို့နှင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန်လိုပြီး သူတို့ သိရှိထားသည့်အရာများကိုအသုံးပြုရမည်ဟုပြောခဲ့ပါသည်။ ပြည်သူနှင့်ပေါင်းစပ်မှုဖြင့် နှင့် အပြန်အလှန်ထိတွေ့ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ တိုးတက်လာခြင်းသည် ရဲတပ်ဖွဲ့၏ ဝန်ဆောင်မှုကို တိုးတက်စေသည်။

(အညွှန်းကိန်းများ) အပြောင်းအလဲဖြစ်ကြောင်းကိုပြသရန် တိုင်းတာမှုပြုလုပ်နိုင်သော ဥပမာနယ်ပယ်များ

- ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းအပေါ်တွင်ပြသသော လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများ၏ အပြုအမူများ
 - လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများက ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့်/(သို့) တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းစီအပေါ် တိုက်ခိုက်မှုပြုသည့်အကြိမ်ရေ
 - ကျား၊မ အမျိုးအစားပေါ်အခြေခံ၍ ဖြစ်ပွားသောအကြမ်းဖက်မှုနှင့် ကလေးငယ်များ အပေါ်အကြမ်းဖက်မှု တို့ အပါအဝင်ဖြစ်သည့် ထိရှလွယ်သောအမှုအခင်းများအပေါ် ကိုင်တွယ်ရာတွင် လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများ၏ စိတ်နေသဘောထားနှင့် အပြုအမူ
 - ရပ်ရွာလူထုထံသို့ သွားရောက်လည်ပတ်မှုပြုလုပ်လိုသော စိတ်ဆန္ဒ
 - ရပ်ရွာလူထုနှင့်ထိတွေ့ရာတွင် လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများ၏ သင့်တော်သောကျင့်ဝတ်များ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ထိန်းသိမ်းလိုက် နာခြင်းရှိမှု

- လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများမှ ၎င်းတို့သည် ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ရေးတပ်ဖွဲ့တစ်ခုဟု ဆိုသည်ထက် ရပ်ရွာအတွက် ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်အဖွဲ့တစ်ခုအဖြစ် ၎င်းတို့ကိုယ်ကို ရှုမြင်သည့် အတိုင်းအတာ

လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများအပေါ် ရပ်ရွာက ပြသသည့်အပြုအမူ

- လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများအပေါ် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများက တိုက်ခိုက်သည့် အကြိမ်အရေအတွက်
- ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းက တောင်းဆိုချက်ကြောင့် လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် အစည်းအဝေးအရေအတွက်
- သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များထံသို့ မှုခင်း သို့မဟုတ် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို အကြောင်းကြားလိုသောဆန္ဒ
- သံသယရှိခံရသူ/ တရားခံကို လွှဲပြောင်းပေးလိုသော ရပ်ရွာ၏ ဆန္ဒ

ရပ်ရွာနှင့် လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများအကြား ဆက်ဆံရေး

- လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် ရပ်ရွာများအကြား စည်းဝေးမှုများတွင် အပြန်အလှန် ထိတွေ့ဆောင်ရွက်ခြင်း အရည်အသွေး
- အစည်းအဝေးများပြုလုပ်သည့်အကြိမ်အရေအတွက်
- ရပ်ရွာနှင့် ရဲတို့ဖက်မှ အစည်းအဝေးတက်ရောက်မှု အတိုင်းအတာ (ရာထူး၊ အဆင့်၊ သင့်တော်မှုရှိသော ရပ်ရွာကိုယ်စားပြုသူများ)
- ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မှုနည်းလမ်းများအပေါ်တွင် ၎င်းတို့ပိုင်ဆိုင်သော အရင်းအမြစ်များကို ရပ်ရွာဘက်မှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံပေးလိုသော အခြေအနေ
- လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများ ၎င်းတို့၏တာဝန်များ လွတ်လပ်စွာထမ်းဆောင်နိုင်ရန် ပေးထားသော အခြေအနေ
- ရပ်ရွာမှ အစိုးရမဟုတ်သည့် အလွတ်သဘော လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများအပေါ် ဆက်လက်မှီခို အားထားမှုပြုနေသည့် အတိုင်းအတာ

ဘေးကင်း/လုံခြုံသော စိတ်ခံစားမှုများ

- မှောင်သွားပြီးနောက် ရပ်ရွာအတွင်း ယုံကြည်စိတ်ချစွာ လမ်းလျှောက်သွားလာနိုင်သည်ဟု ခံစားရသော အမျိုးသမီးအမျိုးအစား
- တာဝန်ခံမှုနှင့် တုံ့ပြန်မှုရှိသော ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းဆိုင်ရာတွင် လုံခြုံမှု၊ ဘေးကင်းမှုနှင့် အာဏာပိုင်များအပေါ် ယုံကြည်မှု စသည်တို့နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် လူထု၏အမြင်များ
- တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုစနစ်ယန္တရားများ၏ ထိရောက်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ရှိမှုများ

အမျိုးသားအဆင့်ခွဲနှင့် အမျိုးသားအဆင့်

- လူနည်းစုအဖွဲ့များထံသို့ပေးသော ဝန်ဆောင်မှုအမျိုးအစားများ၏ အရည်အသွေးနှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးပုံ အရည်အသွေး
- တိုင်တန်းထားသော အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှု၊ ကျားမ ရေးရာအပေါ် အခြေခံဖြစ်ပွားသောအကြမ်းဖက်မှု များ အရေအတွက်နှင့် ယင်းတို့အပေါ် တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းပေးထားမှုများ
- ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုတို့ရှိသော ဝန်ဆောင်မှုပေးအပ်ခြင်းဆိုင်ရာတွင် အမျိုးသားအဆင့်ခွဲနှင့် အမျိုးသားအဆင့် အာဏာပိုင်များအပေါ် လူထု၏ယုံကြည်မှု
- [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းစဉ်များအား ထောက်ပံ့ပေးသည့် အောက်ခြေနယ်မြေ ဒေသအဆင့် အတွင်းရှိ သို့မဟုတ် နိုင်ငံ အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်အတွင်းရှိ လူဦးရေ သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းများ အရေအတွက်
- မူဝါဒအပြောင်းအလဲများ

၇.၂ အပြောင်းအလဲ အား စောင့်ကြည့် လေ့လာခြင်းနှင့် တိုင်းတာခြင်းတွင် အသုံးပြုနိုင်သည့် ကိရိယာ/အရာများ

Saferworldအဖွဲ့ကအကျိုးရလဒ်များကိုခရီးပေါက်တိုးတက်မှုအားတိုင်းတာရန်ပြုလုပ်သည့် နှစ်ချုပ်အကဲဖြတ် သုံးသပ်ခြင်းအစည်းအဝေးများမှတစ်ဆင့်ရယူသည့်အပြင် CSWG၏အလွတ် သဘော ပွင့်လင်းသောအစည်းအဝေးများနှင့် လေ့လာသုံးသပ်မှုများမှတစ်ဆင့်လည်း စဉ်ဆက်မပြတ် စုဆောင်းပါသည်။ စီမံကိန်းရေးဆွဲနေစဉ်အတွင်း Saferworld အဖွဲ့က ရပ်ရွာလူထုကို မည်သည့်အပြောင်းအလဲများအား ၎င်းတို့ကတိုင်းတာလိုသနည်း (အညွှန်းကိန်းများ)၊ မည်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို၎င်းတို့မှ စုဆောင်းပေးနိုင်မည်နည်း၊ မည်သည့် နေရာတွင် ရှာဖွေနိုင်မည်နည်း၊ ၎င်းကိုမည်သူကတာဝန်ယူမည်နည်း ဆိုသည်တို့ကို ရှင်းလင်းစွာတွေးတောထား ရန် တိုက်တွန်းပါသည်။ ဘယ်အရာက လုပ်ဆောင်လျှင် ဖြစ်ထွန်းနိုင်ခြေရှိသည် ဆိုသည်ကို CSWG အဖွဲ့များသိရှိစေရန် ပဋိပက္ခ နောက်ခံအခြေအနေအပေါ် ရပ်ရွာလူထု၏ အလုံးစုံသိရှိမှုက ကောင်းစွာနေရာကျစေပါသည်။

နီပေါနိုင်ငံတွင် Saferworld အဖွဲ့မှ Ramesh Nidhi Bista သည် ရပ်ရွာလူထုမှ၎င်းတို့ အရေးကြီးသည်ဟုထင်ခဲ့သည့်ကိစ္စရပ်များကိုခြေရာခံနိုင်ရန်အတွက် 'အကြောက်တရားကင်းစင်ရေး' ဇယားတစ်ခုကိုရေးဆွဲရန်ရပ်ရွာလူထုနှင့်အတူဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဇယားကွက်အတွင်းပေးထားသော မေးခွန်းများကို သတ်မှတ်ထားသည့်အချက်များ အတိုင်း မေးမြန်းမှု ပြုလာသောအခါ မလုံခြုံမှုအား တွန်းအားပေးသည့် အရာများ ပျံ့နှံ့မှုအနည်းအများ အခြေအနေကို ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများ တွေ့မြင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ယင်းသည် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများအား ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင်ပါဝင်လုပ်ဆောင် ထားမှုများ၏ တိုးတက်မှုကိုခြေရာခံစေနိုင်ရုံသာမက ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနိုင်ခြေရှိသော အရင်းခံများကို ကြိုတင်မြင်နိုင်စေပြီး ယင်းတို့အပေါ် ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းမှုပြုနိုင်ရန် အစီအစဉ်ချမှတ်ပြုလုပ်စေပါသည်။ ရပ်ရွာတို့က ပါဝင်ပတ်သက်သူများ (လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများအပါအဝင်) ကို ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ မေးခွန်းများမေးခဲ့ရာဝယ် ယင်းအချက်က စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုပြုလုပ်နေစဉ်အချိန်အတောအတွင်း တွင်ပင် ဆက်ဆံရေးပိုင်းပိုမိုခိုင်မာလာစေရန် အကူအညီဖြစ်စေခဲ့သည်။ စဉ်ဆက်မပြတ်ချမှတ်ရမည့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များအတွက် ထောက်ပံ့ပေးနိုင်သည့် အချက်အလက် များအပေါ်တွင်လည်း ယင်းအချက်က ရပ်ရွာတို့အား နိုင်နိုင်နင်းနင်းရှိစေပါသည်။

နီပေါနိုင်ငံတွင် ရပ်ရွာတစ်ခုက ပုံစံပြုရေးဆွဲထားသည့် 'အကြောက်တရားကင်းစင်ရေး' ဇယားကွက်					
မေးခွန်းများ	သိသိသာသာ တိုးတက်နေ (၁)	တိုးတက်နေ (၂)	တိုးတက်မနေသလို ဆိုးသွားခြင်းလဲမရှိ (၃)	ပိုမို ဆိုးလာသည် (၄)	သိသိသာသာ ဆိုးလာသည် (၅)
ရပ်ရွာတွင်း လုံခြုံမှုအခြေအနေအား ယေဘုယျအားဖြင့် သင်မည်သို့ထင်မြင် သနည်း။					
အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုဆိုင်ရာ အခြေအနေ ကို သင်မည်သို့ထင်မြင်သနည်း။					
အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှု ဆိုင်ရာ အခြေအနေကို သင်မည်သို့ ထင်မြင်သနည်း။					
လူငယ်များအကြား မူးယစ်ဆေး တရားမဝင် သုံးစွဲခြင်း အခြေအနေကို သင်မည်သို့ ထင် မြင်သနည်း။					
ရပ်ရွာ၏ ရဲများနှင့် ဆက်ဆံရေးအား သင်မည်သို့ ထင်မြင်သနည်း။					

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ၏ အများပိုင်အကဲဖြတ်သုံးသပ်သည့်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချိန်သည် ပုံမှန်တွင် တစ်ရက်သာကြာမြင့်ပြီး စီမံကိန်းအားဖြင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော အပြောင်းအလဲများဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ကောက်ယူရန် သက်ဆိုင်ရာအစီအစဉ်များတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ကြသူများနှင့် အကျိုးခံစားရမည့်သူများအား အတူတကွပါဝင်စေပါသည်။ ၎င်းသည် မလုံခြုံမှုနောက်ကွယ်ရှိ ဆက်ဆံရေးများနှင့် အပြုအမူများဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲသွားမှုများ အပေါ် အချက်အလက်များကောက်ယူပြီး လူများ၏လုံခြုံစွာနေထိုင်မှုအပေါ်တွင် ယင်းအပြောင်းအလဲများက မည်သို့ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည်ကို နားလည်နိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ အကဲဖြတ် သုံးသပ်ခြင်းသည် တိုက်ရိုက်အကျိုးခံစားရမည့် သူများအပေါ် ကျယ်ပြန့်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် သက်ရောက်သည့် ရလဒ်များကိုနားလည်သိရှိရန် ကြိုးပမ်းပါသည်။ ယင်းသည် မည်သည့် အပြောင်းအလဲကိုမဆို ဖြစ်စေနိုင်ခဲ့သည့် အခြားသောအကြောင်းတရားများ ကိုသော်လည်းကောင်း သို့တည်းမဟုတ် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]အစီအစဉ်၏ရလဒ်တစ်ခုသဖွယ် ဖြစ်သွားနိုင်သည့် မျှော်လင့်မထားသော အပြောင်းအလဲများ (အဆိုးဘက်၊ အကောင်းဘက်) ၏ အချက်အလက်များကိုသော်လည်းကောင်း ရယူပါလိမ့် မည်။

အများပူပေါင်း ပါဝင်အကဲဖြတ်ခြင်းလုပ်ငန်းအတွက် သာကေမေးခွန်းများ

- လွန်ခဲ့သောတစ်နှစ်ကျော်အချိန်အတွင်း သိသာထင်ရှားမှုအဖြစ်ဆုံး အပြောင်းအလဲများအဖြစ် ဘယ်အရာကို လူများကထင်မြင်ယူဆကြသနည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။
- ဘယ်အရာက ယင်းအပြောင်းအလဲများကိုဖြစ်စေခဲ့သနည်း။
- မမျှော်လင့်သောအပြောင်းအလဲများ (သို့) အဆိုးဘက် အပြောင်းအလဲများ ရှိပါသလား။
- အပြောင်းအလဲများက ရေရှည်တည်တံ့နိုင်မည်လား။
- ကြံ့ရည်ဖန်ရည်အရှိဆုံးသောနည်းလမ်းဖြင့် သင့်တော်သည့်အဆင့်အလွှာအတွင်း သင့်တော်သည့် သူများနှင့် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသလား။
- နောင်နှစ်အတွင်း ဤအစီအစဉ်အား မည်သို့တိုးတက်စေနိုင်မည်နည်း။

Saferworld အဖွဲ့သည် နောက်ခံအကြောင်းအရာနှင့် တွေးမြင်ပုံများ အပြောင်းအလဲ ဖြစ်ခြင်းတို့ကို သိရှိ မှတ်သားနိုင်ရန် အချက်အလက်စုဆောင်းခြင်းစနစ် အမြောက်အများကို အသုံးပြုပါသည်။ အကန့်အသတ်ရှိသော နယ်မြေဒေသများတွင် လုံခြုံမှု၏သဘော သဘာဝ အကြောင်း ရပ်ရွာလူထုကို ဗဟုသုတနှင့် အချက်အလက်များပေးသည့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အား တစ်နှစ်တကြိမ်အကဲဖြတ်ခြင်းကို အချို့သော အစီအစဉ်များတွင် အသုံးပြုသည်။ ၎င်းသည် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ထင်ရှားသည့်ကိစ္စရပ်များ၊ ဝန်ဆောင်မှုများအား ရရှိသုံးစွဲသည့်အခြေအနေနှင့် ရပ်ရွာများ၏ ဘေးကင်းလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ခံစားချက်များကို ခြေရာခံနိုင်ပါသည်။ CSWG အဖွဲ့များ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို အထောက်အကူဖြစ်စေရန် စာတိုပေးပို့ခြင်းစနစ် (SMS) ကိုအချို့ကအသုံးပြုပြီး ယင်းက ၎င်းတို့၏ လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများနှင့် တိုးတက်နေသောဆက်ဆံရေးအပေါ်အားပိုမို ထိရောက်စွာအသုံးပြုရန်အခြေအနေပေးပါသည်။

ကျော်ကျီလာတွင် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ အပြောင်းအလဲများကို လေ့လာစောင့်ကြည့်ရန် လူမှုပန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ် လုပ်ငန်းအဖွဲ့များကို အသုံးပြုခြင်း

စီမံချက်ရေးဆွဲနေစဉ်တွင် CSWG အဖွဲ့ဝင်များသည် ရပ်ရွာတို့အား ၎င်းတို့၏လုံခြုံရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့် လိုအပ်ရာများကို ပုံဖော်ရေးဆွဲရန် အတူတကွလောကရောက်စေပါသည်။ ထိုနောက်၎င်းတို့သည် ရပ်ရွာလူထုအားကိုယ်စားပြုကာ မည်သည့်အရာများကို ပဏာမလုပ်ငန်းများအဖြစ် စတင်လုပ်ဆောင်နိုင် သည်ကိုဆွေးနွေးပြီး တိုးတက်မှုကို မည်သို့မည်ပုံစောင့်ကြည့်မည်ကို ဆုံးဖြတ်ကြပါသည်။

Shida Kartli ဒေသတွင် CSWGs များသည် UNDP နှင့် Elva တို့နှင့် ပူးပေါင်းပြီး ပုံစံဒီဇိုင်းပြုထားသည့် အထူးပြုလုပ်ထားသော SMS စောင့်ကြည့်ရေးစနစ်တစ်ခုကို အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ အမြင်များ၊ အတွေ့အကြုံများ၊ မလုံခြုံမှုအဆင့်များ၊ စသည်တို့နှင့် ပတ်သက်သည့် အပြောင်းအလဲများကို စောင့်ကြည့်လေ့လာရန် ၎င်းစနစ်က SMS စစ်တမ်းကောက်ယူမှုအား အသုံးပြုစေသည်။ ထိုအချက် အလက်များရှိထားခြင်းက အဖွဲ့ကိုပြောင်းသာလွဲသာရှိစေပြီး ၎င်းတို့အရင်းအမြစ်များအား ပြည်သူလူထုက လိုအပ်သည်ဟု သတ်မှတ်ထားသော ကိစ္စရပ်များနှင့် နယ်ပယ်နေရာများတွင် အသုံးပြုစေပါသည်။ [လူမှုပန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းများအား စဉ်ဆက်မပြတ် အံပင်ဆီလျော်မှုရှိစေပြီး အခြေအနေအလို့က် ဆောင်ရွက်ပေးမှုရှိစေရန် ယင်းစနစ်က ထိန်းသိမ်းပေးသည်။

သို့သော်လည်း SMS စောင့်ကြည့်ရေးစနစ်ကို အသုံးပြုခြင်းသည် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာဖြတ်လမ်းတစ်ခု မဟုတ်ပဲ ၎င်းစနစ်အသုံးဝင်မှု ရှိစေရန် ရပ်ရွာ၏ အပြည့်အဝထောက်ခံမှုအား လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း လိုအပ်လျက်ရှိပါသေးသည်။ ၎င်းစနစ်အားပင့်မပေးထားသည့်အခါကအရာမှာ လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ်တွင် ယုံကြည်မှုသာဖြစ်သည်။

Kosovo ရှိ Saferworld အဖွဲ့ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအတွင်း လုပ်ငန်းအဖွဲ့များသည် နှစ်စဉ် သိမြင်နားလည်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းစစ်တမ်း (အပြောင်းအလဲ ခြေရာခံဆောင်ရွက်ပေးစစ်တမ်းများ) တို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး အုပ်စုဆွေးနွေး လေ့လာမှုများပြုလုပ်ခြင်းပုံစံဖြင့် အပြောင်းအလဲကို ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်နိုင်ရန်ဖြစ်ရာ ဥပမာအားဖြင့် လုံခြုံမှု ဆောင်ရွက်ပေးသူများအပေါ်တွင် လူထု၏ယုံကြည်မှု၊ အချိန်နှင့်အမျှ ကျယ်ပြန့်စွာပြောင်းလဲလျက်ရှိပုံ စသဖြင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ နည်းဖြင့်ဆောင်ရွက်ခြင်းမှာ အသုံးဝင်မှုရှိနိုင်သော်လည်း လုပ်ငန်းစဉ်အား ဂရုတစိုက် ပုံစံ ပြုရန် လိုအပ်ကာ၊ အကြောင်းမှာ ရှုမြင်ပုံများမှာ အချိန်ပေါ် မူတည်၍သာဖြစ်၍ ရလဒ်များသည် အခြေအနေ နောက်ခံ အကြောင်းကြောင်းကြောင့် အလွယ်တကူ ထင်ရောင်ထင်မှားဖြစ်သွားစေနိုင်ပါသည် (ဥပမာ တောင် ဆူဒန်နိုင်ငံတွင် ပဋိပက္ခအပေါ် အချိန်အခါအလိုက် ပုံမှန်ဖြစ်လေ့ရှိသည့်အချင်းအရာ များ၏ အကျိုးသက် ရောက်မှုအား ကောင်းစွာတွေ့မြင်နိုင်ပါသည်)။

Kosovo တွင် ခြေရာခံဆန်းစစ်မှုများ လုပ်ဆောင်ခြင်း

Saferworld အဖွဲ့၏ Kosovo ရှိ အပြောင်းအလဲ ခြေရာခံစစ်တမ်းလုပ်ငန်းစဉ်အား မလုံခြုံမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လူထု၏ ပြောင်းလဲလျက်ရှိသည့် သိမြင်ပုံရူထောင့်များနှင့် တွေ့ကြုံခံစားနေရပုံများအား စောင့်ကြည့် လေ့လာရန် ပုံမှန်အချိန်သတ်မှတ်၍ ထပ်ကာထပ်ကာပြုလုပ်ရန် ပုံစံပြုထားပါသည်။ လုံခြုံမှု ဆောင်ရွက် ပေးသူများအပေါ် လူထုအမြင်သဘောထား၊ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများအား ရယူလက်လှမ်းမီ ခြင်းရှိမှုနှင့် လုံခြုံမှုနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး လူတို့၏ လွှမ်းခြုံခံစားရမှု စသည်တို့အား လေ့လာခြေရာခံထားပါသည်။

စစ်တမ်းရလဒ်များသည် [လူမှုပန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ၏ ပုံစံနှင့် အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ကို အလင်းပေးခဲ့ပြီး ရပ်ရွာလုံခြုံမှု လုပ်ငန်းအဖွဲ့အနေဖြင့် ရပ်ရွာအသိုင်း အဝိုင်းတို့နှင့် အသက်ဆိုင်ဆုံးဖြစ်သည့် လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များအား အလေးပေးမှုရှိစေရန် သေချာစေခဲ့ပါသည်။ မူဝါဒချမှတ်သူများအနေဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ကြသောအခါ အထောက်အကူ ရရှိစေရန် ၎င်းတို့ အတွက်လည်း လူထုအမြင်ရူထောင့်များအား အသေးစိတ်ပိုင်းခြားလေ့လာတွေ့ရှိချက်များ ကို မျှဝေပေးပါသည်။

စစ်တမ်းတွေ့ရှိချက်များနှင့် ထောက်ခံအကြံပြုချက်များသည် ဗဟိုအဆင့်တွင် အလွန်အထောက်အကူ

ဖြစ်စေခဲ့ရာတွင် လက်နက်ကြီးနှင့် လက်နက်ငယ်များ အရေးကိစ္စအတွက် လုံခြုံရေး မဟာဗျူဟာများ ဖော်ထုတ်ရေးဆွဲနိုင်စေရန် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရလုပ်ငန်းအဖွဲ့များအား အကူအညီဖြစ်စေခဲ့သည့်အတွက်ဖြစ် ပါသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၆ ခုနှစ် [လူမှုပုဂ္ဂိုလ်ကျင့်လုံခြုံမှုစနစ်] အတွက် အမျိုးသားမဟာဗျူဟာနှင့် စီမံချက် အပေါ်တွင် လွှမ်းမိုးမှုသည်လည်းအပါအဝင်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

လုံခြုံမှုကိစ္စအတွက် လုပ်ကိုင်နေကြသည့် Kosovo အခြေပြုအဖွဲ့များ၊ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဌာနဆိုင်ရာတို့အကြား စစ်တမ်းအစီရင်ခံစာများကို ကျယ်ပြန့်စွာ ဖြန့်ဝေပေးခဲ့ပါသည်။ အစီရင်ခံစာများကို သတင်းမီဒီယာထံသို့ ပုံမှန်ဝေမျှပေးခဲ့ရာ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ပဋိပက္ခအရေး နှင့် လုံခြုံမှု တို့အပေါ်တွင် အသိပေးလှုံ့ဆော်သည့် သတင်းစကားများ ပြည်သူလူထုထံ ရောက်ရှိစေရန် အကူအညီဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

ကျယ်ပြန့်သည့် နိုင်ငံဆိုင်ရာအချက်အလက်များကို အသုံးပြုခြင်းသည်နောက်ခံအခြေ အနေအား ပြောင်းလဲပေးရန် အသုံးဝင်သည့် ထပ်ဆင့်အရင်းအမြစ်တစ်ခု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သို့သော် ပဋိပက္ခသက်ရောက်မှုခံရသည့် ပြည်နယ်များ၏ အမျိုးသားအဆင့် စာရင်းအင်းအချက် အလက်များတွင် ကြီးမားသည့် ကွာဟမှုများ၊ ကြားကာလများ၊ ရှေ့နောက် မညီမှုများ တွေ့ရလေ့ ရှိသောကြောင့် ယင်းအခြေအနေက အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ အဖြစ်အပျက်ရေစီးကြောင်းများကို ခြေရာခံရန် ခက်ခဲလာပြီး ကုန်ကျစရိတ်များ များပြားလာစေနိုင်ပါသည်။³⁷

Saferworld အဖွဲ့ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များမှ အကဲဖြတ်သုံးသပ်ခြင်းရလဒ်ဥပမာများ³⁸

[လူမှုပုဂ္ဂိုလ်ကျင့်လုံခြုံမှုစနစ်] သည်-

- ရပ်ရွာလူထုအား ၎င်းတို့စိုးရိမ်သော လုံခြုံမှုကိစ္စများပေါ် ဆောင်ရွက်မှုပြုရာတွင် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုရှိရန် တိုက်တွန်းသည်။
- ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်း၊ ဒေသအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့နှင့် ရဲအဖွဲ့ကြား ရေရှည်တည်တံ့သော ချိတ်ဆက်မှုကို ဖန်တီးသည်။
- အထက်ပါအဖွဲ့အစည်းများမှ ပြည်သူပြည်သားများ၏ လိုအပ်မှုများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးမှုအား တိုးတက်မှုရှိစေပြီး ၎င်းတို့အား ဖြစ်ပွားမှုများအပေါ် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းထက် ဖြစ်ပွားမှုများအား ကာကွယ်နိုင်စေရန်ကူညီပေးသည်။
- အနာဂတ်တွင် အကြမ်းဖက် ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားစေနိုင်သည့် ဖိအားကို ခံနိုင်ရည်ရှိစေရန် ရပ်ရွာတို့၏ အရည်အသွေးကို တိုးတက်စေသည်။
- ဒေသအစိုးရအဖွဲ့နှင့် ရဲတို့မှ ၎င်းတို့ဝန်ဆောင်မှုပေးရသော ရပ်ရွာတို့ထံတွင် တာဝန်ခံမှုရှိခြင်းအား ပိုမိုအားကောင်းစေသည်။
- ရပ်ရွာအတွင်းရှိ လူထု၏ ဘေးကင်းလုံခြုံမှု အခြေအနေကို တိုးတက်စေသည်။
- (bottom up) အောက်ခြေအဆင့်မှ စတင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပဒေများ၊ မူဝါဒများမှ စတင်ခြင်း မဟုတ်ပေ။ ၎င်းတို့၏အခြေအနေကို ကိုယ်တိုင် အကောင်းဆုံးနားလည်သဘောပေါက်သော ဒေသခံတို့၏ အမြင်မှ စတင်ခြင်းဖြစ်သည်။
- (top-down) အထက်မှအောက်သို့ ဆောင်ရွက်ပေးသည့် လုပ်ငန်းများ (ဥပမာ ရပ်ရွာအခြေပြု ရဲလုပ်ငန်း ဗျူဟာများမှတစ်ဆင့်) ကို အချက်အလက်များပေးအပ်နိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းသည် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုဗျူဟာများအတွက် မူဘောင်တစ်ခုကို ဒေသ၏ လိုအပ်မှုများနှင့်အညီ ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပါသည်။

³⁷ For an in-depth discussion about the challenges, see Scheye E, Chigas D (2009) Development of a Basket of Conflict, Security and Justice Indicators, CDA Collaborative Learning Projects.

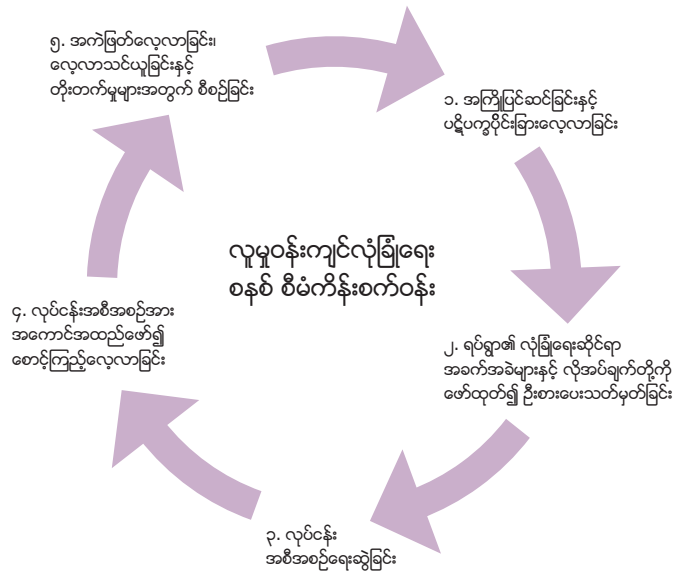
³⁸ Creating Safer Communities: Lessons from Eastern Europe p.7 www.saferworld.org.uk/downloads/pubdocs/Creating_safer_communities_Deco6_%20English.pdf

၇-၃ လေ့လာ သင်ယူခြင်း နှင့် တိုးတက်အောင် ပြုလုပ်ခြင်း

အကဲဖြတ်သုံးသပ်ခြင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ လေ့လာမှတ်သားခဲ့ရသော သင်ခန်းစာများမှ တဆင့် ထောက်ပံ့မှုဆိုင်ရာ အနာဂတ်မူဝါဒ၊ အနာဂတ်အစီအစဉ်များနှင့် စီမံကိန်းများကို တိုးတက်စေရန်ဖြစ်ပြီး တာဝန်ခံမှု အတွက်အခြေခံကို ပံ့ပိုးရန်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းရည်ရွယ်ချက်များ ပြည့်စုံစေရန်နှင့် တိုင်းတာအကဲဖြတ်မှုများ အသုံးဝင်စေရန် M&E မှ ရလဒ်များကို အသုံးပြုပြုရပါမည်။³⁹ ဆိုလိုသည်မှာ အနာဂတ်တွင် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းများ ပိုမိုထိရောက်လာစေရန် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများ၊ မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပေးသောဝန်ထမ်းများသည် M&E လုပ်ငန်းစဉ်အား တိုးတက်စေ၍ ယင်းထံမှ တက်ကြွစွာ လေ့လာမှုပြုသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။

လေ့လာသင်ယူခဲ့သော သင်ခန်းစာများသည် လုပ်ငန်းအစီအစဉ် စက်ဝန်းသစ်တစ်ခုကို ပံ့ပိုးပေးပါသည်။ အကဲဖြတ်လေ့လာခြင်းမှရရှိသော သတင်းအချက်အလက်များသည် ပဋိပက္ခပိုင်းခြားလေ့လာခြင်း၊ ရပ်ရွာတို့၏ လိုအပ်မှုများကို ပြန်လည်ဦးစားပေးအစီအစဉ် သတ်မှတ်ခြင်းတို့ကို အသစ်တစ်ဖန်ဖြစ်စေပြီး နောက်တစ်ကြိမ်အတွက် စီမံချက်အသစ်ရေးဆွဲချမှတ်ရန် ဦးတည်သွားစေပါသည်။ ယင်းက လုပ်ငန်းအစီအစဉ် စက်ဝန်းဆက် လက်လည်ပတ်နေစေရန် သေချာမှုရှိစေရာဝယ် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်စက်ဝန်းသည် ကိုယ်တိုင် ထောက်မမူဖြင့် ဆက်လက်ရပ်တည်၍ မလုံခြုံမှုများ၏ ပင်ရင်းဇစ်မြစ်များအား ရှာဖွေ ဖော်ထုတ်ကာ ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းခြင်းတို့အတွက် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်း၏ ကြိုးပမ်းမှုများအား ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် တိုးတက်အောင်လုပ်ရန် အခြေခံများအား ပံ့ပိုးသွားရန်ဖြစ်ပါသည်။

ပုံ-၁။ Saferworld အဖွဲ့၏ [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းအစီအစဉ် စက်ဝန်း

39 DAC Principles for Evaluation of Development Assistance (2010) p.7 www.oecd.org/development/evaluation/dcdndep/41612905.pdf

နောက်ဆက်တွဲ(က)- ထပ်ဆင့် သုသေသနပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သော နယ်ပယ်များ

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဆောင်ရွက်ပုံနည်းလမ်းများ၏ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုနှင့် အကန့်အသတ်ရှိမှုများကို အပြည့်အဝနားလည်သိရှိရန် အနာဂတ်တွင် ပိုမိုနက်နက်ရှိုင်းရှိုင်းလေ့လာမှု ပြုရမည့် နယ်ပယ်အချို့အား Saferworld အဖွဲ့က အကြံပြုပါသည် -

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းနှင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ တို့အကြား ကွင်းဆက်များအား ရှာဖွေဖော်ထုတ်ပါ -

- လုပ်ငန်းများသည် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများနှင့် မည်သို့ ကွင်းဆက်မိနိုင် သနည်း။ အသိပေးစည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းနှင့် အစီအစဉ်အားဆောင်ရွက်မှုတို့ကို မည်သည့်အချိုးဖြင့် ပေါင်းစပ်လျှင် မှန်ကန်နိုင်မည်နည်း။
- နိုင်ငံတော်ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ခြင်း ဆွေးနွေးငြင်းခုံပွဲများတွင် CSO အဖွဲ့များ အနေဖြင့် ပိုမို အဓိပ္ပာယ်ရှိစွာပါဝင်ရန် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]က မည်သို့အကူအညီဖြစ် စေနိုင်သနည်း။
- နိုင်ငံအနေဖြင့်မဟုတ်သည့် လုံခြုံမှုဆောင်ရွက်ပေးသူများ၏ တိကျသည့် အခန်းကဏ္ဍမှာ အဘယ်နည်း။ ၎င်းတို့အား [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] လုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း မည်သို့ ပေါင်းစပ် ပါဝင်စေနိုင်မည်နည်း။
- တရားရေးကဏ္ဍအား ဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ယန္တရားများကို မည်သို့ ချိတ်ဆက်ပေးနိုင်သနည်း။

[လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်]အား ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း -

- မတူညီသော ပဋိပက္ခနောက်ခံအခြေအနေများအတွင်း [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အတွက် မည်သို့သော ချဉ်းကပ်မှုမျိုးက အဆင်ပြေအလုပ်ဖြစ်စေနိုင်သနည်း။
- [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] အား ဖော်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ထိရောက်မှုအတိုင်းအတာ အပေါ်တွင် ကန့်သတ်ချက်ရှိနေပါသလား။

အမျိုးသမီးများအပါအဝင် ကျား-မ ရေးရာတို့ကိုပါ ပေါင်းထည့်ပေးခြင်း -

- [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဖော်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများမှ တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုနှင့် နိုင်ငံတော် တည်ဆောက်မှု ရည်ရွယ်ချက်များကို ကျား-မ ရေးရာသတိရှိခြင်းဖြင့် မည်သို့ တိုးပွား စေနိုင်သနည်း။
- သိသာစွာပြောင်းလဲထားသည့် ကျား-မဖြစ်တည်မှုအပေါ် အခြေပြု လုပ်ဆောင်ပုံများကို [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဆောင်ရွက်ပုံနည်းလမ်းနည်းနာများအားဖြင့် အသက်ဝင်စေရန် မည်သို့ဆောင် ရွက်ကြမည်နည်း။

နိုင်ငံတကာ၏ မူဝါဒအား လွှမ်းမိုးမှုပြုခြင်း -

- နိုင်ငံတကာရှိ ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့် လုံခြုံမှု ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ပေးသူများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်တာဝန်၊ မူဝါဒ များနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံ အလေ့အထများအတွင်းတွင် [လူမှုဝန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] သည် ထင်ရှားသည့် ဝိသေသလက္ခဏာတစ်ခုအဖြစ် မည်သည့်အတိုင်းအတာထိ ရပ်တည်နေ သနည်း။
- အခြားသော NGO အဖွဲ့များသည် ၎င်းတို့၏ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပုံလမ်းစဉ်များအတွင်း[လူမှုဝန်းကျင်

င်လုံခြုံမှုစနစ်]အား မည်သို့ထည့်သွင်းပေါင်းစပ်ပေးနိုင်မည်နည်း၊ ထို့ပြင် ယင်းက နိုင်ငံအတွင်းနှင့် ဒေသတွင်းတို့ရှိ တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုနှင့် လုံခြုံမှု ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းအပေါ်တွင် သက်ရောက်မှု မည်သို့ရှိနိုင်မည်နည်း။

- လက်ရှိ အလှူရှင်တို့၏ ထောက်ပံ့မှုပုံစံများအတွင်း မည်ကဲ့သို့သော အပြောင်းအလဲများဖြစ်လျှင် [လူမှုပန်းကျင်လုံခြုံမှုစနစ်] ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှု တိုးပွားစေရန် အကူအညီ ဖြစ်စေမည်နည်း။

နောက်ဆက်တွဲ(ခ)- အခြားဖတ်ရှုစရာများနှင့် ကျမ်းကိုးစာရင်း

အောက်ပါစည်းစိမ်းပြထားမှုထဲမှတစ်ချို့သည် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၊ အလှူအရှင် အသင်းအဖွဲ့များနှင့် အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ တို့က လက်ခံအသုံးပြုလျက်ရှိသည့် ပဋိပက္ခပိုင်းခြားလေ့လာမှု မူဘောင်များနှင့် ကိရိယာများ(စနစ်)ကို ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတို့အား ခက်ခဲသည့် မူဘောင်များအဖြစ် မရှုမြင်ဘဲ လိုအပ်ချက်တစ်ခုခု သို့တည်းမဟုတ် အခြေအနေတစ်ခုခုနှင့် အကိုက်ညီဆုံးတစ်ခုအား ရှာဖွေပြီး ယင်းအား သင့်သလိုပြုပြင်အသုံးပြုနိုင် ပါသည်။

ActionAid, Participatory Vulnerability Analysis tool, www.actionaid.org.uk/sites/default/files/doc_lib/108_1_participatory_vulnerability_analysis_guide.pdf

Anderlini S N (2006) 'Mainstreaming gender in conflict analysis: issues and recommendations', Social Development Papers, No. 33 (Washington, DC: World Bank).

Berger-Schmitt R (2000) 'Social cohesion as an aspect of the qualities of societies: concept and measurement', EU Reporting Working Paper No.14 (Center for Survey Research and Methodology) www.gesis.org/fileadmin/upload/dienstleistung/daten/soz_indikatoren/eusi/paper14.pdf

Buvinic M et al (2005) *Emphasizing Prevention in Citizen Security* (Inter-American Development Bank).

Colletta N, Cullen M (2000) 'The nexus between violent capital, social conflict and social cohesion: case studies from Cambodia and Rwanda' Social Capital Initiative Working Paper No.23 (Washington, DC: World Bank).

Department for Communities and Local Government UK (2008) 'Cohesion delivery framework: overview'.

Geneva Declaration Secretariat (2008) 'The global burden of armed violence'.

Goodhand J, Vaux T, Walker R (2002) *Conducting Conflict Assessments: Guidance Notes* (London: Department for International Development).

Harfst J (2006) *A Practitioner's Guide to Area-Based Development Programming* (UNDP Regional Bureau for Europe and CIS) <http://europeandcis.undp.org/files/uploads/LG/ABD%20toolkit.doc>

HM Government (2008) *National Community Safety Plan 2008-11*.

Home Office UK (2004) *Building Community Cohesion into Area-Based Initiatives*.

Hudson M et al (2007) *Social Cohesion in Diverse Communities* (London: Joseph Rowntree Foundation).

Hughes G, McLaughlin E, Muncie L (2002) *Crime Prevention and Community Safety: New Directions* (London: Open University, Sage)

International Centre for the Prevention of Crime (2008) *International Report - Crime Prevention and Community Safety: Trends and Perspectives*.

IODA www.ioda.com/

Kosovo Police Service (2004) *Community Oriented Policing and Problem Solving Operational Handbook*.

Leonhardt M (2002) *Conflict Analysis for Project Planning and Implementation* (GTZ).

Moser C, Van Bronkhorst B (1999) 'Youth violence in Latin America and the Caribbean: costs, causes and interventions', LCR Sustainable Development Working Paper No.3 (Washington, DC: World Bank).

Moser C, McIlwaine C (2005) 'Latin American urban violence as a development concern: towards a framework for violence reduction', *World Development*, Vol. 34, No.1, pp. 89-112.

Moser C, Rodgers D (2005) 'Change, violence and insecurity in non-conflict situations', Working Paper 245 (Overseas Development Institute).

OECD (2007) 'Enhancing security and justice service delivery'.

OECD (2008) 'Concepts and dilemmas of state-building in fragile situations: from fragility to resilience'.

OECD (2008) 'Service delivery in fragile situations: key concepts, findings and lessons'.

- OECD (2008) 'State-building in situations of fragility: initial findings'.
- OECD (2009) 'Armed violence reduction: enabling development', www.sourceoecd.org/development/9789264060159
- OECD (2010) 'Evaluating development cooperation', www.oecd.org/development/evaluation/dcdndep/41612905.pdf
- Saferworld (2004) 'Philosophy and principles of community based policing' www.saferworld.org.uk/publications/seesacpd6.pdf
- Saferworld (2004) 'Police reform through community based policing, philosophy and guidelines for implementation', www.saferworld.org.uk/resources/view-resource/34-police-reform-through-community-based-policing
- Putnam R (2000) *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community* (New York: Simon & Schuster).
- Safer Community Plans, Regional Micro-Disarmament Standard/Guideline 05.90, 3rd Edition, 2005-05-18, South Eastern Europe Clearinghouse for the Control of Arms (SEESAC), 2005, www.seesac.org/resources/0590e.pdf
- Saferworld (2006) *Creating Safer Communities: Lessons from South Eastern Europe*.
- Saferworld (2004) 'Chapter 2: conflict analysis', from *Conflict Sensitive Approaches to Development, Humanitarian Assistance, and Peacebuilding: A Resource Pack* (London: Saferworld).
- Saferworld (2012) 'Transition and reforms: peoples peace making perspectives in Kenya'.
- Sampson R (2004) *Neighbourhood and Community: Collective Efficacy and Community Safety* (New Economy, Institute for Public Policy Research).
- SeeProject (2010) 'Designing programmes in contexts of peace and security', [www.seeproject.org/docs/SEE%20Bulletin%20Issue%204%20-%20October%202010\(1\).pdf](http://www.seeproject.org/docs/SEE%20Bulletin%20Issue%204%20-%20October%202010(1).pdf)
- SIDA (2006) 'Manual for conflict analysis, division for peace and security through development cooperation', Methods Document (Stockholm: Swedish International Development Cooperation Agency).
- SEESAC (2004) 'Small arms and light weapons awareness support pack', www.seesac.org/resources/sasp.htm
- Specht I (2008) *Conflict Analysis: Practical Tool to Analyse Conflict in Order to Prioritise and Strategise Conflict Transformation Programmes* (ICCO, Kirk in Action, and Transitional International).
- Stabilisation Unit, 2014, *Policing the Context – Principles and guidance to inform international policing assistance*, What Works Series http://issat.dcaf.ch/content/download/44111/682626/file/Stabilisation%20Unit_Policing%20the%20Context%20What%20Works-%20March%202014.pdf
- Stewart F et al (2005) *Social Exclusion and Conflict: Analysis and Policy Implications* (Centre for Research on Inequality, Human Security and Ethnicity).
- Tocci N (2011) EU, *Conflict Transformation and Civil Society: Promoting Peace from the Bottom Up?* (Microcon)
- UNDG/ECHA (2004) 'Interagency framework for conflict analysis in transition situations', Working Group on Transition, UNDG/ECHA.
- UNDP (2003) *Conflict-related Development Analysis (CDA), Bureau for Crisis Prevention and Recovery* (New York: United Nations Development Programme).
- UNDP (2009) 'Community security and social cohesion', www.undp.org/content/dam/thailand/docs/CommSecandSocialCohesion.pdf
- UN Habitat (2007) *Safer Cities*, www.unhabitat.org/programmes/safercities/
- United States Agency for International Development (2004) 'Conducting a conflict assessment: a framework for analysis and program development', Office of Conflict Management and Mitigation, USAID, Washington, DC.
- Wam P, Sardesai S (2005) 'The conflict analysis framework', Conflict Prevention and Reconstruction Team (CPR), The World Bank, Washington, DC.
- Whaites A (2008) 'States in development: understanding state-building', Working Paper, Department for International Development, UK.
- World Bank (2006) 'Community-driven development in the context of conflict-affected countries: challenges and opportunities', www.worldbank.org/en/topic/communitydrivendevelopment
- World Bank (2012) 'What have been the impacts of World Bank Community Driven Development Programs?' www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/

WDSP/IB/2012/06/14/000386194_20120614062031/Rendered/PDF/695410WPoSWoCDoo
Box370017BooPUBLICo.pdf

World Bank (2006) 'Effective conflict analysis exercises: overcoming organisational challenges?';
Report No. 36446-GLB, 21 June (Washington, DC: World Bank)

World Health Organization (2008) 'Preventing violence and reducing its impact: how
development agencies can help'.

Saferworld အဖွဲ့သည် အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ပဋိပက္ခများအား လျော့ချကာကွယ်ရန်နှင့် ပိုမိုလုံခြုံသောဘဝများ တည်ဆောက်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် လုပ်ငန်းများလုပ်ဆောင်နေသော လွတ်လပ်သည့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့အနေဖြင့် ပဋိပက္ခများခံစားနေရသော ဒေသခံပြည်သူများ နှင့် အတူ လက်တွဲပြီး ၎င်းတို့၏ ဘဝပိုမိုသားကင်းစေရန်နှင့် လုံခြုံမှုအား ခံစားလာစေရန် လုပ်ငန်းများ၊ ကျယ်ပြန့်လှသော သုတေသန လုပ်ငန်းများနှင့် ဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်ပါသည်။ ၎င်းသုတေသန လုပ်ငန်းများနှင့် အကဲဖြတ် ဆန်းစစ်ခြင်းများမှ ရရှိလာသော လေ့လာတွေ့ရှိချက်များအား အသုံးပြုပြီး ဒေသတွင်းသော်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံတကာမှ မူဝါဒများနှင့် အလေ့အကျင့်များအား တိုးတက်ကောင်းမွန်လာအောင်လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ရည်ရွယ် ခိုင်မြဲသော ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဖော်ဆောင်နေပါသည်။ ကျွန်တော် တို့အဖွဲ့၏ ပထမဦးစားပေးမှု လူသားများပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့မှ အကြွင်းမဲ့ယုံကြည်သည်မှာ လူတိုင်း မလုံခြုံမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှု ပဋိပက္ခများမှ ကင်းလွတ်ပြီး ငြိမ်းချမ်း၍ မိမိဆန္ဒပြည့်ဝသော ဘဝများကို ရရှိပိုင်နိုင်ခွင့်ရှိသည့် အချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

Saferworld အဖွဲ့သည် အာဖရိက၊ အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသ၊ အာရှနှင့် ဥရောပဒေသများမှ နိုင်ငံပေါင်း (၂၀) နီးပါးခန့်တွင် စီမံကိန်းများ အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်နေသော အကျိုးအမြတ်မယူသည့် အဖွဲ့အစည်း တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

မျက်နှာဖုံးခါတ်ပုံ - © UN PHOTO/MARK GARTEN

SAFERWORLD

UK OFFICE
The Grayston Centre
28 Charles Square
London N1 6HT, UK
Phone: +44 (0)20 7324 4646
Fax: +44 (0)20 7324 4647
Email: general@saferworld.org.uk
Web: www.saferworld.org.uk
Registered charity no. 104384
A company limited by guarantee no. 3015948
ISBN 978-1-909390-52-2

မြန်မာရုံး
အမှတ် - (၂၇၅/C)၊ အခန်း (၃/A-B)၊
ပြည်လမ်း၊ မြေနီကုန်း၊
စမ်းချောင်းမြို့နယ်
ရန်ကင်း၊ မြန်မာ
Email: saferworldmyanmar@saferworld.org.uk